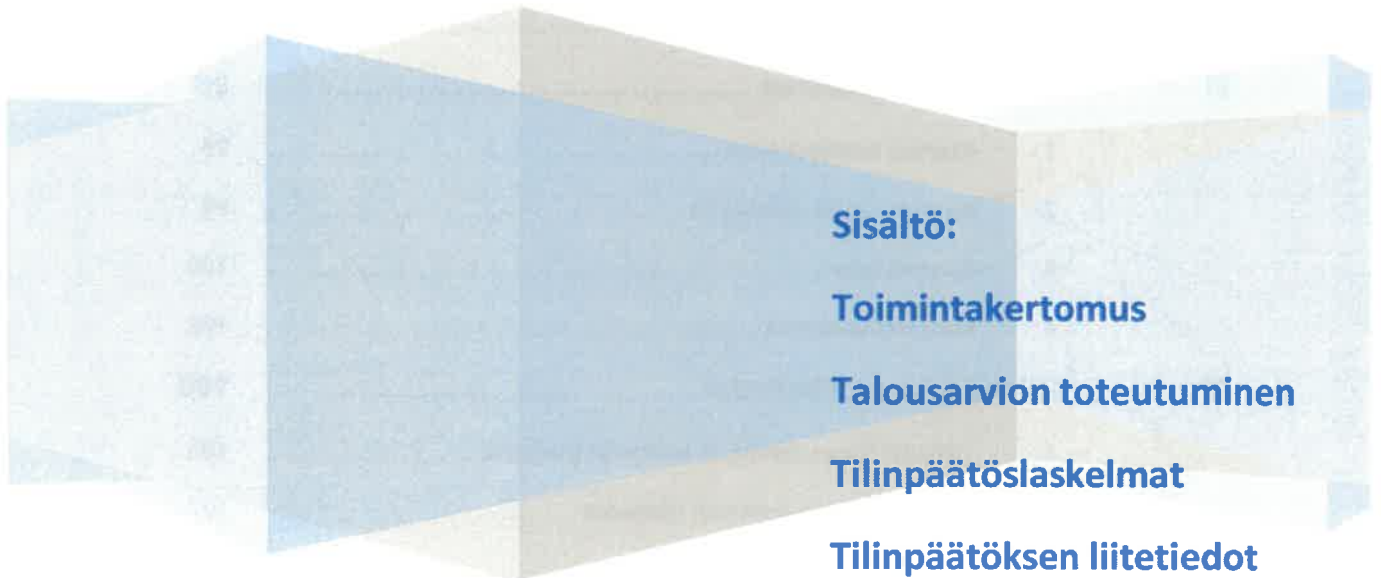

RANUAN KUNTA

RANUAN KUNNAN TASEKIRJA VUODELTA 2019

Sisältö:

Toimintakertomus

Talousarvion toteutuminen

Tilinpäätöslaskelmat

Tilinpäätöksen liitetiedot

Allekirjoitukset ja merkinnät

Luettelot ja selvitykset

Sisällysluettelo

I	Toimintakertomus	3
1	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
2	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	19
3	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	20
4	Rahoitusasema ja sen muutokset	22
5	Kokonaistulot ja –menot	24
6	Kuntakonsernin toiminta ja talous	24
7	Tilikauden tuloksen käsittely	34
II	Talousarvion toteutuminen	34
1	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen, käyttötalousosan toteutumisvertailu	34
2	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	88
3	Investointiosan toteutuminen	90
4	Rahoitusosan toteutuminen	92
5	Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien määräahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	93
III	Tilinpäätöslaskelmat	98
1	Kunnan tuloslaskelma	98
2	Kunnan rahoituslaskelma	99
3	Kunnan tase	100
4	Konsernilaskelmat	102
IV	Tilinpäätöksen liitetiedot	106
1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	106
2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	107
3	Tasetta koskevat liitetiedot	112
4	Henkilöstöä koskevat liitetiedot	121
V	Allekirjoitukset ja merkinnät	122
VI	Luettelot ja selvitykset	123

I TOIMINTAKERTOMUS

1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Toimintavuonna käytiin eduskuntavaalit. Pääministeri Antti Rinteen hallitus aloitti työskentelynsä 6.6.2019. Rinteen hallitukselle myönnettiin ero 10.12.2019 ja samalla nimitettiin pääministeri Sanna Marinin hallitus. Uusi hallitus jatkoi ohjelmalla "Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta". Hallituksen kuntia koskevana merkittävimpänä uudistuksena on toteuttaa hallitusti ja vaiheistaen sote-uudistus, jolla nykyisten kuntien vastuulle kuuluvien sote-palveluiden järjestäminen, tuottaminen ja rahoittaminen organisoidaan uudelleen.

Valtiovarainministeriön mukaan kuntien väliset erot ovat kasvaneet 2000-luvulla erityisesti väestörakenteen muutosten seurauksena. Väestön ikääntymisen, kaupungistumisen ja syntyvyyden laskun yhteisvaikutus on vaikuttanut erittäin voimakkaasti niin kuntien taloudelliseen kantokykyyn kuin kuntien edellytyksiin järjestää lakisääteiset palvelut. Toimintavuonna työskennellyt Kunnat käännekohdassa - Kuntien tilannekuva 2020 toi esille aiempaa kattavamman kokonaiskäsityksen kuntien tilanteesta ja lähivuosien kehitysnäkymistä. Kuntien toimintaa, taloutta ja toimintaympäristöä koskevaa tietopohjaa kerättiin moninaisen kuntakentän kehityksen ja päätöksenteon tueksi, jotta jatkossa voidaan johtaa ajankohtaisemmalla tiedolla ja käydä tietoon perustuvaa julkista arvokeskustelua. Hanke osoitti, että kuntien haasteet ovat pääsääntöisesti rakenteellisia eikä niitä voida ratkoa ja selittää pelkästään suhdanneongelmilla.

Tätä katsausta tehdessä (3/2020) Suomen talousnäkymät ovat muutamassa viikossa heikentyneet oleellisesti. Vielä vuoden 2019 joulukuussa BKT:n arvioitiin kasvavan lähes prosentilla, mutta suhdannenäkymät ovat heikentyneet koronaviruksen puhkeamisen ja talouskasvun arvioitua voimakkaamman jääntymisen vuoksi. Talousvaikutuksiin liittyy tällä hetkellä suurta epävarmuutta, joten niiden numeerisia vaikutuksia on tässä vaiheessa mahdotonta ennustaa.

Strategisen pitkäjänteisyyden ja kokonaisvaltaisuuden tarve on korostunut Ranuan kunnan päätöksenteossa. Valtuuston vahvistamaa tulevaisuuteen ja kasvuun tähtäävää kuntastrategiaa 2019-2030 hyödynnettiin toimintavuoden aikana elinvoiman ja hyvinvoinnin johtamisessa. Valtuusto hyväksyi toimintavuonna "Kehittyvä Ranua – Arktinen kunta innostaa uuteen" elinkeino-ohjelman vuosille 2019-2022. Kärkitavoitteiksi vahvistettiin 1) Uusien yritysten, omistajanvaihdosten, investointien ja työpaikkojen saaminen alueelle sekä yritysrakenteen monipuolistaminen, 2) Olemassa olevien yritysten haastaminen ja innostaminen toiminnan vakiinnuttamiseen, kasvuun ja kehittymiseen sekä kansainvälistymiseen ja 3) Jalostusarvon nostaminen innovaatioita ja tavaramerkkejä hyödyntäen.

Toimintavuonna keskeytettiin valtakunnallinen maakunta ja sote -uudistus, mutta kunnassa jatkettiin kaikkien hallinnonalojen palvelujen rakenteiden tarkastelua ja etsittiin tehostamistoimenpiteitä, jotta kuntalaiset saisivat myös tulevaisuudessa tarvitsemansa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä sivistystoimen lähipalvelut ja tekniset tukipalvelut oman kunnan alueelta. Toimintavuoden aikana hyväksyttiin kirkonkylän osayleiskaava ja hyvinvointikeskuksen aluetta koskeva asemakaava. Impiön koulu lakkautettiin syyslukukauden 2019 alusta lukien. Käytöstä poistuneita rakennuksia myytiin huutokauppa.comin kautta.

Kertomusvuoden aikana käsiteltiin useampaan kertaan uutta koulu/monitoimikeskushanketta. Keväällä päätettiin, että sijoituspaikkana on Salmenniemi. Hanketta su-pistettiin vuoden aikana ja joulukuussa kattohinnaksi vahvistettiin 8,5 M€. Hanke sisältää koulutoimen ja esiopetuksen tarvitsemat tilat, liikuntasalin, kirjaston sekä valmistuskeittiön ja ruokasalin. Tätä kirjoitettaessa osallistumishakemusten jättöaika on päättynyt ja hanke edennee siten, että toiminta uusissa tiloissa voisi alkaa syksyllä 2022. Sosiaalitoimiston uudet tilat valmistuvat vuonna 2020 ja parhaillaan suunnitellaan Justeerin ja Niittyvillan uudisrakennusta, johon tulee myös kunnan päätearkisto.

Vuoden aikana Ranuan kunnan väkiluku väheni 115 henkilöllä, joten asukasmäärä oli vuoden lopussa 3780 henkilöä. Lapsia syntyi 16 ja kuolleita oli 40. Kunnan työllisyys-tilanne parantui, ollen 13,7 %. Toimintavuonna syntyi 25 uutta yritystä.

Vuoden 2019 tilinpäätös osoittaa 736.159,75 euron alijäämää. Tilinpäätöksessä tehtiin kirjanpitolain edellyttämän varovaisuuden periaatteen mukaan käytöstä poistuneiden Monkkari/päiväkodin, Niittyvillan ja kunnanviraston tulosvaikutteiset arvonalentumiskirjaukset yhteensä 1,46 M€. Tilinpäätöksessä tuloutettiin tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan yhteensä 392.707,59 euroa.

Toimintavuoden vuosikate oli 295 €/asukas (edellisenä vuonna 422 €/asukas). Kunnan velkamäärä väheni noin 0,36 milj. euroa ja velkaa oli tilinpäätöspäivänä 894 €/asukas (960 €/asukas). Lainat ja vuokravastuut olivat 3.126 €/asukas. Koko kuntakonsernin velat olivat 4.549 €/asukas (4.535 €/asukas). Kassan riittävyys oli 119 pv (131 pv). Tunnusluvut osoittavat, että kunnan tilinpäätöksen voidaan vielä todeta täytävän tasapainoisen kuntatalouden tunnusmerkit, mutta ennustelaskelmat osoittavat selkeästi, että lähivuosina kunnan kantokyky tulee väijäämättä heikkenemään.

Henkilöstön määrä on vähentynyt mm. ulkoistamisten ja yhtiöittämisten seurauksena. Vakinaisen henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 288. Sairauspoissaolot vähentyivät noin 18 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna, mutta lähellekään valtuuston asettamaa tavoitetta < 12 pv/hlö ei päästy. Toimintavuonna poissaoloja kertyi keskimäärin 17,5 pv/hlö (18,9 pv/hlö). Sairauspoissaoloista johtuva laskennallinen kustannus on arviolta noin 1,8 M€. Kehityskeskustelut toteutettiin koko henkilöstön osalta.

Kuntakonsernin tytäryhtiössä tehtiin toimintavuonna lukuisia kehittämistoimenpiteitä. Ranuan Seudun Matkailu Oy:n liikevaihto kasvoi 27 % ja tilikauden voitto oli 208.780,98 €. Kävijämäärä kasvoi lähes 5 %. Toimintavuonna vakinaistettiin seitsemän henkilön työsuhde. Yhtiön hallitus esittää valtuuston asettaman tavoitteen mukaisesti, että yhtiön voitonjakokelpoisista varoista jaetaan osinkoa 1,44 €/osake. Ranuan Infra Oy:n liikevaihto kasvoi 11,8 % ja tilikauden tappio oli 131.519,18 €. Yhtiön

kehitysnäkymille asettaa paineita valtiiovallan toimenpiteet ilmastonmuutoksen torjunnassa (turvetuotannon veron kiristys). Ranuan Vuokra-asunnot Oy:n liikevaihto kasvoi 1,8 % ja tilikauden tulos oli 53.897,88 € tappiollinen. Toimintavuonna yhtiön asuntokantaa kunnostettiin ennakoitua laajemmin. Kunnassa olevan asuntopulan vuoksi yhtiö suunnittelee mittavaa 20-huoneiston uudisrakennusta.

Toimintavuonna vallitsi hyvä yhteishenki kuntalaisten, luottamushenkilöiden sekä viran- ja toimenhaltijoiden kesken. Kuntatalouden haasteista huolimatta vuoden 2020 tulo- ja kiinteistöveroprosentit pystyttiin säilyttämään ennallaan. Tulevaisuudessa taloutta ja toimintoja johdetaan sopeuttamaan ja tehostamaan sekä varautumaan suunniteltuihin isoihin investointeihin. Elinvoiman säilymiseksi tarvitsemme jatkossakin hyvää yhteistyötä, tosiasioihin perustuvaa ennakointia ja pitkäjänteisiä ratkaisuja.

Sirpa Hakala
kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuuston kokoonpano

Haarahiltunen Paula, Kelahaara Rauno, Nieminen Hannu, Höyhtyä Jouko, Illikainen Kaisa, Illikainen Veijo, Ilvesluoto Ulla, Jaakola Anitta, Kuukasjärvi Hannu, Laivamaa Jonna-Maria, Ranuan Markus, Ranua Matias, Ruonala Keijo, Sääskilahti Reijo, Tarujärvi Viola, Torvinen Tiina ja Vanhala Tuomas.

Valtuuston puheenjohtajana on toiminut Haarahiltunen Paula, I varapuheenjohtajana Kelahaara Rauno ja II varapuheenjohtajana Nieminen Hannu.

Valtuuston poliittiset voimasuhteet: Suomen Keskusta 12, Parempi Ranua -ryhmän yhteislista 1, Suomen Sosialidemokraattinen puolue 2, Kansallinen Kokoomus 2.

Tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat:

Alla on lueteltu tilivelvolliset toimielimet 1.6.2017-31.12.2021 (kunnanhallitus, hyvinvointilautakunta ja tekninen lautakunta) sekä niiden jäsenet. Valtuusto on määritellyt tilivelvollisiksi viranhaltijoiksi kunnanjohtajan lisäksi osastopäälliköt sekä kaikki lautakuntien esittelevät viranhaltijat ja osan tulosityksikköjen esimiehistä.

Kunnanhallitus

Illikainen Veijo, Kuukasjärvi Hannu, Ilvesluoto Ulla, Laivamaa Jonna-Maria, Ranua Markus, Ruonala Keijo ja Tarujärvi Viola.

Kunnanhallituksen puheenjohtajana on toiminut Illikainen Veijo ja varapuheenjohtajana Kuukasjärvi Hannu.

Esittelijänä toimii kunnanjohtaja.

Hyvinvointilautakunta

Torvinen Tiina (puheenjohtaja), Hiltula Leena, Johansson Arto, Karttunen Ulla (9.9.2019 saakka), Nurmela Eija (9.9.2019 alkaen), Mäntyranta Sari, Siitonen Ilkka ja Vanhala Tuomas.

Esittelijöinä toimivat perusturvajohtaja, johtava lääkäri ja sivistystoimenjohtaja.

Tekninen lautakunta

Sääskilahti Reijo (puheenjohtaja), Kataja Petra, Kelahaara Rauno, Kuha Auli ja Sarajärvi Urpo.

Esittelijänä toimii teknisen osaston osastopäällikkö/rakennustarkastaja.

Tarkastuslautakunta

Höyhtyä Jouko (puheenjohtaja), Huhtamäki Raija, Illikainen Kaisa, Savolainen Juhani ja Sääskilahti Toivo.

Kuntayhtymät, kunnan edustajat:

Lapin liitto kuntayhtymä:

Illikainen Veijo ja Ilvesluoto Ulla.

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä:

Höyhtyä Jouko ja Torvinen Tiina.

Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä:

Haarahiltunen Paula ja Sääskilahti Reijo.

Rovaniemen koulutuskuntayhtymä:

Hakala Sirpa ja Illikainen Veijo.

Kunnan virasto-organisaatio:

Kunnanjohtaja toimii viraston päällikkönä. Kunnan henkilöstön tehtäväalueisiin pohjautuva osastojako on seuraava: hallinto-osasto, perusturvaosasto, sivistysosasto ja tekninen osasto. Osastoa johtaa osaston päällikkö, perusterveydenhuoltoa johtaa johtava lääkäri, jotka kunnanhallitus määrää toimikaudekseen. Osastot jakaantuvat tulosyksiköihin. Valtuusto vahvistaa tulosyksiköt päättäessään kunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Johtoryhmän kokoonpano 31.12.2018:

Kunnanjohtaja Sirpa Hakala	viraston päällikkö, puheenjohtaja
Hallintojohtaja Eija Kokko-Petäjäjärvi	hallinto-osaston osastopäällikkö
Perusturvajohtaja Virpi Piira	perusturvaosaston osastopäällikkö
Lukion rehtori/sivistystoimenjohtaja Aku-Petteri Luiro	sivistysosaston osastopäällikkö
Tekninen johtaja/rakennustarkastaja Risto Niemelä	teknisen osaston osastopäällikkö
Johtava lääkäri Timo Peisa (31.3.2019 saakka)	
Johtava lääkäri Pentti Kursula (1.2.2019 alkaen)	
Kirjastovirkailija Eija Ruonala	henkilöstön edustaja.

1.3

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Helmikuulla 2020 Kiinasta alkanut koronavirusepidemia leviää nopeasti ja se luo riskejä maailmanlaajuisesti talousnäkyymiin ja rahoitusmarkkinoiden toimivuudelle. Mm. EKP kertoo 3.3.2020 seuraavansa tarkkaan tilanteen kehittymistä ja sen vaikutusta talouteen, keskipitkän aikavälin inflaatioon ja rahapolitiikkaan. EKP:n mukaan se on valmis tarkoituksenmukaisiin ja kohdennettuihin toimiin tarvittaessa suhteessa riskeihin.

Kuntaliiton 15.3.2020 antaman tiedotteen mukaan kuntien uusien tehtävien valmistelu tulisi keskeyttää. Koronaepidemia heikentää kuntataloutta entisestään. Vaikutukset tulevat viiveellä, mutta vaikuttavat pitkään seuraavina vuosina. Koronaepidemian taloudelliset vaikutukset näkyvät kunnissa ensimmäisenä verotuloissa. Kaikki toimenpiteet yritysrahoitussektorin vahvistamiseksi toimivat myös kuntien hyväksi. Karhunen toivoo, että yhdessä löydetään keinoja kysynnän romahtamisesta johtuvan konkurssiaallon ehkäisemiseksi.

Tiedossa on myös yritysten yt-neuvotteluja, irtisanomisia ja lomautuksia. Lisäksi epätyypillisten työsuhteiden riskit realisoituvat. Se merkitsee ihmisille toimeentulovaikeuksia, toimeentulomenojen kasvua, häiriöitä maksukykyyn sekä luonnollisesti myös verotulojen heikkenemistä.

Terveystalouden kustannukset tulevat vääjäämättä kasvamaan. Kaikkia kriisin aiheuttamia kustannuksia eri sektoreihin on kuitenkin vaikea arvioida. Varmaa on, että tämä vuosi heikentää alijäämäistä kuntataloutta entisestään. Kunnilla on vaikeuksia selviytyä nykyisistäkin tehtävistä ihan normaalioloissa.

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että ”hallitus sitoutuu tarkastelemaan hallitusohjelman toimenpiteitä uudelleen, mikäli niiden toteuttaminen vaarantaisi julkiselle taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen”. Jo nyt on selvää, että koronaepidemia aiheuttaa maailmanlaajuisen suhdannemuutoksen.

Kotitalouksien kulutus kasvaa vuonna 2019 maltillisesti verrattuna ostovoiman kasvuun. Kuluttajien luottamus on heikentynyt jyrkästi. Kulutuksen kasvun hidastuminen on seurausta lisääntyneestä riskitietoisuudesta ja varautumissäästämisestä. Suomen ulkoisen toimintaympäristön toipumisen myötä kotitaloudet uskaltavat taas kuluttaa enemmän, ja yksityisen kulutuksen kasvu palaa ostovoiman kasvun vauhtiin ennustejakson loppupuolella. Säästämisaste pysyy ennustevuosina viime vuosia suurempana.

Työmarkkinat jäähtyvät, kun talouskasvu hidastuu ja työn kysynnän kasvu heikentyy. Työttömyysasteen lasku pysähtyy väliaikaisesti, eikä työllisyyskään juuri kasva ensi vuonna. Työttömyys pysyy kuitenkin pienempänä kuin viime vuosina. Kapasiteettirajoitteet työmarkkinoilla hellittävät hieman, kun työmarkkinoiden suhdanteet vaimentuvat. Monilla aloilla ja alueilla tulee kuitenkin edelleen esiintymään työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden yhteensopivuusongelmia.

Rahapolitiikka on muuttunut entistä elvyttävämpään suuntaan, ja finanssipolitiikkaakin on kasvua tukevaa lähivuosina. Alhainen korkotaso tukee kulutusta ja investointeja. Julkisen talouden tunnusluvut heikkenevät selvästi sekä heikentyneen kokonaistaloudellisen tilanteen että elvyttävän finanssipolitiikan vuoksi. Julkisyhteisöjen

alijäämä suhteessa BKT:hen syvenee puoleentoista prosenttiin ensi vuonna ja jää samansuuruiseksi ennustejakson loppuun saakka. Julkisen velan suhde BKT:hen alkaa puolestaan uudestaan kasvaa vuonna 2020 supistuttuaan edelliset neljä vuotta.

Palkkojen ennustetaan nousevan jotakuinkin tuottavuuskasvun ja inflaation yhteismäärän mukaisesti. Ennuste perustuu tekniseen oletukseen, jonka mukaan reaali-palkat seuraavat tuottavuuden kehitystä. Keskiansioiden nousu jää keskimäärin vajaan 2,5 prosenttiin ennustevuosina. Ansioiden nousun vuoksi myös palvelujen hinnat vähitellen kallistuvat. Inflaatio kiihtyy ennustejakson loppupuolella, kun suhdannetilanne kohentuu, mutta on edelleen vaimeaa.

Tilastokeskuksen 5.2.2020 julkaisun mukaan kuntien talouden heikkeneminen jatkui vuonna 2019. Tilastokeskus on kerännyt vuoden 2019 tilinpäätösarvotietoja kaikilta Manner-Suomen 295 kunnalta ja 133 kuntayhtymältä. Manner-Suomen kunnilta saatujen tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien yhteenlaskettu toimintakate heikkeni 1,2 miljardilla eurolla vuonna 2019 verrattuna edellisen vuoden tilinpäätöksiin. Valtionosuuksien, verotulojen ja rahoitustuottojen kasvun seurauksena vuosikate heikkeni kuitenkin euromääräisesti toimintakatetta vähemmän.

Vuotta 2019 koskevien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut kasvoivat edellisen vuoden tilinpäätöksistä 2,4 prosenttia 37,8 miljardiin euroon. Toimintatuotot puolestaan vähenivät 4,1 prosenttia 7,2 miljardiin euroon. Eräät vertailuvuonna käytössä olleet kirjausmenettelyt kasvattivat osaltaan vertailuvuoden toimintatuottoja ja -kuluja. Näiden menettelyjen loppuminen vähensi toimintatuottoja ja -kuluja vuonna 2019 verrattuna edelliseen vuoteen. Toimintakate heikkeni 1,2 miljardilla eurolla ja oli -30,3 miljardia euroa.

Verotuloja Manner-Suomen kunnat saivat vuonna 2019 yhteensä 22,9 miljardia euroa, mikä tarkoitti 2,6 prosentin kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Valtionosuudet kasvoivat 2,1 prosenttia 8,6 miljardiin euroon. Asukasta kohti laskettuna verotuloista ja valtionosuuksista muodostuva verorahoitus oli keskimäärin 5 748 euroa. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 1,8 miljardia euroa, ja se pieneni edellisestä vuodesta 0,3 miljardilla eurolla. Tilinpäätösarvioissa 56 kunnalla oli negatiivinen vuosikate, kun edellisenä vuonna tällaisia kuntia oli 44 kappaletta.

Kuntien omien arvioiden perusteella lainakanta oli vuoden 2019 lopussa 18,4 miljardia euroa. Tämä tarkoitti 10,2 prosentin kasvua edellisen vuoden tilinpäätöksiin verrattuna. Asukasta kohti lainakanta oli 3 360 euroa. Investointimenoja tilinpäätösarvioissa oli 3,9 miljardia euroa, joka oli 7,7 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden toteutuneet investointimenot.

Manner-Suomen kuntayhtymien tilinpäätösarviot kertovat ulkoisten toimintakulujen kasvaneen 7,4 prosenttia ja toimintatuottojen 6,5 prosenttia vuonna 2019 verrattuna edellisen vuoden lopullisiin tilinpäätöksiin. Toimintakuluja arvioitiin olevan yhteensä 15,8 miljardia euroa ja toimintatuottoja 16,4 miljardia euroa. Vuosikate laski 0,6 miljardista 0,5 miljardiin euroon.

Kuntayhtymien lainakanta oli tilinpäätösarvioiden mukaan 17,7 prosenttia suurempi kuin edellisen vuoden tilinpäätöksissä, yhteensä 4,6 miljardia euroa. Investointimenot kasvoivat 12,1 prosenttia 1,3 miljardiin euroon.

Tilinpäätösvuonna Lapin muuttotase oli 42 henkilöä positiivinen (v. 2018 – 115). Lapissa oli toimintavuoden lopussa 177.310 asukasta. Toimintavuonna Lapissa syntyi 1.357 lasta ja kuoli 2.083 henkilöä. Lapissa oli vuonna 2019 keskimäärin 9.041 työtöntä työnhakijaa (v. 2018 9751) ja työttömien osuus työvoimasta oli keskimäärin 11,1 % (11,9 %). Työvoiman kysyntä näkyy Lapissa työllisyyden merkittävänä kohe-
nemisena ja työttömyyden vähenemisenä. Joillakin ammattialoilla erityisesti voimak-
kaasti kasvavalla matkailusektorilla sekä rakennus- ja metsäalalla on jo työvoimapu-
laa. Matkailu- ja kaivosalan hyvästä kasvusuhdanteesta sekä työvoiman suuresta
poistumasta johtuen työllisyyskehityksen arvioidaan paranevan edelleen ja työttö-
myyden laskevan pidemmällä aikavälillä.

Lapin ELY-keskuksen yhdessä alueellisten asiantuntijaverkoston kanssa laatimien
kehitysnäkymien mukaan työvoiman saatavuus ja väestön väheneminen haastavat
Lapin kehitystä.

Lapin kehitys on myönteinen: työpaikkoja on syntynyt pk-yrityksiin ja työllisyystilanne
on kohentunut, matkailijat ja investoijat ovat löytäneet alueen ja luonnonvaroilta on
kysyntää. Positiivisen kehityksen haastaa työvoiman saatavuus. Työvoimaa alueelle
houkutellaan muualta Suomesta ja ulkomailta, ja käytössä on perinteisen median li-
säksi sosiaalisen median kanavat. Työvoiman saatavuuden lisäksi alueen haasteina
on väestön väheneminen ja ikärakenne sekä useiden kuntien heikko taloustilanne.

Lappiin on suunnitteilla tulevalle vuosikymmenelle merkittäviä investointeja, joiden
kokonaisarvo on lähes 14 miljardia euroa. Investoinnit toisivat alueelle sekä mahdolli-
suuksia että haasteita. Selvitysten mukaan suunnitteilla olevat biojalostamot ja kai-
voshankkeet parantaisivat alueen työllisyyttä ja vetovoimaa, mikä synnyttäisi kysyn-
tää palveluille ja kaupalle ja verotulot kasvaisivat. Investointien edellytyksenä on pa-
rempi saavutettavuus maanteitse, rautateitse sekä satamien kautta. Biotuotetehtaat
ovat synnyttäneet keskustelua hiilinielujen riittävydestä.

Lapin elinkeinoelämän tilanne on nyt vakaa, mutta epävarmuutta luovat kauppakiistat,
Brexit ja velkahuolet sekä ennalta-arvaamattomat virustaudit kuten tällä hetkellä Ko-
rona-virus. Taudin aiheuttamia vaikutuksia ei tässä vaiheessa voi ennakoida. Globaa-
lit huolet heijastuvat myös Lappiin ja vaarantavat kansainvälistä kauppaa.

Matkailun vahva kasvu näyttäisi jatkuvan ja näkyy investointeina eri puolilla Lappia.
Metsäteollisuudella menee hyvin, mutta terästeollisuudella on kauppapoliittisia haas-
teita. Kaivoksilla on meneillään investointeja, jotka työllistävät runsaasti. Rakentami-
nen on ollut viime vuotta vilkkaampaa. Luovien alojen merkitys kasvaa Lapissa. Alku-
tuotannon näkökulmasta tämän vuoden kasvukausi oli vaihteleva ja haastava.

1.4 *Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa*

Toimintavuoden joulukuussa Ranualla oli 205 työtöntä (v. 2018 215) ja työttömyysaste oli 13,7 % (14,0 %). Koko maassa työttömyysaste oli vastaavana aikana 9,8 % (9,7 %) ja Lapissa 11,1 % (11,9 %).

Edellisen hallituksen valmisteleva sote-uudistus kaatui alkuvuodesta 2019. Uusi hallitus on jatkanut uudistuksen valmistelua syksystä 2019 alkaen. Sote-uudistuksessa on monta isoa kokonaisuutta, joita valmistellaan rinnakkain eri ministeriöissä. Uudistus edellyttää paljon selvitystyötä ja nykytilan kartoittamista. Vuoden 2019 syksyllä tehtiin erillisselvitykset Uudenmaan sote-erillisratkaisusta, kuntien rooli palvelujen tuottajana sekä ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä.

Sosiaali- ja terveysministeriö käy tammi-helmikuussa 2020 alueiden kanssa sote-keskustelut, joissa hahmotetaan yhteistä tilannekuvaa sosiaali- ja terveydenhuollon tilanteesta ja kehittämistarpeista. Keskustelut pohjustavat osaltaan sote-uudistuksen valmistelua ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman alueellisia painopisteitä.

Vuoden 2020 alussa avataan seuraavat valtionavustushaut Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelmasta ja rakenneuudistuksesta. Vuoden 2020 loppuun mennessä selvitetään maakuntien verotusoikeus ja monikanavarahoituksen purkaminen. Nämä selvitykset tehdään parlamentaarisesti eli työssä ovat mukana kaikki eduskuntapuolueet.

Kunnan työllistämistoimilla ja elinkeinopoliittisilla toimenpiteillä sekä elinkeinon kehittämiseen tehtävillä lisäpanostuksilla on tuettu työpaikkojen säilyttämistä ja työpaikkojen syntymistä sekä nykyisten yritysten laajenemista ja uusien yritysten syntymistä. Vuoden 2019 aikana on syntynyt 25 uutta yritystä ja 23 uutta työpaikkaa. Toimintavuonna vahvistettiin elinkeinotiimiä perustamalla yhteyspäällikön ja markkinointi- ja viestintäpäälliköiden toimet. Molemmat toimet täytettiin alkuvuodesta 2019, mutta toimen haltijat ovat siirtyneet muihin tehtäviin syksyn ja talven aikana. Vapautuneita toimien tehtäväjärjestelyt ja eri vaihtoehtojen selvitystyö ovat parhaillaan käynnissä.

Rohkea Ranua –Arktinen kunta innostaa uuteen kuntastrategian toimenpideohjelmista elinkeino-ohjelma Kehittyvä Ranua – Arktinen kunta innostaa uuteen ja viestintäsuunnitelma on laadittu ja hyväksytty toimintavuoden aikana. Toimintavuoden aikana laadittiin uusi hankintaohje. Hankintaohjeessa on huomioitu pk-yritysten osallistuminen kilpailutuksiin mm. puitejärjestelyillä ja ryhmittymänä.

Kunta päätti vuoden 2018 lopulla Ranuan Seudun Matkailu Oy:n vähemmistöosakkeet osakeyhtiölain 18 luvun mukaisesti. Osakeyhtiölain 18 luvun 1 §:n mukaan syntyy osakeyhtiölain mukainen lunastusoikeus ja -velvollisuus, kun jonkun omistajan omistusosuus nousee yli 90 % osakeyhtiön osakkeista. Kunnan omistusosuus Ranuan Seudun Matkailu Oy:n osakekannasta oli päätöksentekohetkellä 99,5 %. Toimintavuoden loppuun mennessä suoritettujen lunastusten jälkeen osakkeiden omistusosuus on 99,96 %.

Uusi hyvinvointikeskus otettiin käyttöön loppuvuodesta 2018 ja tyhjilleen jäänyt terveyskeskus purettiin alkuvuodesta 2019. Toimintavuoden keväällä terveyskeskuksen puoleiset pihatyöt saatettiin valmiiksi terveyskeskuksen purku-urakan valmistuttua. Kesän aikana rakennettiin Päivikintie ranta-alueen uusille rivitalotonteille sekä Päivikkiin.

Kiinteistöjen sisäilmastoepäilyjen johdosta Niittyvillan, Infopoliksen, kunnanviraston sekä kirkonkylän koulun keittiön henkilökunnalle tehtiin Inspector Sec Oy:n toimesta oirekyselyt. Kyselyjen tulosten pohjalta Niittyvillan toiminta siirtyi keväällä väistöön Toivolan koululle ja kunnanviraston väki siirtyi kesäkuun alusta alkaen vaiheittain korvaaviin tiloihin. Kunnanvirasto (keskushallinto) toimi kevästä vuoden 2020 helmikuun alkuun saakka Kanervikon kiinteistössä (ent. Nordea). Helmikuun alussa 2020 kunnanvirasto ja tekninen toimi muuttivat Hillamarketin kiinteistöön saneerattuihin tiloihin. Kunnanviraston viereiseen tilaan saneerataan tiloja valtuuston sekä järjestöjen käyttöön.

Infopoliksen sekä kirkonkylän koulun keittiön tiloissa on tehty korjaustoimia, jotta tilojen käyttöaikaa saadaan jatkettua muutamalla vuodella. Keittiötoiminta siirtyy uusiin tiloihin koulu/monitoimikeskuksen valmistuttua vuonna 2022. Niittyvillan ja Justeerin toimitilojen suunnittelu on käynnistynyt ja uudet tilat valmistuvat alustavan suunnitelman mukaan vuoden 2021 aikana.

Sosiaalitoimiston tarpeisiin ei löytynyt sopivia tiloja kirkonkylän alueelta. Sosiaalitoimiston tilojen osalta päädyttiin uudisrakennusratkaisuun. Uudet tilat tulevat sijoittumaan hyvinvointikeskuksen läheisyyteen. Hanke on kilpailutettu KVR-urakkana loppuvuodesta 2019. Uudisrakennus valmistuu kesällä 2020. Samaan pihapiiriin on suunnitteilla myös Justeerin ja Niittyvillan toimitilaratkaisu. Työpajatoiminnassa hyödynnetään kunnan verstaan tiloja yhteiskäyttöratkaisuna. Sosiaalitoimisto toimii väliaikaisesti uusien tilojen valmistumiseen saakka Kanervikon ja Justeerin tiloissa.

Uuteen koulu/monitoimikeskuksen kilpailutus on käynnissä. Hanke toteutetaan suunnittelun sisältävänä KVR-urakkana ja rahoitusmuodoksi on valittu kiinteistöleasing. Uudisrakennushanke käsittää Ranuan monitoimikeskuksen esiopetuksen ja peruskoulun tilat, liikuntasalin, kirjaston sekä keittiön ja ruokasalin. Rakennuksen toiminnallisuudelle on asetettu uuden opetussuunnitelman (OPS 2016) mukaiset vaatimukset. Tilaratkaisuilla pyritään tukemaan pedagogisesti opetussuunnitelman tavoitteita, ilmiöpohjaista oppimista, laaja-alaisen osaamisen tukemista, opetuksen hajauttamista perinteisten luokkatilojen ulkopuolelle, myös pihalle, yhteisopettajuutta ym. Yläkoulun ja lukion tilat jäävät pysyviksi tiloiksi.

Toimintavuoden kesäkuussa hyväksyttiin Hyvinvointikeskuksen alueen asemakaavan muutos ja kirkonkylän osayleiskaava. Kirkonkylän asemakaavan suunnittelua on loppuvuodesta käynnistetty Infopoliksen/vanhan lukion sekä vanhan sairaalan alueelle. Myös Kolomaan teollisuusalueen laajentamiseen on varauduttu.

Vallitsevasta asuntotilanteesta johtuen Ranuan Vuokra-asunnot Oy on käynnistänyt kahden rivitalon rakentamissuunnittelun Hyvinvointikeskuksen läheisyyteen.

Talous- ja henkilöstöhallintopalveluiden ulkoistuksen johdosta talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien tehostamista, selkiyttämistä ja uusien käytänteiden jalkauttamista sekä digitalisointia jatketaan. Kirjanpidon laskentatunnisterakennetta muokataan vuoden 2020 aikana. Muutoksen myötä erityisesti teknisen toimen tunnisterakennetta selkiytetään vastaamaan tämän hetken tilannetta ja kulurakennetta. Lisäksi joitakin kirjanpitokäytänteitä mm. kustannusten jakoa täsmennetään vuoden 2020 aikana sekä vuoden 2021 talousarvion valmistelun yhteydessä. Myös sähköisen arkistoinnin käyttöönoton valmistelu käynnistettiin kertomusvuonna.

Taseen uusi tunnusluku - velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista - kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun silloin, kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut.

Alla olevassa taulukossa on esitetty työttömien määrä, työttömyysaste ja työllisyysaste vuosina 1990, 2000 ja 2019. Vertailussa on myös Lappi.

	1990	2000	2019
RANUA			
Työttömien lkm	183	520	205
Työttömyysaste %	7,8	23,8	13,7
Työllisyysaste % 1)	60,9	53,6	62,2
LAPPI			
Työttömien lkm	7849	18718	9041
Työttömyysaste %	7,8	21,0	11,1
Työllisyysaste % 1)	63,4	57,4	67,2

1) Työllisyysaste = alueella asuvien työllisten osuus 15-64 -vuotiaasta väestöstä (1990) ja 15-64 -vuotiaasta väestöstä vuosilta 2000 ja 2018. Vuoden 2019 sarakkeissa on esitetty tieto vuodelta 2019.

Alla olevassa taulukossa on esitetty työpaikat työnantajasektorin mukaan Ranualla 31.12.2016. Vertailussa myös Lappi.

	Ranua	%	Lappi	%
Työlliset	1182	100,0	68934	100,0
Palkansaajat	915	77,4	61207	88,8
Valtio	15	1,6	4712	7,7
Kunta	462	50,5	19714	32,2
Valtioenemm.Oy	18	2,0	1500	2,5
Yksityissektori	413	45,1	34754	56,8
Tuntematon	7	0,8	527	0,8
Yrittäjät	267	22,6	7727	11,2

Alla olevassa taulukossa on esitetty kunnan väkiluvun kehitys vuodesta 1970 lukien:

Vuosi	Väkiluku	Muutos
1970	6278	
1980	5603	-10,7 %
1990	5655	+0,9 %
2000	5052	-10,7 %
2010	4337	-14,1 %
2019	3780	-12,8 %

Kunnan väkiluku väheni toimintavuonna 115 asukkaalla. Kunnassa asukasmäärä 31.12.2019 oli 3780. Kunnan oman tavoitteen mukaan asukasluku pyritään vakiinnuttamaan 4000 asukkaan väestöpohjaan, mikä edellyttää kuitenkin uusien työpaikkojen syntymistä ja muuttoliikettä alueelle.

Toimintavuonna kunnan tuloveroprosentti pysyi ennallaan 19,75 prosentissa. Kiinteistöveroprosentit korotettiin seuraavasti: vakinaisen asumisen kiinteistöveroprosentti 0,50 %, yleinen kiinteistöveroprosentti 1,10 % ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,15 %.

Vuoden 2019 tilinpäätös toteutui kokonaisuudessaan 782.126,75 € (ta:n muutosten jälkeen 659.192,75 €) heikommin kuin talousarviota tehdessä ennakoitiin. Toimintavuoden aikana tehtiin käyttötalouden määrärahan lisäyksiä yhteensä 85.000 €. Ulkoiset toimintatuotot olivat 3.723.060,39 €, ulkoiset toimintakulut 33.340.264,30 € ja toimintakate (toimintatuotot – toimintakulut) -29.617.203,91 €.

Verotuloja kertyi toimintavuonna 9.772.403,98 € ja niiden toteutuma alitti talousarvion 27.596,02 €. Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 475.566,59 € siten, että tuloverot kasvoivat 271.162,45 € (v. 2018 toteutuma 8.100.257,89 €), osuus yhteisöveron tuotosta kasvoi 56.546,96 € (589.360,72 €) ja kiinteistöverotulot kasvoivat 147.857,18 € (878.381,23 €).

Maksuunpantu tuloverokertymä vuonna 2018 oli 0,8 % vuoden 2017 kertymään suurempi. Tuloverokertymän vähäistä muutosta selittävät kiky-sopimukseen liittyvät kuntasektorin lomarahan leikkauksen jatkuminen sekä palkansaajien vähennyskelpoisten vakuusmaksujen kasvu.

Valtionosuuksia saatiin toimintavuonna 20.679.949 €, josta verotulojen kompensatiion osuus on 171.590 €. Talousarvioon verrattuna valtionosuudet ylittyivät 379.949 € ja ilman kompensatiota 208.359 €. Valtionosuudet kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 160.508 € ja ilman kompensatiota vähennystä 11.082 €.

Vuosikatetta kertyi toimintavuonna 1.115.342,90 ts. 295 €/asukas. Investointimenot olivat toimintavuonna 1.112.030,52 € ja investointitulot 174.875,69 €. Nettoinvestoinnit 937.154,83 € alittivat 1.002.845,17 € talousarviossa ennakoidun.

Toimintavuonna kunta ei nostanut pitkäaikaista lainaa. Velkaa oli tilinpäätöspäivänä 894 €/asukas (960 €/asukas) ja koko kuntakonsernissa 4.549 €/asukas. Lainat ja vuokravastuut olivat 3.126 €/asukas ja koko kuntakonsernissa 6.831 €/asukas. Hyvinvointikeskuksen KVR -urakan kustannus rahoitettiin kiinteistöleasing -rahoituksella. Leasingvuoksien maksuohjelma käynnistyi loppuvuodesta 2019.

Tilikauden alijäämä 736.159,75 € vähentää edellisiltä vuosilta kertynyttä ylijäämää, jota on em. alijäämä huomioiden yhteensä 11.427.110,64 €.

Tilikaudella on oikaistu 29.682,85 € vuoden 2018 tilinpäätöksessä aiheettomasti saamisiin kirjattu annettu avustus. Lisäksi tilinpäätöksessä on oikaistu aikaisempina vuosina taseen velkatileille kertyneitä tapaturmavakuutusmaksuja ja työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksuja yhteensä 133.577,45 € Oikaisu on tehty vertailuvuotena olevan edellisen tilikauden päättävään taseen yli/alijäämätiliä vastaan.

Tuloslaskelman liitetiedoissa palvelujen ostot on eritelty asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin. Uutena rahoituslaskelman tunnuslukuna on esitetty laskennallinen lainanhoitokate sekä taseen tunnuslukuna lainat ja vuokravastuut sekä lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas. Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä.

Laskennallinen lainanhoitokate kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita.

1.5 *Kunnan henkilöstö*

Keva arvioi, että seuraavan kymmenen vuoden aikana kunta-alalta jää eläkkeelle vajaat 170.000 henkilöä. Tämä on miltei kolmasosa nykyisistä kuntatyöntekijöistä. Kevan eläkepoistumaennusteen mukaan vuosina 2019–2038 noin 60 prosenttia työntekijöistä jää eläkkeelle. Vuosina 2019–2023 eläkkeelle jää hieman alle viidesosa henkilöstöstä. Luvut sisältävät vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeet. Prosenttiluvut kuvaavat nykyisten työntekijöiden arvioitua eläkkeelle siirtymistä. Maakunnittain tarkasteltuna eläkkeelle siirtymisessä on eroja. Pienintä eläköityminen on Uudellamaalla. Erot johtuvat henkilöstön ikärakenteesta

Vuonna 2019 kunta-alan henkilöstömenot olivat arviolta 21,12 miljardia euroa. Vuonna 2020 kuntien ja kuntayhtymien henkilöstömenot ovat arviolta 21,97 miljardia euroa. Palkkakustannusten osuus henkilöstömenoista on noin 17,61 miljardia euroa. Työnantajan maksamien eläke- ja muiden sosiaalivakuutusmaksujen osuus on noin 4,36 miljardia euroa.

KT Kuntatyönantajien ja kunta-alan pääsopijajärjestöjen tuoreen palkka- ja työvoimakustannusselvityksen mukaan kunta-alalla palkat ovat useissa tehtävissä korkeampia kuin yksityisellä sektorilla. Kunta-alalla myös vuosilomaetuudet ja muut palvelussuhteen ehdot ovat keskimäärin paremmat. Lisäksi kuntatyönantajat maksavat yksityistä sektoria korkeampia eläkemaksuja. Kunta-alan palvelussuhteen ehdot ovatkin työntekijöiden näkökulmasta erittäin kilpailukykyiset. Tilastokeskuksen asiantuntijan arvion mukaan keskimäärin lyhyemmän vuosityöajan vaikutus on noin kolme prosenttia.

Kuntatyönantajille tulee yksityistä sektoria suuremmat kustannukset neljä prosenttiyksikköä korkeamman työeläkemaksun vuoksi. Kun huomioidaan palkkataso, palvelussuhteen muut ehdot ja muut työvoimakustannukset, maksaa kuntatyönantaja työpäloksesta selvästi enemmän kuin yksityinen sektori.

KT Kuntatyönantajan mukaan joka viides suomalainen työskentelee kunta-alalla. Toimintavuoden lopussa kunta-alalla työskenteli 418.000 henkilöä.

Kuntatyönantajien omien arvioiden mukaan henkilöstön määrä vähenee edelleen lähivuosina, mutta hitaasti. KT:n ennusteen mukaan vuonna 2020 kunta-alalla työskentelee 410.000 henkilöä. Vaikka henkilöstömäärä on vähentynyt, on vakinaisen henkilöstön määrä kasvanut. Suurin osa uudesta henkilöstöstä palkataan vakinaisiin palvelussuhteisiin.

Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan suomalaiset jäivät työeläkkeelle viime vuonna keskimäärin 61,5-vuotiaana. Se on runsaat kaksi kuukautta myöhemmin kuin vuonna 2018. Samalla myös työurat ovat pidentyneet. Vuonna 2025 työeläkkeelle on määrä siirtyä keskimäärin 62,4-vuotiaana.

KT:n tiedustelussa kuntatyönantajat arvioivat, että vuonna 2020 kuntasektorilla työskentelee 417.000 palkansaajaa. KT:n ajankohtaistiedustelun (tilasto 1/2020) mukaan vuonna 2019 yt-neuvotteluita olisi käyty tai käynnistetty 70 kunnassa tai kuntayhtymässä ja 37 kuntaa arvio käyvän yt-neuvotteluja vuonna 2020. Tiedusteluun vastanneet kunnat ja kuntayhtymät arvioivat joutuvansa lomauttamaan tänä vuonna 8 318 työntekijää. Se on 2,5 prosenttia tiedusteluun vastanneiden koko henkilöstöstä.

Sairauspoissaolojen määrä kasvoi 2000-luvulla aina vuoteen 2008 asti, jolloin sairauspoissaoloja oli kunta-alalla keskimäärin 19,4 päivää yhtä henkilötyövuotta kohden. Vuonna 2018 sairauslomien määrä oli keskimäärin 17 päivää. Tutkimuksen kunnissa 22 % henkilöstöstä ei ollut päivääkään poissa oman sairauden vuoksi.

Palkansaajien nimellisansiot kohosivat Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuoden 2018 loka–joulukuusta vuoden 2019 vastaavaan ajanjaksoon yksityisellä sektorilla 2,0 %, valtiolla 3,2 % ja kuntasektorilla 3,3 %.

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat tulivat voimaan 1.2.2018. Sopimuskausi on 1.2.2018–31.3.2020. Sopimuskauden ensimmäisenä vuonna kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen piirissä toteutettiin 1.5.2018 lukien yleiskorotus, joka oli 26 euroa tai vähintään 1,25 prosenttia. Seuraavaksi tuli 1.1.2019 paikallinen 1,2 prosentin suuruinen järjestelyerä ja 1.4.2019 tulee vielä yhden prosentin yleiskorotus. Koko sopimuskauden palkankorotusten kustannusvaikutus on noin 3,2 %.

Henkilöstö on tärkein voimavara kunnan palvelutuotannossa. Kunnan henkilöstömäärä oli toimintavuoden lopussa 288 (322 v. 2018) henkilöä, sijaisia ja määräaikaaisia 53 sekä palkkatuella palkattuja 3. Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma henkilöstösi- vukuluineen oli tilikaudella 14.624.609,62 € (-5,0 %; -765.895,06 € edelliseen vuoteen verrattuna).

Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta annetun lain mukaisesti kunnassa on toiminut yhteistyöryhmä, johon kuuluu sekä työnantajan että työntekijöiden edustajia. Yhteistyöryhmä toimii myös työsuojelutoimikuntana. Toimintavuonna yhteistyöryhmä kokoontui viisi kertaa. Koko kunnan henkilöstöä koskeva koulutus suunnitelma laadittiin toimintavuoden syksyllä.

Henkilöstön keski-ikä 31.12.2019 oli 48 v 1 kk (v. 2018 47 v 6 kk). Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tilastojen mukaan henkilöstön keski-ikä on kunta-alalla korkeampi kuin muilla työmarkkinasektoreilla. Keski-ikä koko kunta-alalla oli vuonna 2018 45,7 vuotta. Kevan eläkepoistumaennusteen mukaan vuosina 2016–2038 nykyisistä työntekijöistä noin 60 % siirtyy eläkkeelle.

Henkilökunnasta oli 87 % naisia ja 13 % miehiä. Toimintavuoden aikana 12 vakinaista henkilöä siirtyi eläkkeelle ja osa-aika-eläkkeellä oli vuodenvaihteessa neljä henkilöä.

Henkilöstön sairauspoissaolopäivien määrä väheni noin 18 %. Laskua selittää osittain henkilöstömäärän väheneminen. Sairauspoissaolojen määrää selittää henkilöstön ikääntyminen ja väsymys, työn kuormittavuus ja tules (tuki- ja liikuntaelin) –tyyppisen vaivat. Kunnan koko henkilöstön sairauspoissaoloja kertyi toimintavuonna yhteensä 6138 päivää, joista palkattomia sairauspoissaoloja oli 708 pv (v. 2018; 5643 ja 1907). Toimintavuonna sairauspäiviä/henkilö oli 17,5 (18,9). Mikäli sairauspoissaolopäivien kokonaismäärästä vähennetään yli 60 päivää kestäneet sairauspoissaolot, sairauspäiviä/henkilö oli 10,6. Sairauspoissaoloja ei ollut lainkaan 59 työntekijällä.

Henkilökunnan työssä jaksamista on tuettu toimintavuonna kulttuuri&liikunta ePassin 120 euron edulla. Vuoden 2020 alusta etua on päätetty laajentaa hyvinvointipalveluihin (ePassi Flex). Vuoden 2019 loppupuolella otettiin käyttöön ePassi ravintoetu. Työterveyshuollon palvelut on hankittu Lappica Oy:ltä. Työkyvyn hallinnan ja aktiivisen tuen toimintamallia on käytetty yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työhyvinvointikysely toteutettiin helmikuussa 2019. Kyselyn vastausprosentti oli 60,8 %. Työterveyshuolto on tehnyt loppuvuodesta 2019 työterveyskyselyn keskushallinnon ja teknisen toimen henkilöstölle.

Alla ja seuraavalla sivulla olevissa taulukoissa on esitettyä henkilökunta hallintokunnittain ja ikäluokittain tilinpäätöspäivänä, henkilöstön keskiarvoikä hallintokunnittain sekä toimintavuoden sairauspoissaolot hallintokunnittain.

<i>Henkilökunta 31.12.2019 ikäluokittain ja hallintokunnittain</i>						
<i>Ikäluokka</i>	<i>Kunnanhallitus</i>	<i>Perusturvaltk</i>	<i>Sivistysltk</i>	<i>Tekninen ltk</i>	<i>Yhteensä</i>	<i>%-osuus</i>
15-19						
20-24		3	1		4	1,4
25-29	1	7	7		15	5,2
30-34	1	12	10		23	8,0
35-39		12	16		28	9,7
40-44	2	17	18	2	39	13,5
45-49		15	10		25	8,7
50-54	3	18	25	2	48	16,7
55-59	3	32	20	5	60	20,8
60-64	2	18	15	7	42	14,6
65-68		3	1			1,4
Yhteensä	12	137	123	16	288	100,0

<i>Keskiarvoikä hallintokunnittain</i>					
	<i>Kunnanhallitus</i>	<i>Perusturvaltk</i>	<i>Sivistysltk</i>	<i>Tekninen ltk</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Keskiarvoikä (v)</i>	49,2	48,0	47,0	56,6	48,1

Sairauspoissaolot	Palkalliset päivät	Palkattomat päivät	Yhteensä
alle 4 pv	980		980
4-29 pv	1589	20	1609
30-60 pv	1058	51	1109
61-90 pv	638	199	837
91-180 pv	850	298	1148
yli 180 pv	315	140	455
Yhteensä	5430	708	6138

1.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Toimintavuonna kiinnitettiin huomiota erityisesti kunnan toimintojen jatkuvuudenhallintaan eri sektoreilla ja palvelutuotannossa ja samalla tiedostettiin avainhenkilöriski. Jatkuvuudenhallintasuunnitelmat päivitetään palvelutuotannon kannalta kriittisiin toimintoihin ja infran palveluihin. Em. työ on aloitettu Lappi 19 –harjoitukseen valmistautumisessa.

Suunnitelmakauden aikana toteutetaan koulu/monitoimikeskuksen suunnittelu ja rakentaminen. Hankkeen kustannusarvio on noin +/- 9 milj. euroa. Hanke toteutetaan suunnittelun sisältävänä KVR-urakkana. Tällä hetkellä on hankkeen kilpailutus on käynnissä. Tavoitteena on päästä rakennusvaiheeseen syksyn 2020 aikana.

Kunnanhallitus päätti 28.10.2019 keskeyttää ensimmäisen hankintamenettelyn (ka 13,5 milj. euroa) oppilasennusteen muutoksen lisäksi kunnan talouden tulopohjan heikentymisen johdosta talvella 2018 – 2019 tehdyistä laskelmista. Käyttömenojen kasvua ei ole saatu hillittyä talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2021 - 2022 valmistelussa. Sekä asiantuntijoiden että kunnan lokakuussa 2019 laatimien talousennustelaskelmien (vuoteen 2029 saakka) mukaan vuosikate ei tule riittämään nykyisellä kulturalenteella hankkeen takaisinmaksuvelvoitteisiin.

Merkittävimpiä riskejä ovat sisäilmaongelmien johdosta aiheutuvat taloudelliset riskit, investoinneista syntyvistä vastuut sekä verorahoituksen supistuminen ja epävarmuus.

Lisäksi riskejä aiheuttaa se, että ikärakenteen muutos ja asukasmäärän väheneminen eivät supista samassa suhteessa palvelutuotannon kustannuksia. Syntyvyyden lasku ja pienenevät ikäluokat tulevat nostamaan yksikkökustannuksia. Sote –uudistuksen kaatumisen myötä kunnan taloudelliset haasteet kasvavat. Tällä hetkellä nykyinen hallitus valmistelee sote-uudistusta. Tarkempia tietoja ja perusteita sote –uudistuksen toteuttamistavasta ja vaikutuksista kunnan talouteen, valtionosuuksien sekä verotulojen tilityksiin ei vielä ole.

Merkittävin toimintariski on edelleen toimitilojen sisäilmaongelmat. Niittyvillan toiminta siirtyi keväällä 2019 Toivolan koululle. Kirkonkylän koulun keittiön, kirjaston, Justeerin toiminta jatkuu vielä nykyisissä tiloissa. Kirkonkylän koulun keittiö ja kirjasto siirtyvät koulu/monitoimikeskuksen tiloihin alustavan aikataulun mukaan uudishankkeen val-

mistuttua v. 2022 syksyllä. Niittyvillan ja Justeerin toimitilojen suunnittelu on käynnissä ja tavoitteena on saada uuden tilat hyvinvointikeskuksen ja kesällä 2020 valmistuvan sosiaalitoimiston läheisyyteen vuoden 2021 aikana. Kunnanvirasto on tyhjentynyt vuoden 2019 aikana siten, että keskushallinto ja tekninen toimi ovat muuttaneet Hillamarketin toimitiloihin tammikuulla 2020, sosiaalitoimiston henkilöstö työskentelee Kanervikon tiloissa ja Justeerissa uudisrakennuksen valmistumiseen saakka. Business Ranua ja ICT-palvelut työskentelevät entisessä Sportian tilassa ja Monetra Oy:n henkilöstö sekä maaseututoimi Kuusitie 4 –kohteessa.

Henkilöstön sairauspoissaolojen suuri määrä lisää toiminta- ja talousriskiä. Sairauspoissaolojen määrä 17,5 pv/hlö on suurempi kuin kuntakentässä keskimääri (16,7 pv/hlö). Sijaisten saaminen erityisesti hoitotyössä on haasteellista ja sijaisten hankkiminen kuormittaa esimiestyötä. Sairauspoissaolojen kustannus, noin 1,8 milj. euroa, on taloudellisesti erittäin merkittävä.

Muita toimintariskejä ovat sähkökatkot, joiden aiheuttamiin häiriöihin on varauduttu varavoimaratkaisuin. Verkko-yhtiö on varmistamassa sähkönjakelua uudella voimallinjalla, mikä varmistaa olennaisesti sähkönjakelua. Sähkönjakelun häiriöt ovat vähentyneet.

ICT-palvelutuotannon riskit ovat tiedostettuja ja merkittäviä toimintariskejä. Em. riskien osalta tehtiin kevään 2019 aikana riskianalyysit ja toimenpidelinjaukset. Hankinta- ja sopimusosaamisen haasteet ovat myös lisääntyneet ja em. tarpeeseen vastaan hankkimalla asiantuntijapalveluita.

Toiminta- ja omaisuusriskeihin on varauduttu vakuutuksilla ja voimassa ovat myös keskeytys- ja hallinnon vastuuvakuutus sekä oikeusturvavakuutus.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja tasa-arvo ovat kunnan toimintaa ohjaavia keskeisiä periaatteita. Toiminnassa ei ole tunnistettu ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä.

Henkilöstä on ohjeistettu edustamisesta, hankinnoista, vieraanvaraisuudesta sekä lahjoista ja eduista. Ohjeita on mm. sisäisen valvonnan ohjeessa, merkkipäiväsäännössä ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista. Johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Toiminnassa ei ole tunnistettu korruptioon tai lahjontaan liittyviä riskejä.

Vuonna 2019 aloitettiin kuntastrategian jalkauttaminen ja toimenpideohjelmien päivitys- ja valmistelutyö. Toimintavuoden aikana valmistuivat elinkeinojen kehittämisohjelma, viestintäsuunnitelma sekä uusi hankintaohje.

Ympäristötekijät

Tällä hetkellä ei ole tiedossa merkittäviä ympäristökysymyksiä, jotka vaikuttavat kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen.

SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA RISKIENHALLINNASTA

Tilinpäätösvuonna noudatettiin sisäisestä valvonnasta ja hallintosäännön taloutta koskevien määräysten täytäntöönpanosta annettua yleisohjetta sekä kunnan yleisiä hankintaohjeita. Lisäksi noudatettiin tietoturvaliittimien liittyviä ohjeita ja konserniohjeita.

Toimintavuonna sisäistä valvontaa on johdettu suunnitelmien ja ohjeiden mukaisesti. Erityisesti on painotettu tilivelvollisten vastuuta sekä sitä, että jokainen työntekijä on velvollinen toimimaan omalla tehtäväalueellaan vastuullisesti noudattaen lainsäädäntöä, valtuuston, kunnanhallituksen ja hallintokuntien päätöksiä sekä annettuja ohjeita. Tilinpäätösvuonna on seurattu säännöllisesti asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Tilinpäätösvuonna suoritettiin kuntaa ja koko kuntakonsernia koskeva riskienhallinnan järjestämis- sekä riskien kartoitus- ja arviointityön päivittäminen. Arviointia on tehty yksiköittäin ja tuloksista on raportoitu lautakuntien kautta kunnanhallitukselle. Samalla yksikön ovat päättäneet toimenpiteistä, joihin suoritettu riskienkartoitus- ja arviointityö antoivat aihetta. Tilinpäätösvuonna on päivitetty koko konsernia koskevat valmiussuunnitelmat ja toimintojen jatkuvuuden turvaamisen toimenpiteet ovat käynnissä. Kunta osallistui syksyllä aluehallintoviraston johtamaan Lappi 19 –harjoitukseen.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Se toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana. Sisäisen valvonnan ohje päivettiin kevään 2019 aikana vastaamaan tämän hetken säädöksiä, päätöksiä ja ohjeistusta.

3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

	2019 1000 EUR	2018 1000 EUR
Toimintatuotot	3 723	3 821
Toimintakulut	- 33 340	- 32 002
Toimintakate	- 29 617	- 28 181
Verotulot	9 772	9 297
Valtionosuudet	20 680	20 519
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	51	36
Muut rahoitustuotot	291	128
Korkokulut	- 62	- 70
Muut rahoituskulut		- 84
Vuosikate	1 115	1 645
Poistot ja arvonalentumiset	- 2 244	- 7 650
Tilikauden tulos	- 1 129	- 6 005
Poistoeron vähennys	393	365
Varausten lis. (-) tai väh. (+)		4 600
Tilikauden yli/alijäämä	- 736	- 1 040
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,17	11,94
Vuosikate/Poistot, %	49,70	21,51
Vuosikate, euroa/asukas	295	422
Asukasmäärä	3780	3895

3.2 Toiminnan rahoitus

	2019	2018
	1000 EUR	1000 EUR
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 115	1 645
Tulorahoituksen korjaukset	115	- 14
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 1 112	- 897
Rahoitusosuudet investointeihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	59	15
Toiminnan ja investointien rahavirta	178	749
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	- 1	
Antolainasaamisten vähennykset	15	21
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-361	-420
Oman pääoman muutokset	- 163	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-299	1394
Rahoituksen rahavirta	-810	995
Rahavarojen muutos	-632	1745
Rahavarat 31.12.	11361	11993
Rahavarat 1.1.	11993	10248

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, €	4149	2639
Investointien tulorahoitus, %	100,3	183,3
Lainanhoitokate	2,8	3,5
Kassan riittävyys, pv	119	131
Asukasmäärä	3780	3895

4

RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

VASTAAVAA	2019 1000 EUR	2018 1000 EUR
A PYSYVÄT VASTAAVAT	20 418	21 725
I Aineettomat hyödykkeet	651	324
1. Aineettomat oikeudet		13
2. Muut pitkävaikutteiset menot	651	310
II Aineelliset hyödykkeet	10 506	12 083
1. Maa- ja vesialueet	1 891	1 896
2. Rakennukset	3 806	5 710
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 412	4 379
4. Koneet ja kalusto	18	31
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	379	66
III Sijoitukset	9 260	9 319
1. Osakkeet ja osuudet	9 133	9 141
2. Muut saamiset	127	178
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	39	44
1. Valtion toimeksiannot	39	42
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet		1
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	13 717	15 169
I Vaihto-omaisuus		
1. Muu vaihto-omaisuus		
II Saamiset	2 355	3 176
Pitkäaikaiset saamiset	1 521	1 535
1. Lainasaamiset	1 521	1 535
Lyhytaikaiset saamiset	835	1 641
1. Myyntisaamiset	331	346
2. Lainasaamiset	26	52
3. Muut saamiset	147	389
4. Siirtosaamiset	330	855
III Rahoitusarvopaperit	5 399	5 202
1. Osakkeet ja osuudet	997	995
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 026	1 739
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 376	2 468
IV Rahat ja pankkisaamiset	5 962	6 791
VASTAAVAA YHTEENSÄ	34 173	36 938

VASTATTAVAA	2019	2018
	1000 EUR	1000 EUR
A OMA PÄÄOMA	25 726	26 625
I Peruspääoma	14 299	14 299
II Edellisten tilikausien ylijäämä	12 163	13 366
III Tilikauden ylijäämä	- 736	- 1 040
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	859	1 252
1. Poistoero	259	652
2. Vapaaehtoiset varaukset	600	600
C PAKOLLISET VARAUKSET	25	26
1. Muut pakolliset varaukset	25	26
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2	9
1. Valtion toimeksiannot		4
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	1	5
3. Muut toimeksiantojen pääomat		
E VIERAS PÄÄOMA	7 561	9 025
I Pitkäaikainen	3 035	3 379
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 035	3 379
2. Lainat julkisyhteisöiltä		
II Lyhytaikainen	4 527	5 646
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	345	361
3. Saadut ennakot	66	259
4. Ostovelat	1 939	2 185
5. Muut velat	419	224
6. Siirtovelat	1 758	2 617
	34 173	36 938

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	77,9	76,0
Suhteellinen velkaantuneisuus,%	21,9	26,1
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	11 427	12 327
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	3023	3165
Lainakanta 31.12., 1000 €	3 379	3 740
Lainat euroa/asukas	894	960
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	11 815	7 370
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	3126	1892
Asukasmäärä	3 780	3 895

5

KOKONAISTULOT JA -MENOT

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1000 EUR	%	MENOT	1000 EUR	%
<i>Varsinainen toiminta</i>			<i>Varsinainen toiminta</i>		
Toimintatuotot	3 723	10,7	Toimintakulut	33 340	95,1
Verotulot	9 772	28,1			
Valtionosuudet	20 680	59,5			
Korkotuotot	51	0,1	Korkokulut	62	0,2
Muut rahoitustuotot	291	0,8	Muut rahoituskulut		0,0
Satunnaiset tuotot			Satunnaiset kulut		0,0
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyöd. luovutusvoitot	137	0,4	+/- Pakollisten varausten muutos	1	0,0
			- Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustap- piot	22	0,1
<i>Investoinnit</i>			<i>Investoinnit</i>		
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0,0	Investointimenot	1 112	3,2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustu- lot	59	0,2	Rahoitustoiminta		
<i>Rahoitustoiminta</i>			Antolainasaamisten lisäykset	1	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	15	0,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	361	1,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys			Oman pääoman vähennykset	163	0,5
Oman pääoman lisäykset					
Kokonaistulot yhteensä	34 729	100,0	Kokonaismenot yhteensä	35 062	100,0

6

KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistetty konser- nitilinpäätökseen	Ei-yhdistetty kon- sernitilinpäätökseen
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	1	
Muut yhtiöt	1	
Kuntayhtymät	4	
YHTEENSÄ	8	

Konsernin tilinpäätöksen yleisohjetta on muutettu 1.1.2015 lukien. Kunnan taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitilinpäätöksessä

omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin. Tytäryhteisöjen taseessa olevat poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Uuden kuntalain mukaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan raja-arvona olevat tunnusluvut (KL 118 §) määrittellään konsernitilinpäätöksen perusteella. Toimintavuoden aikana mikään kuntalain asettamista raja-arvoista ei täytynyt konsernitilinpäätöksen tunnusluvuissa.

6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntakonsernin toiminnan ohjauksessa on noudatettu valtuuston hyväksymää Ranuan kunnan konserniohjetta, jolla on luotu puitteet kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Uusi uuden kuntalain säädösten mukainen konserniohje hyväksyttiin valtuustossa 27.3.2017. Konserniohje on tullut voimaan 1.6.2017.

Konserniohjeen mukaisesti kunnanhallitus on nimennyt edustajat tytäryhteisöjen yhtiökokouksiin ja antanut kunnan edustajille toimiohjeet kunnan kannan ottamiseksi merkittävimpiin asioihin. Kunnanhallitus on myös antanut ohjeita yhtiöiden hallitusten jäsenten ja tilintarkastajien valinnasta.

Valtuusto on talousarvion ja -suunnitelman vahvistamisen yhteydessä asettanut tytäryhteisöille toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Hankinnoissa, henkilöstöpolitiikassa, riskienhallinnassa, tietoturvapolitiikassa ja konsernipalveluissa on tehty konsernin sisäistä tiivistä yhteistyötä.

6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Ranuan Vuokra-asunnot Oy

Yhtiön vuokratulot on budjetoitu siten, että asuntojen tyhjäkäyttö on 20 %. Kertomusvuoden aikana asunnoista on ollut tyhjänä n. 15 %. Kirkonkylän kohteissa käyttöaste 31.12.2019 oli 85 %.

Kertomusvuoden aikana on uusittu Vasantien rivitalojen ja varastojen katot sekä käytövesiputkistot kolmessa kohteessa. Yksittäisiä huoneistoja on korjattu kaikissa rivitalokohteissa, joista kolme kappaletta urakoitsijan toimesta ja viisi kohdetta Ranuan Infra Oy:n rakentamispalveluiden toimesta. Piha-alueiden korjaus- ja huoltotöitä on tehty useammassa kohteessa. Pienempiä maalaus ja korjaustöitä on tehty jokaisessa rivitalokohteessa sekä korjattiin kaikki kiireellistä korjausta vaativat kohteet.

Valokuitusisäverkko saatiin kokonaisuudessaan valmiiksi alkuvuodesta 2019. Aapiskuja 6 rivitalon purku toteutui kevättalvella.

Yhtiön liikevaihto vuonna 2019 oli 1.122.705,04 €. Liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 1,8 %. Pääomamenot ovat vuonna 2019 olleet 1,29 €/m²/kk ja käyttömenot 8,23 €/m²/kk (yht. 11 890,5 m² ja 209 asuntoa). Käyttö- ja pääomakustannukset ovat kas-

vaneet noin 30 % edellisestä tilikaudesta, joista välttämättömiä korjauskuluja on ollut yli puolet kasvusta.

Kertomusvuoden aikana yhtiö maksoi erääntyvän Kuntarahoituksen bullet-lainan 657.614,79 €. Lainanlyhennystä varten yhtiö otti Kuntarahoitukselta uuden tasalyhenteisen lainan.

Ranuan Vuokra-Asunnot Oy suunnittelee yhdessä Ranuan kunnan kanssa merkittävää uudisrakennuskohdetta Sairaalanneemeen. Hankkeen alustava kustannusarvio on 3,2 miljoonaa €, kerrosala 1 000 m² ja huoneistoja kohteeseen on alustavassa suunnitelmassa suunniteltu 20 kappaletta.

Ranuan Infra Oy

Toimintavuosi oli sulautuneen yhtiön toinen toimintavuosi. Sulautumisessa Ranuan Kuituverkot Oy:hyn sulautuivat Ranuan Vesihuolto Oy ja Ranuan Lämpö Oy ja samassa yhteydessä yhtiön nimeksi muutettiin Ranuan Infra Oy.

Ylimääräiset yhtiökokoukset pidettiin 11.10.2019 ja 14.11.2019. Yhtiön hallitukseen ovat kuuluneet puheenjohtajana Rauno Kelahaara, varapuheenjohtajana Kaisa Illikainen ja jäsenenä Leena Hiltula, Hannu Nieminen ja Jouko Niskavaara sekä varajäsenenä Janne Petäjäjärvi. Hallitusta on täydennetty ylimääräisessä yhtiökokouksessa 14.11.2019, jolloin hallitukseen valittiin jäseniksi Reetta Niemelä ja Aimo Kortesalmi. Samalla Janne Petäjäjärven varajäsenyys lakkasi.

Yhtiön liikevaihto vuonna 2019 oli yhteensä 2.608.476,62 €. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja on 107.003,63 € tappiollinen.

Yhtiön kehitysnäkymät vaikuttavat hyviltä muutoin, mutta hallitusohjelmaan kirjatut turvetuotannon veron korotukset aiheuttavat painetta kaukolämmön taksaan. Suora veronkorotus ja sitä todennäköisesti seuraava biopoltoaineiden hintatason nousu on erittäin vaikea kattaa toimintaa tehostamalla. Valokuituasiakkuuksien kasvu helpottaa tuloksen tekoa myös tässä osassa liiketoimintaa. Muissa liiketoimintamuodoissa ei ole näkyvissä erityisiä uhkia eikä voimakkaampaa kasvupotentiaalia. Isännöinnin ja kiinteistönhoidon kokonaisuus tulee säilymään nykyisellä tasolla.

Valokuitu

Valokuituverkkoa rakennettiin kunnan tieparannushankkeiden yhteydessä Sairaalatiellä ja Repotiellä. Lisäksi Kultarannantien uudelle asuinalueelle vedettiin kuituyhteydet vesijohto ja viemäritöiden yhteydessä, uutta runkokuitua rakennettiin n. 860 m.

Ranuan Vuokra-asuntojen huoneistokohtaisten liittymien kytkentä saatiin valmiiksi toimintavuonna. Tilaus käsitti yhteensä noin 200 huoneiston kytkemisen valokuituverkoston asiakkaiksi. Ranuan Infra Oy:n alihankkijan Relacom Oy:n konkurssi hidasti vanhustenkotiyhdistyksen hankkeen valmistumista. Viimeiset kytkennät tehtiin tammikuussa 2020. Huoneistojen digiboksien käyttöönotto tapahtuu kevään aikana.

Vesihuolto

Toiminnallisesti tilivuosi oli normaali keskimääräinen vuosi ja toiminta keskittyi pääosin verkoston ja laitoksien sekä niiden laitteistojen huoltoon ja kunnossapitoon. Etäluettavien vesimittareiden asennus aloitettiin joulukuussa ja viimeiset asennukset saadaan valmiiksi alkuvuoden 2020 aikana. Todellisen kulutuksen mukaiseen kausilaskutukseen siirrytään alkuvuoden 2020 aikana.

Uutta vesijohto- ja viemäriinjaa rakennettiin Kultarannantielle yht. 530 m, vesijohtoa n. 280 m ja viemärijohtoa n. 250 m. Vesihuollon taksat olivat 15 % alle maan keskiarvotaksan ja 5 % alle neljän naapurikunnan taksojen. Vuonna 2019 laskutettu talousveden määrä oli 140.507 m³ ja jäteveden määrä 99.311 m³.

Lämpö

Vanha yläaste ja lukio kytkettiin irti verkosta syksyllä 2019. Hyvinvointikeskuksen taakse, sairaalatie uudelle kaava-alueelle rakennettiin lämpövaraukset, n. 30 m uutta verkkoa.

Lämpöä vuonna 2019 tuotettiin kaikkiaan 15998 MWh, josta metsähakkeella 3 953 MWh, palaturpeella 7223 MWh, sahateollisuuden sivuvirroilla (kutteri ja kuivahake) 3786 MWh ja kevytöljyllä 1036 MWh. Vuonna 2018 lämmöntuotanto oli yhteensä 15441 MWh. Energiantuotanto Teeritiellä oli 11661 MWh, Kolomaalla 3786 MWh ja Marjaniemessä 551 MWh.

Lämmön kokonaistuotanto oli kuluneena vuonna 15998 MWh ja lämmönmyynti oli 12791 MWh, jolloin kattiloiden yhteishyötysuhde ja verkoston hävikki huomioonotettuna koko lämmöntuotannon hyötysuhde oli 79,95%. Pyöreää puuta ostettiin vuoden aikana kaikkiaan noin 1555 kiintokuutiometriä.

Liike- ja teollisuuskiinteistöt

KOy Kanervikkoon tehtiin kesän aikana piha-alueiden kuivatusjärjestelmien kunnostus ja muutostyöt. Joulukuussa 2018 samassa kohteessa aloitettiin muutosremontti siten, että Ranuan kunnan ryhmäperhepäiväkodit ja Nuorisotoimi pystyivät muuttamaan tiloihin helmikuussa 2019.

Ranuan Seudun Matkailu Oy

Toimintavuonna yhtiön kokonaisliikevaihto oli 6,4 milj. euroa (+27,7%). Ohjelmapalvelutoiminnan kokonaismyynti kasvoi toimintavuonna merkittävästi. Myös Gulo Gulo -lomakylän majoitusmyynti, ravintolapalvelut ja matkamuiستomyynti jatkoivat kasvuaan. Arctic Fox –iglukylän toimintavuosi oli onnistunut myynnillisesti. Iglukylä oli avoinna ensimmäisen kokonaisen vuoden vuonna 2019. Toimintavuoden liikevaihtoon vaikuttivat positiivisesti puiston kävijämäärän kasvu, kasvu ravintola-, ohjelmapalvelu- ja majoitustoiminnassa, sekä Arctic Fox iglukylän ensimmäinen täysi toimintakausi. Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 321.946,12 euroa.

Vuoden 2019 aikana Ranuan eläinpuistossa vieraili 130.286 maksanutta asiakasta. Kävijämäärä kasvoi edellisestä vuodesta 6.029 kävijällä (+4,85 %). Vuoden 2019 kä-

vijämäärä on erinomainen, sillä se on Ranuan eläinpuiston 37 vuotisen historian 3. paras kävijämäärä.

Ranuan Seudun Matkailu Oy jatkoi matkailuautoilla ja -vaunuilla liikkuvien eläinpuistoasiakkaiden palvelemista tarjoamalla karavaanari ja leirintäaluepalveluita Ranuanjärven leirintäalueella ja Ranua Zoo Camping alueella.

Markkinointitoimenpiteisiin käytettiin vuoden aikana 227.000 euroa (+5,48%). Tärkeimmät toimenpiteet olivat TV-mainonta, messut, uutiskirjeet, lehtimainonta ja henkilökohtainen myyntityö.

Yhtiön palveluksessa oli vuoden 2019 lopulla yhteensä 23 vakituista henkilöä. Vuoden 2019 aikana Ranuan Seudun Matkailu Oy vakinaisti 7 henkilön työsuhteen. Työntekijämäärä vaihteli vuoden 2019 aikana 50-80 henkilön välillä sesongista riippuen.

Toimintavuoden investoinnit kohdistuivat uuden Tiger Parkin ja perheen pienimmille tarkoitetun Farm-osion rakentamiseen. Eläintenhoitajien käyttöön hankittiin mönkijä. Puiston alueen alkuperäiset eläinkyltit uusittiin ja kiinnitettiin huomiota puiston alueen informaatioon asiakkaille.

Alkanut tilikausi ylitti jälleen odotukset. Eläinpuiston kävijämäärä vuoden 2020 alussa kasvoi edellisen vuoden vastaavaan verrattuna. Lomakylä Gulo Gulossa majoittuvien asiakkaiden määrä on kasvanut alkuvuoden 2020 aikana 13,8 %. Iglukylän asiakasmäärä ovat myös kasvaneet vastaavana aikana 7,9 %. Majoittuvien asiakkaiden määrän kasvu vaikuttaa positiivisesti ohjelma-, ja ravintolapalveluiden myyntiin, puiston kävijämääriin ja matkamuistomyymälän myynnin kehitykseen. Enna Paavola aloitti toimitusjohtajan tehtävässä 7.1.2020.

Tilikauden 2020 budjetti on rakennettu noin 140.000 kävijän mukaan. Toukokuussa 2020 lanseerattavan uuden Tiger Parkin odotetaan tuovan puistoon entistä enemmän lapsiperheitä. Myös ohjelmapalvelutoimintojen ja ravintolatoiminnan odotetaan kehittyvän positiivisesti. Ennakkovaraustilanne vuodelle 2020 vaikuttaa hyvältä. Tavoitteena on kehittää ja kasvattaa Ranuan Seudun Matkailu Oy:n liiketoimintaa majoitustuloista saatavalla myynnillä ja samalla kehittää eläinpuiston, ravintolan, matkamuistomyynnin sekä ohjelmapalvelutoiminnan liiketoimintaa.

6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tytäryhteisöjä on valvottu säännöllisesti. Yhteisöt ovat toimittaneet konsernijohtolle toimintasuunnitelmat ja talousarviot, tilinpäätökset, toimintakertomukset, tilintarkastuskertomukset, osavuosikatsaukset, kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä konsernijohtoon erikseen pyytämät asiakirjat. Kunnan tytäryhteisöt ovat selostaneet toimintaansa ja tilinpäätöksiään kunnanhallitukselle.

Kunnanjohtaja ja kunnanhallitus ovat olleet käytännössä tiiviissä yhteistyössä tytäryhteisöjen kanssa. Kunnanjohtaja on käynyt tytäryhteisöjen hallitusten puheenjohtajien ja toimitusjohtajien kanssa vuosittaiset tavoite- ja tulosarviokeskustelut, jotka on saatettu kunnanhallituksen tiedoksi tammikuussa 2020.

Tilinpäätösvoonna suoritettiin koko kuntakonsernia koskeva riskienhallinnan järjestämis- sekä riskien kartoitus- ja arviointityön päivittäminen. Tytäryhteisöjen hallitukset päättivät kartoituksessa esille tulleista jatkotoimenpiteitä vaativista asioista. Konserniyhtiöissä on noudatettu kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteita sekä yleisohjeen määräyksen periaatteita.

6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

6.5.1 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019 1000 EUR	2018 1000 EUR
Toimintatuotot	22 421	21 021
Toimintakulut	- 52 499	- 49 720
Toimintakate	- 30 078	- 28 699
Verotulot	9 762	9 287
Valtionosuudet	23 125	22 947
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	55	36
Muut rahoitustuotot	298	134
Korkokulut	- 255	- 276
Muut rahoituskulut	- 15	- 97
Vuosikate	2 892	3 333
Suunnitelman mukaiset poistot	- 2 515	- 2 729
Omistuksen eliminointierot		256
Arvonalentumiset	- 1 476	- 6 696
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	- 1 100	- 5 836
Tilinpäätössiirrot	- 41	- 94
Tilikauden verot	- 46	- 53
Laskennalliset verot	6	- 9
Vähemmistöosuudet	-3	
Tilikauden yli/alijäämä	- 1 183	- 5 992
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	42,71	42,28
Vuosikate/Poistot, %	72,45	35,36
Vuosikate, euroa/asukas	765	856
Asukasmäärä	3780	3895

6.5.2 Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019 1000 EUR	2018 1000 EUR
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 892	3 333
Satunnaiset erät, netto		
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	- 46	- 53
Tulorahoituksen korjauserät	116	121
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 2 464	- 2 464
Rahoitusosuudet investointeihin	15	- 912
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	- 371	8
Toiminnan ja investointien rahavirta	142	34
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		11
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 211	1 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1118	-417
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-560	-616
Oman pääoman muutokset	-164	-2
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	17	-64
Vaihto-omaisuuden muutos	57	-12
Saamisten muutokset	866	231
Korottomien velkojen muutokset	-910	908
Rahoituksen rahavirta	-600	1538
Rahavarojen muutos	-458	1572
Rahavarat 31.12.	13772	14230
Rahavarat 1.1.	14230	12641
Yritysjärjestelyssä tulleet rahavarat		16
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, €	-3623	-4879
Investointien tulorahoitus, %	118,1	98,7
Lainanhoitokate	2,3	5,2
Asukasmäärä	3780	3895

6.5.3 Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
	1000 EUR	1000 EUR
A PYSYVÄT VASTAAVAT	42 462	43 748
I Aineettomat hyödykkeet	1 176	837
1. Aineettomat oikeudet	515	512
2. Muut pitkävaikutteiset menot	661	315
3. Ennakkomaksut		11
II Aineelliset hyödykkeet	40 772	42 402
1. Maa- ja vesialueet	2 712	2 582
2. Rakennukset	26 237	29 054
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 039	9 187
4. Koneet ja kalusto	785	794
5. Muut aineelliset hyödykkeet	635	589
6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	1 365	196
III Sijoitukset	514	509
1. Osakkeet ja osuudet	502	498
4. Muut saamiset	11	11
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	411	363
1. Valtion toimeksiannot	85	353
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	9	11
3. Muut toimeksiantojen varat	317	
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 941	19 322
I Vaihto-omaisuus	287	345
1. Aineet ja tarvikkeet	285	300
4. Muu vaihto-omaisuus	2	44
II Saamiset	3 882	4 748
Pitkäaikaiset saamiset	865	866
2. Lainasaamiset	865	866
Lyhytaikaiset saamiset	3 017	3 882
1. Myyntisaamiset	2 033	2 088
2. Lainasaamiset	26	52
3. Muut saamiset	421	694
4. Siirtosaamiset	536	1 048
III Rahoitusarvopaperit	5 543	5 275
1. Osakkeet ja osuudet	998	996
2. Sijoitukset rahamarkkina- instrumentteihin	1 168	1 810
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 376	2 468
4. Muut arvopaperit	1	1
IV Rahat ja pankkisaamiset	8 229	8 954
VASTAAVAA YHTEENSÄ	60 813	63 434

VASTATTAVAA	31.12.2019 1000 EUR	31.12.2018 1000 EUR
A OMA PÄÄOMA	33 865	35 158
I Peruspääoma	14 299	14 299
IV Muut omat rahastot	1 471	1 431
V Edellisten tilikausien ylijäämä	19 278	25 420
VI Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 1 183	- 5 992
VÄHEMMISTÖSUUDET	43	40
C PAKOLLISET VARAUKSET	397	409
1. Eläkevaraukset	2	15
2. Muut pakolliset varaukset	395	394
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	396	332
1. Valtion toimeksiannot	68	317
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	10	14
3. Muut toimeksiantojen pääomat	318	1
E VIERAS PÄÄOMA	26 112	27 494
I Pitkäaikainen	16 363	16 413
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 501	15 616
3. Lainat julkisyhteisöiltä	50	52
7. Muut velat	536	462
8. Laskennalliset verovelat	276	283
II Lyhytaikainen	9 749	11 081
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 645	1 992
3. Lainat julkisyhteisöiltä		2
5. Saadut ennakot	820	1 013
6. Ostovelat	3 236	3 567
7. Muut velat	839	601
8. Siirtovelat	3 209	3 905
9. Laskennalliset verovelat		
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	60 813	63 434
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	56,4	56,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	46,6	47,2
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	18 095	19 428
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	4787	4988
Konsernin lainat, €/asukas	4 549	4 535
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	17 196	17 663
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	25822	21298
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	6831	5468
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €		15
Asukasmäärä	3 780	3 895

7 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Kunnanhallitus esittää tilikauden -1.128.867,34 euron tappion käsittelyä seuraavasti:

- tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan yhteensä 392.707,59 euroa,
- siirretään tilikauden alijäämä 736.159,75 euroa yli-/alijäämätillille.

II TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

1 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

1.1 Vaalit

TA100 Vaalit	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	10 000			12 991	-2 991
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	10 000			12 991	-2 991
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-16 487			-10 940	-5 547
Palvelujen ostot	-6 200			-2 280	-3 920
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-500			-267	-233
Avustukset					
Vuokrat	-600				-600
Muut toimintakulut	-100				-100
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-23 887			-13 488	-10 399
TOIMINTAKATE	-13 887			-497	-13 390
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-13 887			-497	-13 390

Tavoitteiden toteutuminen:

* Toimintavuonna toimitettiin eduskunta- ja EU-vaalit.

1.2 Tarkastustoimi

TA200 Tarkastustoimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 026		-3 026	-4 319	1 293
Palvelujen ostot	-14 950		-14 950	-30 119	15 169
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24		-24		-24
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-18 000		-18 000	-34 438	16 438
TOIMINTAKATE	-18 000		-18 000	-34 438	16 438
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-18 000		-18 000	-34 438	16 438

Tavoitteiden toteutuminen:

- * Tarkastuslautakunta on kokoontunut toimintavuonna 10 kertaa ja käsitellyt 43 asiaa.
- * Toimintavuonna tilintarkastuksen JHTT -yhteisönä toimi BDO Audiator Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana HTM, JHTT Rauno Lohi.

1.3 Kunnanhallitus

1.3.1 Yleishallinto

TA300 Yleishallinto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	200		200	100	100
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot				1 521	-1 521
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	200		200	1 621	-1 421
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-142 900		-142 900	-177 482	34 582
Palvelujen ostot	-224 627		-224 627	-192 714	-31 913

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 300		-2 300	-21 371	19 071
Avustukset	-12 000	-70 000	-82 000	-80 600	-1 400
Vuokrat	-20 311		-20 311	-16 013	-4 298
Muut toimintakulut	-2 300		-2 300	-25 101	22 801
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-404 438	-70 000	-474 438	-513 281	38 843
TOIMINTAKATE	-404 238	-70 000	-474 238	-511 661	37 423
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-404 238	-70 000	-474 238	-511 661	37 423

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Kunnan johto	1	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kuntastrategiaan liittyvien toimenpideohjelmien laatiminen talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina. * Elinkeinojen johtamiseen panostaminen; vakinaisten matkailu- ja viestintäpäällikön sekä yhteyspäällikön toimien perustaminen. * Muutos-, työkyky- ja tiedolla johtamiseen panostaminen sekä toimintakulttuuriin ja epävarmuuden sietoon valmentautuminen. * Valmistautuminen maakunta- ja sote-palvelutuotannon tai vapaaehtoisella kuntayhtymämallilla sote-tuotannon käynnistymiseen. * Valmistautuminen tulevan kunnan toimintaan ja talouteen – tulevan kunnan rooli – elinvoima- ja hyvinvointijohtaminen keskiöön. * Lähipalveluiden tuottaminen ja turvaaminen; tuotamismalleina oma tuotanto, palveluseteli ja ostopalveluratkaisut. * Aktiivisen henkilöstöpolitiikan toteuttaminen palvelutuotannon muutos- ja uudelleenorganisointitilanteissa. * Palvelutuotannon sopeuttaminen ikärakenteen muutokseen. Henkilöstön luonnollisen poistuman hyödyntäminen rakennemuutoksessa. * Työprosessien tuloksellisuuden lisääminen ja työvoiman ohjaus sinne, missä sitä tarvitaan. Täyttölupamenettelyn jatkaminen ja kriittinen harkinta virkojen ja toimien täyttämässä. Yli vuoden kestävien sijaistuuksien täyttämistä päättää kunnanhallitus ja yli kolmen kuukautta kestävien sijaistuuksien täyttämistä päättää kunnanjohtaja henkilöstöpäällikön esityksestä. Lyhyet sijaisuuDET hoidetaan pääsääntöisesti tehtäviä sisäisesti järjestelemällä ilman sijaistyövoimaa. * Etätyöperiaatteiden ja koko konsernia koskevien hankintaohjeiden laatiminen. Talousarviovuonna kunnassa ja kuntakonsernissa otetaan käyttöön Clodia –sähköinen hankintajärjestelmä sekä Dynasty –tiedonhallinta- ja kokousjärjestelmä 	<ul style="list-style-type: none"> * Toimenpideohjelmien valmistelu on käynnissä. Ranuan kunnan elinkeino-ohjelma ja viestintäsuunnitelma ovat valmistuneet ja hyväksytyt. * Matkailu- ja viestintäpäällikkö on aloittanut tehtävässään 1.1. alkaen ja yhteyspäällikkö 6.5. alkaen. Yhteyspäällikkö on irtisanoutunut 7.10. alkaen ja matkailu- ja viestintäpäällikkö 1.2.2020 alkaen. * Esimieskoulutus järjestettiin kevään aikana. Palautepalaveri koulutuksesta on pidetty toukokuulla. Erityisenä painopisteenä esimiestyössä on työyhteisöasiat, työntekijöiden hyvinvointi sekä muutosjohtaminen. * Sote- ja maakuntauudistus kaatui keväällä 2019. Hallitus on käynnistänyt kertomusvuoden syksyllä sote –valmistelun. Sote –selvitystyötä tehdään eri ministeriöissä ja STM on vuoden 2020 alkupuolella hahmottanut tilannekuvaa. Maakuntien verotusoikeutta ja monikanavarahoituksen purkua selvitetään parlamentaarisesti. * Toimitilajärjestelyjen sekä palvelutarpeen muutosten/vaatimusten johdosta arvioidaan talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöresurssitarpeita. * Täyttölupamenettely on käytössä. * Etätyöperiaatteet on laadittu ja hankintaohjeet hyväksyttiin 3.6. * Clodia on otettu käyttöön. Dynasty – tiedonhallintaohjelma on päivitetty ja uusia ominaisuuksia otetaan käyttöön. TOS:n ja sähköisen

<p>(kunnan osalta päivitys ja sovelluksen laajennus).</p> <ul style="list-style-type: none"> * Työhyvinvointia edistetään kehityskeskustelujen, osaamiskartoituksen ja varhaisen tuen avulla. Työnkierto sekä resurssisuunnittelun ja työajan hallinnan keinot otetaan aktiiviseen käyttöön. Sairauspoissaolojen vakiinnuttaminen (<12 pv/hlö). ePassi –hyvinvointisetelin käyttöä jatketaan (120 €). * Järjestö-, kylätoiminta-, kylätalo- ym. avustuksiin varataan 12 000 euroa. Määräraha jaetaan hakemusten perusteella. Kaikki avustukset tulee hakea asetetussa määräajassa. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on hyvinvointi- ja terveysarvojen edistäminen ja noudattaminen toiminnassa. Myytäviin kannatus- ja mainosilmoituksiin ei ole varattu määrärahaa. <p>Toimitilastrategisten linjausten toimeenpano:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Tarpeettomien kiinteistöjen myynti investointien rahoittamiseksi kiinteistöstrategian salkutusperiaatteita noudattaen. * Tarpeettomista, vajaakäyttöisistä ja elinkaarensa päässä olevista kiinteistöistä luopuminen/purku valtuuston 4.6. päätöksen ja kunnanhallituksen tarkempien ohjeiden mukaan. * Uudisrakentaminen tulevaisuuden tarve ja innovatiiviset ratkaisut huomioiden. * Kalusto- ja irtaimistohankintoja tehdään vain todelliseen tarpeeseen ja tilaukset tehdään suoraan yksiköihin. Käytöstä poistettu irtaimisto ja kalusto hävitetään, mikäli muissa yksiköissä ko. kalusteille ei ole käyttöä. Yksikön esimies vastaa kaluston luetteloinnista ja hallinnoinnista. 	<p>arkistoinnin valmistelu on käynnistetty. Kunnanviraston päätearkisto ja kunnanvirastolla oleva arkistomateriaali seulotaan ennen aineiston siirtoa uusiin arkistotiloihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Sairauspoissaolojen määrä on lievästi vähentynyt edellisvuodesta. Työkyvyn hallinnan ja aktiivisen tuen malli on uudistettu. Aktiiviseen tukeen ja työhyvinvoinnin edistämiseen panostetaan. Toimenpidesuunnittelu on käynnissä. ePassi on käytössä. Etu muuttuu ePassi Flexiksi vuoden 2020 alusta. Hyvinvointipalvelut tulevat edun piiriin. Lokakuun alusta on otettu käyttöön ePassi Lounasetu. * Järjestöavustukset jaettiin 3.6. * Käytöstä poistuvia ja tarpeettomia tiloja on myyty huutokaupat.comin kautta (Impiön koulu, Timontien ryhmä, Marjaniemi). Kohteet, joita ei saatu myytyä, laitetaan kylmilleen ja puretaan. * Koulu/monitoimikeskuksen suunnittelun sisältävä KVR-urakan kilpailutus on käynnissä ja lopullista tarjouspyyntöä valmistellaan. Ko. kohteeseen tulevat koulujen lisäksi esiopetus ja kirjasto. Hankkeen ka. on noin 9,0 milj. euroa. Hanke valmistuu v. 2022. * Tarpeetonta irtaimistoa on myyty huutokaupat.comissa, kirpputorilla tai poistettu käytöstä hävittämällä. Kaluston ja irtaimiston luettelointia ei ole vielä tehty. Luetteloinnista vastaavat yksikön esimiehet.
--	---

1.3.2 Hallinto- ja ICT-palvelut

TA340 Toimisto-, ICT- ja sisäiset palvelut	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	654 135		654 135	818 388	-164 253
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset				399	-399
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	654 135		654 135	818 787	-164 652
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-236 668		-236 668	-238 844	2 176
Palvelujen ostot	-422 839		-422 839	-403 214	-19 625
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 600		-6 600	-22 018	15 418
Avustukset					
Vuokrat	-71 955		-71 955	-71 996	41
Muut toimintakulut				68	-68

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-738 062		-738 062	-736 004	-2 058
TOIMINTAKATE	-83 927		-83 927	82 783	-166 710
Suunn.mukaiset poistot				-38 841	38 841
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-83 927		-83 927	43 942	-127 869

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Hallintopalvelut	2	2	2,4
ICT-palvelut	2	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Hallinto- ja ICT-palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Monetran palvelutuotannon vakiinnuttaminen ja sähköistyminen sekä uuden palvelutuotantokäytännön sisäistäminen ja toimeenpano kaikilla sektoreilla. Prosessien kehittäminen ja tehostaminen. * ICT-palveluratkaisuvaihtoehtojen selvittäminen koko kuntakonsernissa * Levyjärjestelmän uusiminen (70.000-100.000 euroa), ohjelmistojen päivittäminen mm. Mediatri ja Dynasty, työasemien uusiminen, tietoturvaan, tietosuojaan ja kokonaisvaltaiseen arkkitehtuurin hallintaan panostaminen * Etätyöratkaisujen luominen ja toteuttaminen * IT-asiantuntijoiden tehtävänimikkeen muuttaminen ICT-asiantuntijoiksi. Uusi nimike kuvaa tehtävien laaja-alaisuutta. * Koko kuntaa kattavan kuituverkon hyödyntäminen, sähköisten palveluiden kehittäminen ja tarjoaminen palvelutuotantoon. Suunnitelmakaudella selvitetään ICT-palveluiden yhtiöittämismahdollisuuksia ja tarkoituksenmukaisuutta Ranuan Infra Oy:lle. <p>Henkilöstöhallinto:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Varhaisen tuen mallin päivittäminen ja työn muokkauksen mahdollisuuksien selvittäminen. * Sijaishenkilöstön käyttöä vähennetään ja työvoimaa ohjataan aikakriittisiin tehtäviin. Työllistämisyksikön palveluita hyödynnetään avustavissa tehtävissä kunnan kaikissa työyksiköissä. * Pesulatoiminnan siirto Rantakodin tiloihin ja pesulatoiminnan hallinnoinnin ja henkilöstön siirto perusturvan alaisuuteen 1.1.2019 alkaen. Lähiesimiehenä toimii Rantakodin sairaanhoitaja. * Sote –keskuskeittiö siirtyi 1.9.2018 liikkeenluovutuksena Attendo Oy:lle. Koulujen keskuskeittiön ja henkilöstön siirto sivistystoimen hallinnon alaisuuteen 1.1.2019 alkaen. Keittiötoiminnasta vastaavan ruokapalveluesimiehen siirto ruokapalvelupäällikön virkaan ja ruokapalveluesimiehen toimen lakkauttaminen. * Talousarviovuoden alussa selvitetään varahenkilöjärjestelmän perustamista. 	<ul style="list-style-type: none"> * Monetran palveluprosesseja kehitetään ja sähköistymistä lisätään työvaiheiden vähentämiseksi ja kustannusten hallitsemiseksi. * ICT:n osalta on tehty tietoturvan nykytila-arvio. Palvelutuotantovaihtoehtoja selvitetään koko kuntakonsernin osalta nykytila-arvion ja tulevien tarpeiden pohjalta. Lisäresurssitarve ratkaistaan v. 2021 talousarvion valmistelun yhteydessä. * Levyjärjestelmän uusiminen on toteutettu ja työasemia uusitaan muun toiminnan ohessa. Etätyön käyttöönottoa ollaan laajentamassa. Etätyöyhteydet ovat käytössä sosiaalitoimessa. Dynasty on päivitetty kertomusvuoden alussa. * ICT-asiantuntijoiden tehtävänimikkeet on muutettu. * Koko kuntakonsernia koskeva ICT-palveluiden palvelutuotantoratkaisuvaihtoehtojen selvittelyä jatketaan ICT:n nykytila-arvion pohjalta. * Työkyvyn hallinnan ja aktiivisen tuen toimintamalli päivitettiin yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. * Työllistämisyksikön kautta on työllistetty lähes kaikkiin toimipisteisiin. Valtuusto osoitti tukityöllistämiseen 100.000 euron lisäresurssin. * Pesulatoiminta on siirretty Rantakodin tiloihin 1.1.2019 alkaen. * Koulujen keskuskeittiö on siirretty sivistystoimen alaisuuteen 1.1.2019 ja keittiötoiminnasta vastaava ruokapalveluesimies on siirretty ruokapalvelupäällikön virkaan. * Alustavia selvityksiä varahenkilöjärjestelmän luomisesta on tehty ja asian valmistelua jatketaan.

1.3.3 Maankäytön suunnittelu

TA350 Maankäytön suunnittelu	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-5 404		-5 404	-6 676	1 272
Palvelujen ostot	-55 283		-55 283	-41 461	-13 822
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-60 687		-60 687	-48 136	-12 551
TOIMINTAKATE	-60 687		-60 687	-48 136	-12 551
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-60 687		-60 687	-48 136	-12 551

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Kaavoitus	1/3	1/3	1/3

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Keskustan osayleiskaavatyön loppuun saattaminen. Ehdotusvaihe keväällä 2019. * Keskustan asemakaavojen pienimuotoisten muutosten loppuunsaattaminen (Marjaniemi, Salmenniemi ja Tk:n alue). Ehdotusvaihe keväällä 2019. * Varaudutaan aloittamaan maankäytön suunnittelu Portimojärven lähialueella, jos Suhangon kaivoksen avaamiseen tähtäävästä lopullisesta kannattavuusselvityksestä tehdään kaivosyhtiössä päätös. * Suunnitelmavuosina valmistellaan yleiskaavoituksen jatkamista kaavoittamattomille järviolueille seuraavasti: 2020-2022; Saariharju-Impiö-Penämo. ja 2023; Pohjasperä-Piittisjärvi. * Varaudutaan päivittämään tarpeen mukaan alueittain kirkonkylän asemakaavaa. 	<ul style="list-style-type: none"> * Keskustan osayleiskaavan ehdotusvaihe on toteutettu. Valtuusto on vahvistanut kaavan 10.6. * Terveyskeskuksen alueen kaava on vahvistettu valtuustossa 10.6.

1.3.4 Elinkeinojen kehittäminen

TA360 Elinkeinojen kehittäminen	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset				44 170	-44 170
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ				44 170	-44 170
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-192 057		-192 057	-205 100	13 043
Palvelujen ostot	-82 468		-82 468	-123 180	40 712
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 100		-7 100	-6 508	-592
Avustukset	-15 000		-15 000	-13 500	-1 500
Vuokrat	-4 131		-4 131	-12 010	7 879
Muut toimintakulut	-80 000		-80 000	-45 618	-34 382
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-380 756		-380 756	-405 916	25 160
TOIMINTAKATE	-380 756		-380 756	-361 746	-19 010
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-380 756		-380 756	-361 746	-19 010

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Uusien työpaikkojen luominen	Uudet yritykset/vuosi	23	>10	25
	Toimivat yritykset	296	>300	300
	Uudet työpaikat	23	>15	23
Asukasmäärän vakiinnuttaminen	Asukasmäärä	3895	4000	3780
Työttömyyden vähentäminen	Työttömyysaste (%)	14,0	<13,0	13,7
	Työttömien määrä (lkm)	215	<200	205

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kunta järjestää ja tuottaa elinkeinopalvelut kunnan omana toimintana. * Kunnan elinkeinojen ja elinvoiman strateginen vastuu ja kehittämisvastuu on kunnanhallituksella ja kunnan elinkeinoelämän ja elinvoiman kehittämistä johtaa kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan tukena toimii elinkeinotiimi, johon kuuluvat kunnanjohtajan lisäksi hänen varahenkilö, kehittämisspäällikkö, yhteyspäällikkö sekä matkailu- ja viestintäpäällikkö. 	<ul style="list-style-type: none"> * Toimintaa on vahvistettu ja brändätty nimelle Business Ranua. Palvelupiste on siirtynyt virastotalta osoitteeseen Keskustie 30. * Elinkeinotiimiä on vahvistettu suunnitelman mukaisesti. Matkailu- ja viestintäpäällikkö aloitti tammikuun alusta ja yhteyspäällikön rekrytointi aloitettiin alkuvuodesta, valinta tehtiin huhtikuussa.

<ul style="list-style-type: none"> * Perustetaan yhteyspäällikön toimi 1.4.2019 alkaen. * Matkailukoordinaattorin määräaikainen toimi vakinaistetaan ja toimen nimike muutetaan matkailu- ja viestintäpäällikön toimeksi. Toimeen siirretään matkailuneuvoja, koska Ranuan Matkailuyhdistys ry:n kanssa tehtyä ostopalvelusopimusta ei jatketa 1.1.2019 alkaen. Matkailu- ja viestintäpäällikön tehtäviin liitetään kunnan ja kuntakonsernin tiedottajan tehtävät. * Elinkeino- ja viestintäohjelmat laaditaan kesäkuun loppuun mennessä. Matkailun masterplan päivitetään suunnitelmakauden aikana. * Kunnan ja kuntakonsernin tiedottamista ja viestintää nykyaikaisissa sähköisissä medioissa lisätään. Viestintään ja markkinointiin hankitaan modernit sähköiset työkalut. Markkinointi suunnataan valtuuston vahvistamiin strategisiin päämääriin ja linjauksiin sekä tulevan elinkeino-ohjelman tavoitteisiin. * Kuntastrategiassa ja elinkeino-ohjelmassa vahvistettaviin kärkihankkeisiin palkataan jatkossa hankekehittäjiä/työntekijöitä, mikäli hankkeisiin saadaan ulkopuolista rahoitusta. * Yritys- ja elinkeinopalveluiden profiilia nostetaan kunnan muusta toiminnasta selkeästi erottuvaksi kokonaisuudeksi. * Huolehditaan toimintaympäristön infrastruktuurin toimimisesta. Varmistetaan, että kunnassa on kaavoitettuna riittävä määrä sijainniltaan vetoimaisia ja kunnallistekniikaltaan rakennuskelpoisia liike- ja teollisuusrakennusten tonttialueita, samoin kuin asuin- ja mökkirakennuspaikkoja. Vapaista tonteista tiedotetaan aktiivisesti. * Kartoitetaan kuntakeskuksen vuokra-asuntokannan riittävyttä ja uudisrakentamistarvetta. Kutsutaan keväällä koolle asuntoilta, jossa käydään asiasta kiinnostuneiden kanssa avointa vuoropuhelua. * Hillatorin asemaa hillan ja luonnonvarojen kaupan keskuksena vahvistetaan. Hillatorista luodaan matalan kynnyksen myyntipaikka aloitteluille ja jo toimiville yrittäjille sekä varainkeruupaikka yleishyödyllisille yhdistyksille ja järjestöille. Hillatorin toimintaa ohjaava torisääntö uusitaan talousarviovuonna. * Lisätään oppilaitosyhteistyötä ja innovaatiotoimintaa järjestämällä yrittäjille infotilaisuuksia ja työpajoja yhteistyössä koulutusorganisaatioiden ja allianssin kanssa. Tällä tavalla saadaan am- 	<ul style="list-style-type: none"> * Yhteyspäällikkö aloitti toukokuussa ja lopetti syyskuussa. * Matkailu- ja viestintäpäällikkö Salla-Mari Koistinen aloitti työssä 1.1.2019. Tehtäväkuvaksi on muodostunut matkailutoimialan koordinointi Visit Ranua –sivuston kautta, alueen markkinointi, mediayhteistyö, viestintä sekä yritysneuvonta digitaalisessa kaupankäynnissä sekä tuotteistamisessa. Lisäksi tehtäviin kuuluu kunnan strategisen tiedottaminen. * Elinkeino- ja viestintäohjelmat on julkaistu ja ne ovat tiiviissä käytössä. Matkailun masterplanille otetaan aikalisä. * Elinkeino- ja viestintäohjelmien valmistelut ovat toteutuneet suunnitelmien mukaan. Työpaja toteutui toukokuussa. Vanhasta matkailun masterplanin toteutumisesta on tehty yhteenveto. * Viestintään on lisätty viestintäkanavia, mm. Ranuan Facebook ja Business Ranua on otettu käyttöön. Ranua sovellus on ladattavissa App Storesta ja Google Playsta. Meltwaterin hankintapäätös saatiin, tämän kautta voidaan tavoittaa eri medioita ja tehdä mediaseurantaa. * Ranuan vesistöhanke sai rahoituksen, projektityöntekijä aloitti toukokuussa. Yritysten työvoimatarpeeseen saatiin hanke REDUn kautta, Osaajia alueelle –hanke käynnistyi, yritysten työvoimatarpeen kartoitukset etenivät ja tarvittavat koulutukset sekä tilaisuudet valmisteltiin suunnitelman mukaisesti. Kylien elinvoimaisuuden selvityshanke eteni suunnitelman mukaisesti. Loppuvuodesta valmisteltiin Mitä uutta – Kasvua Ranuan yrittäjyyteen –kehittämishanke. * Yritys- ja elinkeinopalvelut nimettiin Business Ranua toiminnaksi. Brändityö etenee tekojen myötä. Elinkeino-ohjelma hyväksyttiin elokuussa. * Edullisia liike- ja teollisuusrakentamisen tontteja on saatavilla hyvin. Kaavassa on varattu lisätilaa teollisuusalueen laajentamiselle. Asuin- ja mökkirakentamisen paikkoja on tarjolla myös hyvin ja niiden näkyvyyttä vahvistettu. Uusasuntotuotantoon sekä liikehuoneistojen rakentamiseen järjestettiin tilaisuus. Asumisen ja rakentamisen iltaa pidettiin 4.4. Tilaisuus kokosi runsaasti osallistujia. Laadukkaille asunnoille on kysyntää. * Hillatorin kesäkauden ohjelma on vahvistettu hyvissä ajoin. Kesätoripäivien järjestäjiksi on löytynyt uusia yhdistyksiä. Torisääntö ohjeistuksesta on kerätty palautteita ja uusi Torisääntö on vahvistettu. * Kesällä käynnistyneen Osaajia alueelle – hankkeen kautta haetaan helpotusta yritysten työvoimatarpeeseen. Yrityksissä käynnistettiin oppisopimuksia tai koulutusopimuksia osaajien saamiseen sekä testattiin uusia työvälineitä. Syk-
---	---

<p>matillisen koulutuksen uudistuneet toimintamallit (oppisopimus, koulutusoppimus) yritysten tietoisuuteen ja käyttöön.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Päivitetään kunnan/kuntakonsernin yleiset hankintaohjeet sekä sisäisen valvonnan ohjeet. Ohjeilla turvataan paikkakunnan yrittäjien tasapuoliset mahdollisuudet tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden julkisten hankintojen tarjouskilpailuihin. * Talousarviovuonna luodaan toimintamalli, jossa kunnanhallitus, kunnan johto, yritysneuvontapalvelut ja kuntakonsernin tytäryhtiöt käyvät säännöllisesti 1-3 kertaa vuodessa vuoropuhelua kaikkien asiasta kiinnostuneiden ranualaisten yritysten/yrittäjien, Ranuan Yrittäjät ry:n, MTK Ranuan ja Ranuan Matkailuyhdistys ry:n kanssa. Tapaamisten asialista voi olla laaja käsittäen kaikki elinvoimapolitiikkaan kuuluvat toiminnot. <p>Uudet kehittämishankkeet ja muut sitoumukset</p> <ul style="list-style-type: none"> * Vähähiilinen Lappi -hanke * Redun kumppanuussopimus * House of Lapland -kumppanuusohjelma * Kehittämistyön keskiössä on yritysten tarpeet ja käytettävissä olevat kehittämiskumppanit. * Peräpohjolan Leader ry:n rahoituksen hyödyntäminen * Osallistutaan yhteismarkkinointiin Ranuan Matkailuyhdistys ry:n kautta * Esiselvitys turpeen uusista käyttömahdollisuuksista. <p>Nuorten työllistymistä ja työelämään kiinnittymistä tuetaan tulevilla suunnitelmakaudella seuraavilla tukitoimilla (avustukset ovat määrärahasidonnaisia):</p> <ul style="list-style-type: none"> • (15 000 €) Työllistämisyksikkö koordinoi kesätyöpaikkatukea. Tuen tarkoituksena on ohjata nuoria työnantajan koulutuksella työtehtäviin sekä tukea nuorten elämänuran valintaa. 	<p>syn aina selvitetiin 19 yrittäjän tarpeet ja oppisopimuksia saatiin 3. Seitsemän yrityksen kanssa saatiin prosessit käyntiin. Tilaisuuksiin osallistui reilu 100 henkilöä kuudessa tapahtumassa.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Hankintaohjeista järjestettiin koulutus 11.2. Kiiheen Rajassa. Tilaisuus kokosi salin täyteen väkeä. Cloudia -hankintajärjestelmä on otettu käyttöön vaiheittain. Kaikille osallistuneille lähetettiin koulutusmateriaali s-postin välityksellä. * Toimintamalli liittyy elinkeino-ohjelmaan. Tavoitteena on kasvun vahvistaminen tytäryhtiöiden kautta. Kokoontumiset ovat toteutuneet pienemmillä kokoonpanoilla. Toimintamalli on luonut Mitä uutta – Kasvua Ranuan elinvoimaan – kehittämishankkeen. Tämän myötä muodostetaan yritysten kasvuverkostoja. * Vähähiilinen Lappi –hanke etenee Redun kumppanuussopimus on tuonut Osaajia alueelle hankkeen. House of Lapland –kampanjat ja markkinointiyhteistyö etenevät suunnitelman mukaisesti mm. Muuta Lappiin ja muuttajan tervetuloapaketti tavoitti Ranualla 102 uutta asukasta. <p>Vesistöhanke myötä järvialueiden asukkaat ovat aktivoituneet vesistöjen kunnostustehtävissä. Ranuanjärvellä on mm. suoritettu vesikasvillisuuden niittoa ja tehty hoitokalastusta.</p> <p>Turvehanke ei ole edennyt hakuvaiheeseen. Yritysten kehittämistyö etenee yritysten tarpeiden ja tilanteiden mukaisesti.</p> <p>Peräpohjolan Leader ry:n rahoitukseen on valmisteltu aiempaa enemmän hankkeita.</p> <p>Yhteismarkkinointi tuottaa tulosta. Visit Ranua on saanut hyvin näkyvyyttä ja verkottaa mukaansa 52 yritystä. Uusien hankkeiden mahdollisuus selviää budjetin myötä.</p> <p>Toiminta pidetään ennallaan. Budjetin vahvistuttua yrityksille tiedotetaan mahdollisuudesta palata nuori ja saada siihen tukea.</p>
---	--

1.3.5 Maaseututoimi

TA370 Maaseututoimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-58 849		-58 849	-52 861	-5 988
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset	-54 500		-54 500	-52 666	-1 834
Vuokrat	-1 531		-1 531	-3 516	1 985
Muut toimintakulut	-19 500		-19 500	-19 432	-68
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-134 380		-134 380	-128 475	-5 905
TOIMINTAKATE	-134 380		-134 380	-128 475	-5 905
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-134 380		-134 380	-128 475	-5 905

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2018	TP2019
Palveluita käyttävien maatalousyrittäjien lukumäärä	128	126
Lypsykarjatilojen lukumäärä	27	24
Lihakarjatilojen lukumäärä	16	16
Lammastilojen lukumäärä	1	1
Hevostilojen lukumäärä	3	3
Kasvinviljelytilojen lukumäärä	59	58
Porotalousten lukumäärä	20	22
Erikoisviljelytilojen lukumäärä	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Peräpohjolan Leader ry:n toiminnan tavoitteena on maaseutualueiden elinvoimaisuuden edistäminen ja asukkaiden kannustaminen omaehtoiseen kehittämistoimintaan. Yhdistys neuvoo, opastaa ja tukee ruohonjuuritason toimijoita oman asuinalueensa kehittämiseen. Peräpohjolan Leader ry tukee aloittavia ja toimivia mikroyrityksiä, jotta alueelle syntyy uusia yrityksiä, palveluja ja työpaikkoja. Ohjelmakausi päättyy 2020. * Maatalousyrittäjille järjestetään 1 koulutustilaisuus. * Maatalousyrittäjiä tuetaan taloussuunnitelmien laadinnassa. Tuen suuruus on 50 % arvonalentomasta hinnasta ja tuen myöntäminen edellyttää, ettei tukea ole saatu muualta. Määrärahaa 	<ul style="list-style-type: none"> * Omalta osaltaan Ranuan elinvoimaisuuden edistämiseksi ja asukkaiden kannustamiseksi omaehtoiseen kehittämistoimintaan, Peräpohjolan Leader ry on vuonna 2019 rahoittanut ja ohjannut Ranuan kylähankkeen sekä neuvonut ja tukenut aloittavia ja toimivia mikroyrityksiä, jotta kuntaan syntyisi uusia yrityksiä, palveluja ja työpaikkoja. * Koulutustilaisuutta ei järjestetty, mutta tiedottamista on tehty muissa maatalousyrittäjien yhteisissä tilaisuuksissa. * Taloussuunnitelmien laadintaa ei ole tuettu, koska taloussuunnitelmien laadintaan on saatu ra-

<p>on varattu yhteensä 2 000 €.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kunta muistaa MTK- Ranuan valitsemaa vuoden maatalousyrittäjää sekä muistaa isännyydenvaihdoksen tehneitä maatalousyrittäjiä. Määrärahaa on varattu 1 000 €. * Eläinlääkärisubventioihin on varattu 28 500 euron sitova määräraha. Eläinlääkärisubventioissa noudatetaan kunnanhallituksen päätöstä ja subvention perusteita tarkistetaan vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä. * 120 h maksullisen lomitukseen on varattu 23 000 euron sitova määräraha. Tuen suuruus on 50 % tuntihinnasta. * Lomatoinen hallinnosta vastaa vuoden 2019 alusta lähtien Ylitornion kunnan paikallisyksikkö * Ostetaan keskimäärin 1 pv/vk maaseutupalveluiden neuvontapalveluita Tervolan kunnalta 	<p>hoitus muualta.</p> <ul style="list-style-type: none"> * MTK- Ranua ei valinnut vuoden 2019 maatalousyrittäjää. Isännyyden vaihdoksia tehtiin yksi ja kunta muisti sekä luopujia että jatkajaa. * Määrärahaa on käytetty 30 192 euroa. * 120 h maksullista lomitusta piti 52 yrittäjää ja tunteja kertyi yhteensä 4110. Tukea maksettiin 47 yrittäjälle 3990 tunnista. Tuntihinta oli 5,58 € ja määrärahaa käytettiin 22 922 euroa. * Maaseutuasimies on käyttänyt neuvontapalveluihin keskimäärin 1 pv/kk.
--	--

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Tasapainoinen ja kestävä talous	<u>Tuloveroprosentti</u>	19,75	19,75	19,75
	<u>Kiinteistöveroprosentit:</u>			
	- vakinainen asuminen	0,45	0,50	0,50
	- yleinen	1,00	1,10	1,10
	- muut asuinrakennukset	1,10	1,15	1,15
	<u>Vuosikate €/asukas</u>	422	169	295
Hyvinvoiva henkilöstö	<u>Lainat ja vuokravastuut €/asukas (uusi tunnusluku)</u>	1892	670	3126
	<u>Sairauspoissaolot pv/hlö</u>	18,9	<12	17,5
	<u>Eläköityminen vasta vanhuuseläkeiässä, Varhemaksut, €</u>	Ei kasvua	Ei kasvua	Ei kasvua
	<u>Kehityskeskustelut käyty %</u>	100	100	100
	<u>Työhyvinvointikysely</u>	Tehty	Tehdään	Tehty
	<u>Asukasmäärä</u>	3895	4000	3780
Uusien työpaikkojen luominen ja työttömyyden vähentäminen	<u>Uudet yritykset/vuosi</u>	23	>10	23
	<u>Toimivat yritykset</u>	296	>300	300
Maaseutualueen asuttuna pitäminen ja maataloustuotannon jatkuvuus	<u>Aktiivitulojen määrä</u>	129	126	126
	<u>Isännyydenvaihdosten määrä</u>	1	2	1

1.3.6 Kunnanhallitus yhteensä

Kunnanhallitus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	654 135		654 135	818 388	-164 253
Maksutuotot	200		200	100	100
Tuet ja avustukset				44 568	-44 568
Muut toimintatuotot				1 521	-1 521
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	654 335		654 335	864 577	-210 242
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-577 029		-577 029	-628 101	51 072
Palvelujen ostot	-844 066		-844 066	-813 431	-30 635
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-16 000		-16 000	-49 898	33 898
Avustukset	-81 500	-70 000	-151 500	-146 766	-4 734
Vuokrat	-97 928		-97 928	-103 535	5 607
Muut toimintakulut	-101 800		-101 800	-90 083	-11 717
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 718 323	-70 000	-1 788 323	-1 831 813	43 490
TOIMINTAKATE	-1 063 988	-70 000	-1 133 988	-967 235	-166 753
Suunn.mukaiset poistot				-38 841	38 841
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-1 063 988	-70 000	-1 133 988	-1 006 076	-127 912

1.4 Hyvinvointilautakunta

1.4.1 Perusturvatoimi

1.4.1.1 Perusturvan hallinto

TA400 Perusturvan hallinto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-153 135		-153 135	-178 559	25 424
Palvelujen ostot	-139 221		-139 221	-119 478	-19 743
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 700		-1 700	-864	-836
Avustukset					
Vuokrat	-23 429		-23 429	-18 612	-4 817
Muut toimintakulut	-200		-200	-57	-143
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-317 685		-317 685	-317 570	-115
TOIMINTAKATE	-317 685		-317 685	-317 570	-115
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-317 685		-317 685	-317 570	-115

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Perusturvajohtaja	1	0,67	1
Toimistos sihteeri		1,8	1,8

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Tavoitteena on toteuttaa taloudellisesti ja tehokkaasti riittävät, laadukkaat ja toimivat perusturvan lähipalvelut. Lähipalveluiden tuottamisen tavoissa hyödynnetään kokonaisuuden kannalta sopivinta tuottamistapaa (kunnan omatuotanto, ostopalvelut tai palveluseteli). * Osallistutaan aktiivisesti sote-uudistuksen valmistelytyöhön ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä. Sote- ja maakuntauudistus tulee voimaan 1.1.2021, jolloin sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy maakunnille. Vaihtoehtoisesti ollaan mukana kuntayhtymämallin sote-tuotannon käynnistymisessä. * Valmistaudutaan sosiaalihuollon liittymiseen Kanta-palveluihin vuoteen 2020 mennessä. * Hyödynnetään palveluprosesseissa ja –sisällöissä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen 	<ul style="list-style-type: none"> * Perusturvan lähipalveluita on kehitetty palvelutarpeen ja saadun palautteen avulla talousarvion asettamien raamien puitteissa. * Valtakunnallinen sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu on päättynyt. Kuntayhtymämallin mukaisen sote-tuotannon käynnistymisen suunnittelussa ollaan mukana. * Kanta-palveluita valmisteleva kunnan sisäinen työryhmä edistää Kansa-hankkeen asettamia tavoitteita kunnalle määriteltyjen tehtävien mukaisesti. Päätöstä sosiaalihuollon Kanta-palveluihin siirtymisestä ei tehty vuoden 2019 aikana. Suunnittelutyö Kanta-palveluihin siirtymisestä on meillä. * Palveluprosesseja ja –sisältöjä on kehitetty yhdessä henkilöstön kanssa. * Digitaalisia palveluita on hyödynnetty mahdolli-

<p>painopisteitä sekä ”ranualaisia mahdollisuuksia” luovuutta käyttäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Hyödynnetään ja kehitetään digitaalista palvelutarjontaa sekä yhteistyömahdollisuuksia (esim. Virtu -palvelut, suojatut kuvapuhelin yhteydet). * Tuetaan henkilöstön työhyvinvointia (esim. koulutus, työnohjaus) * Huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet työskentelyssä hyödyntämällä sähköisiä ratkaisuja asiakirjatyöskentelyssä ja etäyhteyksiä kokouksiin sekä koulutuksiin osallistumisessa. * Lisätään Pro Consona sosiaalihuollon etäkirjaamisen käyttöä, mikä mahdollistaa asiakkaiden vahvemman osallisuuden asiakirjojen dokumentoinnissa, lisää sosiaalihuollon kirjaamisen laatua ja tehostaa kirjaamiseen käytettävää työaika. * Aloitetaan perusturvan tulosalueiden toimintaohjelmien päivittäminen. * Hyödynnetään palveluiden kehittämisessä kehittäjä/kokemusasiantuntijoita. 	<p>suuksien mukaan käyttämällä etäyhteyksiä koulutuksiin ja kokouksiin osallistumisissa sekä käyttämällä sähköistä tiedonsiirtoa Virtu –palveluissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Henkilöstö osallistunut koulutuksiin. Työnohjausta on järjestetty osalle työntekijöistä. * Sosiaalitoimeen on hankittu laitteistoa niin, että etäkirjaaminen on mahdollista. Etäkirjaamista on alettu käyttämään asiakastyössä. * Kehittäjäasiakastoiminta on aloitettu. * Perusturvan tulosalueiden toimintaohjelmien päivittäminen on aloitettu.
--	--

1.4.1.2 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

TA410 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot				24 742	-24 742
Tuet ja avustukset	1 500		1 500	3 745	-2 245
Muut toimintatuotot	10 000		10 000	13 406	-3 406
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	11 500		11 500	41 893	-30 393
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-121 005		-121 005	-134 390	13 385
Palvelujen ostot	-466 492		-466 492	-583 590	117 098
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 050		-1 050	-232	-818
Avustukset	-211 300		-211 300	-225 906	14 606
Vuokrat	-1 874		-1 874	-3 332	1 458
Muut toimintakulut	-500		-500	-433	-67
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-802 221		-802 221	-947 884	145 663
TOIMINTAKATE	-790 721		-790 721	-905 990	115 269
Suunn.mukaiset poistot					
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-790 721		-790 721	-905 990	115 269

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Lasten hoidon tuki: Kotihoidon tuki päivähoiton ulkopuolella oleville	<i>Lasten hoidon tuki €/lapsi Kotihoidontuen piirissä olevien lkm</i>	2 428 76	1 500 85	2 470 87

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2018	TA2019	TP2019
Lasten ja nuorten huolto:			
Lastensuojeluilmoitukset	79	70	90
Avohuollon asiakkuudet	57	65	61
Palvelutarpeen arviointi			
- lastensuojelulaki	11	10	29
- sosiaalihuoltolaki	2	10	10
Laaditut uudet asiakassuunnitelmat	29	10	61
Tarkistettut asiakassuunnitelmat	8	50	68
Päätyneet asiakkuudet	16	15	15
Perhetyö:			
LS-asiakkaat (perhe)	20	20	12
Ennaltaehkäisevät asiakkaat (perhe)	14	25	26
LS-asiakaskontaktit	650	700	360
Ennaltaehkäisevät asiakaskontaktit	386	550	450
Lapsiperheiden kotipalvelu:			
Asiakkaat (perhe)	16	20	15
Asiakaskäynnit	371	398	177
Päihdehuolto:			
Päihdepalveluasiakkaat	5	-	-
Päihdepalveluasiakkaat(tilastointitapa muuttunut)	-	34	25
Päihdehuollon päivätoiminta, asiakaskontaktit/vuosi	366	400	357

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Lasten ja nuorten huolto			
Lapsiperheiden kotipalvelu	2	2	2
Perhetyö	2	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Lasten, nuorten ja perheiden palvelut:</p> <p>Lapsiperheet:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Vahvistetaan ennaltaehkäisevää työtä ja kehitetään palvelutarjontaa yhteistyössä lasten, nuorten ja perheiden työskentelevien tahojen kanssa. * Osallistutaan Luo Luottamusta, Suojele Lasta – verkkomateriaalin mukaiseen koulutukseen. Verkkokoulutuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen tuen ja avun saantia turvaavaa monitoimijaisia yhteistyötä. * Jatketaan lapsiperheiden kotipalvelun palvelusetelikokeilua. * Järjestetään perhehoitaja koulutusta uusien tuki-perheiden rekrytoimista tehostamaan. * Perustetaan poikkihallinnollinen työryhmä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiohjelman 	<p>Lasten, nuorten ja perheiden palvelut:</p> <p>Lapsiperheet:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Yhteistyötä on vahvistettu osallistamalla Luo luottamusta, suojele lasta –valmennukseen yhdessä sosiaalihuollon, terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen ja koulujen työntekijöiden sekä kolmannen sektorin kanssa. Valmennuksen tavoitteena on ollut monitoimijaisen yhteistyön kehittäminen lasten ja perheiden tuen tarpeiden tunnistamisessa sekä tuen ja avun toteuttamisessa riittävän varhaisessa vaiheessa. * Lapsiperheiden kotipalvelun palveluseteliä ei ole päästy käyttämään palvelusetelituottajan puuttessa kunnan alueella. * Yhden vakituisen lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijän lisäksi on tarvittaessa palkattu toinen työntekijä määräaikaista olemassa olevaan

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
<u>Kotihoito- ja tukipalvelut, omaishoidontuki sekä Rantakoti:</u> Järjestetään tehokkaasti laadukkaita ja kohtuuhintaisia palveluja	<i>Kotihoito- ja tukip. €/käynti</i> <i>Kotihoito- ja tukip. €/tunti</i> <i>Rantakoti €/h/v</i> <i>Seniorikoti €/h/v</i> <i>Omaishoidontuki €/asiakas</i> <i>Rantakodin käyttöaste</i> <i>Seniorikoti käyttöaste</i> <i>Rantakodin hoitopäivät</i> <i>Seniorikodin hoitopäivät</i>	15,27 40,44 77,93 44,96 5 161 95,79 110 7 342 3 632	17,45 46,65 81,04 49,48 7 378 100 100 7 665 3 285	17,68 45,76 88,69 50,24 4 893 92,24 94,73 7 070 3 112
<u>Mielenterveyskuntoutujien palvelut:</u> Mielenterveyskuntoutujien tarpeista lähtevien toimintojen järjestäminen	<i>Päivätoimintapalvelut €/pv</i>	24,01	26	38
<u>Vammaisten palvelut:</u> Vammaisten tarpeista lähtevien toimintojen järjestäminen	<i>Subjektiviisiin oikeuksiin kuuluva palvelu, varattu määräraha €</i> <i>Määrärahasidonnainen palvelu, varattu sitova määräraha €</i>	605 657 2 659	514 000 4 000	665 353 5 538
<u>Kehitysvammahuolto:</u> Kehitysvammaisten tarpeista lähtevien toimintojen järjestäminen	<i>Niittyvilla €/käynti.</i> <i>Kuntoutuksen ohjaus €/ohjaus</i> <i>Marjukka €/pvä</i>	97,24 78,99 136,37	86,29 89,57 124,98	78,81 67,34 151,29
<u>Marjaniemi:</u> Vanhainkoti- ja ryhmäkotihoidon järjestäminen mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti	<i>Vanhainkoti €/h/v</i> <i>Palveluasunnot €/h/v</i> <i>Marjaniemi yht. €/h/v</i> <i>Marjaniemen käyttöaste -%</i> <i>Hoitopäivät, vanhainkoti</i> <i>Hoitopäivät palveluasunnot</i>	170,63 72,61 102,47 97,46 2 758 6 294	Toiminta loppunut 31.8.2018	
<u>Pesulapalvelut:</u>	<i>Suoritteet (kg)</i> <i>€/suorite</i>	74 486 2,03	46 650 2,16	32 939 3,31

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2018	TA2019	TP2019
<u>Kotihoito</u>			
Säännöllisen kotihoidon asiakkaat	189	140	193
Tukipalveluasiakkaat	139	135	144
Kotihoito/käynnit	67 206	66 357	66 080
Kotihoito/tunnit	25 384	24 829	25 539
Rantakodin paikkaluku	21	21	21
Seniorikoti paikkaluku	9	9	9
Omaishoidontukiasiakkaat	67	55	76
<u>Mielenterveyspalvelut</u>			
Palveluasunnot	8	8	8
Tukiasumiseen sijoitetut	5	2	4
Päivätoiminnoissa, lkm	15	15	11
<u>Vammaispalvelut</u>			
Vammaispalvelulain piirissä olevat	185	150	175
<i>Subjekttiivinen oikeus/asiakas:</i>			

Kuljetuspalvelu	142	125	141
Palveluasuminen	16	17	17
Asunnon muutostyöt sekä asuntoon kuluvat välineet ja laitteet	28	10	27
Henkilökohtainen avustaja	34	35	39
<u>Määrärahasidonnainen palvelu/asiakas:</u>			
Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet ja laitteet	7	5	6
Ylimääräiset vaate- ja erityisravintokustannukset	2	2	4
Kehitysvammahuolto			
Kehitysvammaisia yhteensä	69	63	70
Palvelutalo Marjukassa	13	14	14
Palveluasuminen muualla	7	7	7
Omaisten luona	30	27	27
Perhehoidossa	4	4	3
Vanhainkoti/Rantakoti/Päivikki	1	1	0
Terveyskeskuksen vuodeosastolla	0	-	-
Yksin asuvat	6	6	6
Marjaniemi			
Vanhainkodin paikkaluku	12	Toiminta	
Ryhmäkotien paikkaluku	26	päättynyt	
Marjaniemen asukasmäärä	-	31.8.2018	
- em. vuorotteluhoidossa	-		

Henkilöstö:

	TP2018	TA2019	TP2019
<u>Kotihoito</u>			
Kotihoito	36	39	39
<u>Kehitysvammahuolto</u>			
Toimintakeskus	4	4	4
Marjukka	11,25	12	11
<u>Vanhainkoti</u>			
Marjaniemi 31.8.2018 saakka	26,5	-	-
<u>Mielenterveyskuntoutus/ Päivikkikoti</u>			
	2	2	2

Tavoitteet:

Ikäihmisten palvelut:

- * Toteutetaan kuntouttavaa ja kodinomaista hoito- ja hoivatyötä jokaisessa työprosessissa.
- * Kehitetään palvelutarvearviointia koko asiakkuusprosessin ajan tapahtuvaksi toiminnaksi. Tehostetaan erityisesti alkuvaiheen työskentelyä asiakkaan ja omaisen kanssa sekä omahoitajuutta.
- * Tarkistetaan asiakkuuden alkuvaiheen tilapäisten kotihoitokäyntien maksuja vastaamaan Lapin alueellista mallia.
- * Siirretään kotisairaanhoidajan työpanos kokonaisuudessaan ikäihmisten sosiaalipalveluihin perusterveydenhuollon palveluista.
- * Vahvistetaan henkilöstön työhyvinvointia pitämällä säännöllisiä työpaikkakokouksia ja innostamalla hoitotyössä luovuuden ja kodinomaisuuden käyttöön.
- * Käynnistetään selvitystyö ja sen jälkeinen kokeilu-aika kotihoidon asiakkaiden apteekin lääkehuolto-

Tavoitteiden toteutuminen:

Ikäihmisten palvelut:

- * Asiakaslähtöisyys, jatkuvan parantamisen kulttuuri, kuntouttava työote, prosessien sujuvuus sekä jatkuva palvelutarpeen arviointi aiheena henkilöstöpalavereissa.
- * Henkilöstön kanssa on pidetty työpaikkakokouksia, tiimipalavereita sekä yksilö- ja tiimikehityskeskusteluja.
- * Vanhuspalvelujohtajan toimisto siirtynyt hyvinvointikeskukseen. Kuntalaisia tiedotettu asiasta Kuriirissa ja kunnan sivuilla. Muuton yhteydessä on tiedotettu kuntalaisia alkuvaiheen palveluohjauksesta ja yhteydenotto käytännöstä.
- * Selvitystyö maksun tarkistamiseksi kotiutumisen ja muun kotihoidon alkuvaiheen seurantajaksolla jatkuu. Yhtenäistä alueellista mallia ei ole, kunnissa erilaisia käytäntöjä.
- * Kotisairaanhoidaja on siirtynyt ikäihmisten sosiaalipalveluihin. Sairaanhoidajan tehtäväkuvat on tar-

lon annosjakelun hankkimiseksi ja tarkistetaan asiakasmaksuja vuoden 2019 loppuun. Varaudutaan hankkimaan RAI-toimintakykyarviointi järjestelmä vuonna 2020.

- * Otetaan käyttöön Toimiva kotihoito -hankkeessa valmistuneet kotihoidon, omaishoidon tuen ja tehostetun palveluasumisen alueelliset yhtenäiset palvelujen myöntämisen kriteerit ja maksuluokat tammikuun 2019 alusta.
- * Jatketaan yhteistyötä Napapiirin Omaishoitajat ry:n OmaisOiva- ja Taukopirtti- hankkeen kanssa omaishoitajien tukemisessa.
- * Jatketaan vapaaehtoistyön koordinoitua yhteistyössä vapaa-aikatoimen kanssa
- * Selvitetään ikäihmisten palveluiden turvapuhelinhälytysten, yöpävystyksen ja yöhoidon tilaa sekä tarpeita palvelujen järjestämisessä.
- * Pesulatoiminnat siirtyvät vanhustentalojen yhteisiin tiloihin ja pesulatoiminnan hallinnointi ja henkilöstö siirtyvät perusturvan ikäihmisten palveluiden alaisuuteen 1.1.2019 alkaen. Lähiesimiehenä toimii Rantakodin sairaanhoitaja.

Mielenterveyskuntoutujien päivätoiminta ja palveluasumisyksikkö Päivikki:

- * Kehitetään mielenterveyskuntoutujien päivätoimintaa ja palveluasumisyksikön palveluprosesseja yhdessä monialaisen verkoston kanssa.

Vammais- ja kehitysvamma palvelut:

- * Varaudutaan ostamaan päivätoiminta- ja asumis- palveluita yksityisiltä palveluntuottajilta. Erityishuollon palvelut ovat kasvamassa moninaisten palvelutarpeiden myötä. Räättälöityjen asumisen palveluiden ja monialaisen erityisosaamisen tarve on myös lisääntymässä.
- * Täytetään Niittyvillan päivätoiminnan vapautuva hoiva-avustajan toimi lähihoitajan toimena.
- * Selvitetään työtoiminnan tilojen riittävyttä suhteessa asiakasmäärään ja toiminnan tarpeeseen.
- * Perustetaan lähihoitajan toimi Marjukkaan. Arvioidaan Marjukan henkilöstöresurssitarpeita suhteessa asiakkaiden tarpeeseen.
- * Tuetaan pitkäaikaisen perhehoidon jatkuvuutta. Lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään kotihoidos-

kistettu.

- * Kotihoidon mobiili toiminnanohjaus- ja kirjaamisjärjestelmä on otettu kokonaisuudessaan käyttöön 28.2.2019.
- * Lääkkeiden annosjakelukokeilu käynnistettiin vanhustentaloilla 2.11.2019. Annosjakelu osoitautui toimivaksi ja turvalliseksi lääkehoidon toteuttamisessa. Asian myötä mm. yövuorolaiset eivät enää jaa lääkkeitä ja aikaa vievä kaksoistarkistus on jäänyt pois. Annosjakelu vähentää hoitajan käyttämää työaikaan lääkkeiden jakamiseen, vapautuva aika siirtyy suoraan välittömään asiakastyöhön. Annosjakelun kustannukset ovat kohtuulliset. Säännöllisen kotihoidon asiakkaille annosjakelu kuuluu kuukausittaiseen hoitomaksuun. Muilla on mahdollisuus hankkia se omakustanteisesti. Annosjakelu otetaan käyttöön keväällä 2020 myös palveluasumisessa ja muussa kotihoidossa.
- * Pesulan toiminta on alkanut vanhustentaloilla. Tukipalvelutyöntekijöiden tehtäväkuvat on tarkistettu.
- * Kotihoidon, omaishoidon tuen ja tehostetun palveluasumisen alueelliset yhtenäiset palvelujen myöntämisen kriteerit ja maksuluokat on otettu käyttöön vuoden alusta. Jo palvelujen piirissä olevien omaishoidontuen saajien maksuluokat muuttuivat 1.4.2019 alkaen.
- * RAI-toimintakykyarviointi järjestelmän hankkiminen siirtyy vuoteen 2021 kustannussyistä.
- * Napapiirin Omaishoitajat ry:n OmaisOiva hankkeen Taukopirtti toiminnalle on vuokrattu tilat seurakunnan nuorisotiloilta.
- * Tässä vaiheessa säännöllistä kotona asuvien yöpävystyksen ja -hoidon tarvetta ei ole. Tilapäiseen akuuttiin tarpeeseen on ostettu käynnit yksityiseltä palveluntuottajalta.

Mielenterveyskuntoutujien päivätoiminta ja palveluasumisyksikkö Päivikki:

- * Päivätoiminnan ja palveluprosessien kehittäminen jatkuu suunnitellusti.

Vammais- ja kehitysvamma palvelut:

- * Kuntoutuksen ohjauksen tarve kokonaisuudessaan on kasvanut räättälöityjen asumisen palveluiden ja monialaisen lasten ja nuorten kuntoutuspalveluiden erityisosaamisen tarpeen myötä. Kuntayhtymältä ostettu palveluita ennakoitua enemmän.
- * Niittyvillan hoiva-avustajan toimi on täytetty vakinaisella lähihoitajan toimella 15.4.2019 alkaen.
- * Työtoiminnan tilat ovat olleet sisäilman ongelmien vuoksi marras-maaliskuussa Infopoliksen myymälän tiloissa. Päivä- ja työtoiminnan tiloina toistaiseksi 1.4.2019 alkaen Toivolan koulu. (Tilat; Wäinämöinen, Louhi ja keittiö + WC:t).
- * Kesäaikana on järjestetty kehitysvammaisille lap-

<p>sa oleville asiakkaille tarvittaessa omaishoidontuesta riippumatta.</p> <p>* Kehitetään työvalmennusta yhteistyössä Työllis-tämisyksikön kanssa.</p>	<p>sille päivähoitoa Niittyvillassa.</p> <p>* Marjukkaan on vakinaistettu 1 uusi lähihoitajan toimi 1.4.2019 alkaen. Asiakastyytyväisyysky-selyä on kehitetty alkavaksi tammikuussa 2020.</p> <p>* Rantamarjukan sisäänkäynnit ja etuterassi on uu-sittu ja Marjukan piha-alue on aidattu.</p> <p>* Tilapäisen perhehoidon tarve lisääntynyt.</p>
---	---

1.4.1.4 Perusterveydenhuolto

TA430 Perusterveydenhuolto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jäl-keen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	204 000		204 000	596 590	-392 590
Maksutuotot	414 000		414 000	448 683	-34 683
Tuet ja avustukset				1 750	-1 750
Muut toimintatuotot	3 000		3 000	6 299	-3 299
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	621 000		621 000	1 053 322	-432 322
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 174 838		-3 174 838	-3 246 427	71 589
Palvelujen ostot	-1 025 790		-1 025 790	-1 294 167	268 377
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-609 600		-609 600	-600 467	-9 133
Avustukset	-16 819		-16 819	-1 098	-15 721
Vuokrat	-419 933		-419 933	-358 799	-61 134
Muut toimintakulut	-850		-850	-14 692	13 842
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-5 247 830		-5 247 830	-5 515 650	267 820
TOIMINTAKATE	-4 626 830		-4 626 830	-4 462 328	-164 502
Suunn.mukaiset poistot				-3 180	3 180
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-4 626 830		-4 626 830	-4 465 508	-161 322

Asetettujen tavoit-teiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Avoterveydenhuolto: Mahdollisimman laadukkai-den ja kattavien peruster-veydenhuollon terveystal-veiden tarjoaminen koko vä-estölle	<i>Jonotusajat (pv) vastaanotolle</i> - ajanvarausvastaanotto - päivystysvastaanotto	<10 <1	<14 <1	<10 <1
Lääkärien vastaanottotoi-minnan taloudellisuus	<i>Kustannukset €/käynti</i>	164,99	176,46	180,18
Muun terveydenhuoltohenki-löstön vastaanottotoiminnan taloudellisuus	<i>Kustannukset €/käynti</i>	51,68	46,92	48,00
Vuodeosasto: Perusterveydenhuollon sai-raalapalveluitten tarjoaminen ja sairaalatasoa vaativien	<i>Hoitopäivät</i> <i>Hoitojaksot</i>	8 034 695	7 500 850	7177 628

pitkäaikaispotilaitten laitoshoidon toteuttaminen				
Akuuttisairaanhoidon tarjoaminen huomioiden tarkoituksenmukainen hoidonpöytäkirja erikoissairaanhoidon kanssa Hyvä ja ammattitaitoinen perushoito ja sairaanhoito	<i>Jonotusaika erikoissairaanhoidosta, vrk</i>	<1	<1	<1
	<i>Pitkäaikainen nimetty omahoitaja, %</i>	100	100	
Vuodeosaston tehokkuus ja taloudellisuus	<i>Kustannukset €/hpv</i> <i>Täyttöaste %</i>	221,50 79	253,11 87	251,93 89
<u>Fysioterapia:</u>	<i>Kustannukset €/käynti</i>	109,72	74,30	117,19
<u>Hammashuolto:</u> Väestön tarvitsemien suun terveyspalveluitten ja ennaltaehkäisevän toiminnan tuottaminen - vastaanotto toiminnan taloudellisuus	<i>Kustannukset €/käynti</i>	121,34	116,26	120,02
Lasten ja nuorten sekä pääosin aikuisväestön hammashuolto	<i>Jonotusaika (pv)</i> - <i>ei-akuutit</i> - <i>akuutit</i>	<70 <1	<60 <1	<70 <1

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2018	TA2019	TP2019
Vastaanottokäynnit			
- lääkäri	8 120	8 000	7 699
- muu terveydenhuoltohenkilöstö	9 278	11 000	9 814
Vuodeosaston hoitopaikat lkm	28	28	22
Hoitopäivien lkm	8 034	8 000	7 177
Röntgenkäynnit	2 890	3 000	
Fysioterapiakäynnit		3 500	2 233
- yksilökäynnit	2 404	1 150	1 958
- ryhmissä			275
Hammashuollon käyntimäärät	4 414	4 500	4 435

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Perusterveydenhuolto	48,4	48,4	47
Hammashuolto	8,3	9,3	7,4

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>* Terveyskeskuksen kaikki toiminnot siirtyvät vuoden alusta uuteen hyvinvointikeskukseen. Uudet tilat ovat aiempaa niukemmat. Vuodeosaston paikkaluku laskee 22 vuodepaikkaan. Suun terveydenhuollossa hammashoidon yksiköt vähentyvät kolmeen. Lisäksi tiloihin sijoittuvat perheyöntekijät ja vanhuspalveluitten johtaja. Lisäksi hyvinvointikeskuksessa toimivat myös NordLab ja Lappica.</p> <p>* Uudisrakennuksen myötä perusterveydenhuollon</p>	<p>* Toteutuu suunnitellusti.</p>

<p>tilakustannukset nousevat huomattavasti. Rahoitukseen käytettävän leasingvuokran suuruus on 290.000 euroa/vuosi. Lisäkustannusten määräksi on arvioitu 170.000 euroa/vuosi.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Vuodeosaston vuodepaikkojen vähentäminen 22 paikkaan mahdollistaa henkilöstövähennyksen. 2019 vähennetään laitosapulaisen ja sairaanhoitajan toimet. Henkilöstöpoistuma hoidetaan eläkejärjestelyn kautta. Nykyisellä 28 vuodepaikalla kuormitus on ollut 2017 87 % luokkaa ja 2018 alkuvuonna 80% luokkaa. Kuormituksen vaihtelu on ollut voimakasta ja haastavaa. Tehostetun palveluasumisen paikkapula aiheuttaa lisääntyvää kysyntää vuodeosastolle ja saattaa vaarantaa suunnitellun paikkaluvun vähennyksen. * Suun terveydenhuollossa yhden hoitoyksikön vähennyksen myötä joudutaan luopumaan 50% hammaslääkärin ostopalvelusta. Lisäksi yhden hammashoitajan toimi lakkautetaan eläköitymisen yhteydessä. * Lääkäri työvoiman tarve säilyy entisellään eli 3-3.5 lääkärin määrässä. Lääkäri-rekrytointi on ulkoistettu Mediavulle. Jos kokemukset ovat hyvät, niin toimintaa jatketaan. Viikonloppuvastaanottojen osalta selvitetään siirtymistä lauantai-vastaanottoon ja sunnuntaina tapahtuvaan osastopotilaitten etäkiertoon. * Ikäihmisten kasvavaan palvelutarpeeseen pyritään vastaamaan siirtämällä työpanosta ja osaamista vanhusväestön palveluihin. Erityisesti painotetaan kotikuntoutuksen ja dementia-potilaitten hoitoa ja kuntoutusta. Kotisairaanhoidaja siirtyy kotipalvelun työntekijäksi. * KANTA -arkistoon liittymisen II vaihe on edelleen viivästymässä valtakunnallisten, SOTE:een liittyvien selkeitten ICT-linjausten puuttuessa. Sama epätietoisuus estää laajempia tietojärjestelmien hankintaa tai päivittämistä. * Valmistautuminen SOTE-uudistukseen osallistamalla aktiivisesti kehitysohjelmaan, joissa tavoitellaan yhteisiä toimintatapoja ja syvenevää käytännön toimintojen integraatiota sekä tehostamalla toimintoja. SOTE-uudistuksen organisointi 1.1.2021 vaikuttaa tällä hetkellä kovasti optimistiselta. * Rakennushankkeen päättyminen mahdollistaa keskittymisen aiempaa määrätietoisemmin henkilöstön osaamiseen ja jaksamiseen edelleen pitkittyvässä ja epäselvässä muutosprosessissa. 	<ul style="list-style-type: none"> * Toteutuu suunnitellusti. * Toiminnan sopeutuminen 22 vuodepaikkaan tapahtuu hallitusti. Tämän taustalla tilapäinen palveluasumisen jonojen purkautuminen, minkä suhteen tilanne normalisoitumassa lisäten osastokuormitusta. Selvitystyö virka-ajan ulkopuolisen avohoidon potilastyön ja puhelimitse annettavan hoito-ohjauksen määrään tehty. Selvitystyön perusteella avohuollon potilastyöhön ja puheluihin kuluva työpanos on n. ½ sairaanhoitajan työaika. Lähihoitajan toimen lakkautuminen on toteutunut 2018 paikkaluvun vähentämisen yhteydessä. Laitosapulaisen toimen lakkautuminen on toteutunut 2019. * Jonojen pidentymistä on tapahtunut. Toiminta kuitenkin toistaiseksi hoitotakuun rajoissa. Jonoja puretaan lisäämällä hammaslääkärin ostopalveluja. Suuhygienistin toimi laitettu auki. * Lääkäreitten rekrytointi haasteellista. Mediavun rekrytoinnin teho osoittautunut tässä vaiheessa vaatimattomaksi. Valmistelut viikonlopun vastaanottojen uudelleen järjestelyyn ovat menossa. Toiminnan muutoksen aikataulu on siirtynyt vuodelle 2020. * Kotisairaanhoidajan siirtyminen kotipalvelun työntekijäksi 1.1.2019 lähtien. * Tilanne ennallaan. Tässä vaiheessa odotetaan mahdollisen SOTE –ratkaisun aikataulua. Uudistukset rajoitetaan pakolliseen minimiin turhien uudistusten välttämiseksi. * MAKU -uudistuksen kaaduttua odotetaan SOTE uudistuksen uutta aikataulua ja sisältöä. * Keskeisimmät tavoitteet saattohoidon kehittäminen ja hoitajavastaanottojen lisääminen
--	--

1.4.1.5 Erikoissairaanhoito

TA430 Erikoissairaanhoito	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeä	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-30 000		-30 000	-23 394	-6 606
Palvelujen ostot	-5 330 642		-5 330 642	-5 247 030	-83 612
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-5 360 642		-5 360 642	-5 270 424	-90 218
TOIMINTAKATE	-5 360 642		-5 360 642	-5 270 424	-90 218
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-5 360 642		-5 360 642	-5 270 424	-90 218

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutumisen	TP2018	TA2019	TP2019
Lapin keskussairaala:			
Hoitopäivät	2 116	2 100	1 885
Avokäynnit	5 377	5 000	5 468
Murolan sairaala:			
Hoitopäivät	590	600	647
Psykiatrisen tulosyksikön avokäynnit	227	400	320

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Erikoissairaanhoidon palveluitten tarpeeseen ei ole odotettavissa olennaisia muutoksia. * Ranan erikoissairaanhoidon kustannukset ovat pysyneet LSHP:n alueella keskimääräistä matalampina toimivan ja hyvin resurssoidun perusterveydenhuollon ansiosta. Pienen väestöpohjan vaihtelu vaativassa sairastavuudessa on suurta, mikä aiheuttaa vääjäämättä suurta vuosittaista vaihtelua myös kustannuksiin. Yleinen kustannuskehitys erikoissairaanhoidossa poikkeaa edelleen muusta toiminnasta. LSHP:n käyttötalousmenojen kasvuksi vuonna 2019 on arvioitu 4,5 %. * Nykytasoinen erikoissairaanhoidon palveluitten 	<ul style="list-style-type: none"> * Toteutumassa odotetusti. * Toteutumassa odotetusti.

<p>hankinta yksityisiltä palveluntuottajilta säilytetään ennallaan kustannustehokkaan ja hoitoprosesseja nopeuttavan vaikutuksen takia.</p> <p>* Palvelut hankitaan muutoin keskitetysti Lapin sairaanhoitopiiriltä.</p>	<p>* Toteutumassa suunnitellusti. Tärkeä jatkossakin.</p> <p>*Toteutuu.</p>
--	---

1.4.1.6 Ympäristöterveydenhoito

TA430 Ympäristöterveydenhuolto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-131 488		-131 488	-137 744	6 256
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-33	33
Avustukset					
Vuokrat				-381	381
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-131 488		-131 488	-138 158	6 670
TOIMINTAKATE	-131 488		-131 488	-138 158	6 670
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-131 488		-131 488	-138 158	6 670

1.4.1.7 Muu perusturva

TA460 Muu perusturva	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	20 509		20 509	25 644	-5 135
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	80 000		80 000	104 403	-24 403
Muut toimintatuotot	13 500		13 500	6 684	6 816
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	114 009		114 009	136 730	-22 721
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-484 689		-484 689	-467 868	-16 821
Palvelujen ostot	-298 070		-298 070	-304 541	6 471
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 620		-11 620	-14 586	2 966

Avustukset	-206 500		-206 500	-206 852	352
Vuokrat	-36 010		-36 010	-43 083	7 073
Muut toimintakulut	-11 050		-11 050	-2 664	-8 386
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 047 939		-1 047 939	-1 039 594	-8 345
TOIMINTAKATE	-933 930		-933 930	-902 864	-31 066
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-933 930		-933 930	-902 864	-31 066

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Toimeentuloturva: Toimeentulotuen lakisääteisten tehtävien hoitaminen määräajassa (palvelutakuu)	Päätösten käsittelyaika, pv	<7	<7	<7
Kuntouttava työtoiminta: Aktivoitu vaikeasti työllistettäviä (alle 25 -v ja passiivityöttömät)	Passiivista työmarkkinatukea saavat Työmarkkinatuen kuntaosuus, 1000 €	28 187	24 160	33 150
Sosiaalityö: <u>Lastenvalvoja:</u> Elatussopimukset, huolto- ja tapaamis-sopimukset, isyyden selvittelyt	Päätökset	91	55	79

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2018	TA2019	TP2019
Toimeentuloturva: Ehkäisevää toimeentulotukea saavat kotitaloudet	23	20	27
Täydentävää toimeentulotukea saavat kotitaloudet	43	40	39
Kuntouttava työtoiminta: Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat			
- työpaja	44	45	54
- seinätön	8	15	8
Työkokeilu, palkkatukityö			
- asiakkaat	20	35	20

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Sosiaalityö	2,8	3,33	3
Työllisyyskoordinaattori	1	1	1
Yksilövalmentaja	-	1	1
Työpajaohjaaja	-	1,5	1,5
Ohjaaja	-	0,20	0,20

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
Aikuissosiaalityö * Vahvistetaan sosiaalityön kokonaisvaltaista ja moniammatillista työtötettä asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa, palveluiden järjestämisessä ja kuntoutumisen seurannassa. * Jätetään vakinaisesti täyttämättä avoinna oleva	Aikuissosiaalityö * Aikuissosiaalityön asiakasprosessien ja rakenteellisen sosiaalityön kehittämiseen perusteettavaan hankkeeseen on ilmoitauduttu mukaan. Hanke alkaa, mikäli se saa rahoituksen. Hankkeen nimi on "Kokonaisvaltaisen asiakasprosessin vastuut

sosiaalityöntekijän virka. Sosiaalityön resurssi vähenee 1 henkilötyövuoden verran. Sosiaalityön resurssia järjestellään sisäisesti työllistämispalveluiden kanssa. Sosiaalityöntekijäresurssien riittävyyttä tarkastellaan talousarviovuoden aikana.

Työllistämispalvelut

- * Työllistämisen edistämiseksi palkkatukimääräraha säilytetään vuoden 2018 tasolla.
- * Kunnan passiivisesta pitkäaikaistyöttömyydestä johtuvia taloudellisia kustannuksia alennetaan. Lisätään aktivointiastetta 500-999 päivää passiivisesti työmarkkinatukea saavien osalta ja pidetään aktivointiaste muuten saavutetulla hyvällä tasolla.
- * Jatketaan vuonna 2018 perustettua määräaikaista yksilövalmentajan toimea vuodelle 2019.
- * Tehdään aktiivista yhteistyötä kunnan yksiköiden kanssa seinättömän työpajatoiminnan kehittämisessä ja toimeenpanossa. Tavoitteena on saada monipuolisia työn tekemisen mahdollisuuksia kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun ja palkkatukityöhön.
- * Tehdään työelämä ja sosiaalisen kuntoutuspalveluiden prosesseista kirjallinen tuotos ja kehitetään palveluprosesseja vastaamaan asiakkaiden tarpeita. Tavoitteena on saada Ranuan työllistymisen hoidon malli valmiiksi maakuntaan siirtymiseen vuoteen 2021 mennessä.
- * Toteutetaan työ- ja toimintakyvyn kartoituksia laaja-alaisena työ- ja toimintakyvyn selvittelypalveluna.
- * Seurataan Työllistämisyksikön toiminnan vaikuttavuutta ja asiakastytyväisyyttä.
- * Osallistutaan VOITTO –hankkeen mukaiseen kehittämistyöhön (työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen).
- * Osallistutaan Valtakunnallisen työpajayhdistys ry:n Työpajatoiminnan opinnollistamisen hankkeeseen. Tavoitteena selvittää työllistämisyksikön mahdollisuudet työtoiminnan opinnollistamiseen ja osaamisen tunnistamiseen.

Maahanmuuttajasosiaalityö/kotouttaminen

- * Kotoutumislain piirissä olevien asiakkaiden määrä

osana rakenteellista sosiaalityötä.

- * Lapin digiNepsy-klinikka –hankkeeseen on ilmoitauduttu mukaan. Hankkeessa on pyrkimyksenä parantaa neuropsykiatrisen kirjon asiakkaiden palveluita ja palveluiden saatavuutta Lapissa. Asiantuntemusta tuodaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastyön tueksi digitaalisia palveluita hyödyntäen.
- * Täyttämättä jätetty sosiaalityöntekijän virka on ollut täytettynä sisäisin järjestelyin työllistämisyksikön kanssa. Sieltä yksilövalmentaja-sosiaalityöntekijän virasta työntekijä on ollut tässä virassa määräaikaaisesti. Avoin yksilövalmentaja-sosiaalityöntekijän virka on ollut täytettynä 3 kuukautta. Lisäksi yksi virka on täytettynä vakituisesti ja yksi viransijaisuus on ollut täytettynä toukokuun lopusta asti. lisäksi on perustettu 4. sosiaalityöntekijän virka.

Työllistämispalvelut

- * Palkkatuella työllistettynä vuoden 2019 aikana 15 henkilöä
- * Kunnan maksuosuus työmarkkinatuesta on ollut yli 20 % (21,5%) vähemmän kuin edellisenä vuonna samaan aikaan.
- * Talousarviovuodelle varatut palkkatukimäärärahat oli sidottu jo alkuvuonna. Valtuusto päätti lisätä palkkatukimäärärahaa 100 000 € loppuvuodeksi.
- * Heinäkuuhun asti kunnan keskimääräinen kuntaosuus työmarkkinatuesta on ollut 12 110 €. Vuonna 2018 kunnan kustannukset olivat keskimäärin 15 573 €/kk.
- * Työelämä- ja sosiaalisen kuntoutuksen palveluiden prosessin kuvaaminen ei ole edistynyt suunnitelman mukaisesti, eikä laaja-alaisia työ- ja toimintakyvyn selvityksiä ole tehty sosiaalityön resurssivajeen suoksi.
- * Työllistämisyksikön toiminnan vaikuttavuutta on seurattu asiakkaiden jatkosijoittumisen kautta. Sosiaalisen kuntoutuksen palveluissa on käytössä Kykyviisari. Sovari-sosiaalisen vahvistumisen mittari otetaan käyttöön tämän vuoden aikana. Kykyviisari ja Sovari mittaavat asiakkaan työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista vahvistumista. Niiden avulla voidaan arvioida toiminnan vaikuttavuutta asiakkaille.
- * Osallistuttu Voitto –hankkeeseen. Mielenterveys- ja päihdetyön toimenpideohjelman rakentaminen Ranuan kuntaan on aloitettu hankkeen tuella.
- * Opinnollistamisen hankkeen verkostotapaamisissa on oltu mukana työpaja Justeerista. Työpajan oppimisympäristön raportti on kesken. Hankkeen aikataulussa mukana pysyminen ei ole sosiaalityön resurssivajeen vuoksi toteutunut suunnitelman mukaisena.

Maahanmuuttajasosiaalityö/kotouttaminen

- * Alkuvuonna kotouttamislain piirissä olevia asiak-

<p>on vähentynyt. Suhteutetaan työntekijäresurssit asiakkaiden tuen ja ohjauksen tarpeeseen.</p> <p>* Tarvittava tuki ja ohjaus tuotetaan sosiaalityöntekijän ja ohjaajan työpanoksella. Tarvittaessa vastataan palveluiden tarpeeseen ostopalveluilla.</p> <p>* Kehitetään yhteistyötä nuorten palveluiden kanssa. Kotouttamistyötä jatketaan yhteistyössä kunnan ja kolmannen sektorin kanssa.</p>	<p>kaita on ollut viisi. Elokuun alun jälkeen ei ole ollut enää yhtään asiakasta.</p>
--	---

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
<p>1) KASVUHAUKUINEN KUNTA</p> <p>Tavoitteena on toteuttaa taloudellisesti ja tehokkaasti riittävät, laadukkaat ja toimivat perusturvan lähipalvelut. Lähipalveluiden tuottamisen tavoissa hyödynnetään kokonaisuuden kannalta sopivinta tuottamistapaa (kunnan omatuotanto, ostopalvelut tai palveluseteli).</p> <p>Kunnan passiivisesta pitkäaikaistyöttömyydestä johtuvia taloudellisia kustannuksia alennetaan. Lisätään aktiivointiastetta 500-999 päivää passiivisesti työmarkkinatukea saavien osalta ja pidetään aktiivointiaste muuten saavutetulla hyvällä tasolla.</p> <p>2) HYVINVOIVA KUNTALAINEN</p> <p>Vahvistetaan ennaltaehkäisevää työtettä ja kehitetään palvelutarjontaa yhteistyössä lasten, nuorten ja perheiden työskentelevien tahojen kanssa.</p> <p>Hyödynnetään palveluprosesseissa ja –sisällöissä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteitä sekä ”ranualaisia mahdollisuuksia” luovuutta käyttäen.</p> <p>Hyödynnetään ja kehitetään digitaalista palvelutarjontaa sekä yhteistyömahdollisuuksia (esim. Virtu -palvelut, suojatut kuvapuhelin yhteydet).</p>	<p>Hyvinvointikertomuksen painopiste, oma mittari</p> <p>Elinvoimaisuus</p> <p>Kunnassa toimivat yksityiset sosiaalipalvelun tuottajat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotipalvelun tukipalvelun tuottajat, ilmoituksia rekisterissä kpl - sosiaalipalveluiden tuottajat kpl <p>Työllistäminen</p> <p>Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä (THL)</p> <p>Kelan aktiivointiaste, %, (Kelasto)</p> <ul style="list-style-type: none"> - 300 -499 pv (2014: 7,1) - 500-999 pv (2014: 20,8) - yli 1000 pv (2014: 25) - yhteensä (2014: 37,4) <p>Lapsiperheet</p> <p>Perhetyöntekijöiden säännölliset päivät lastenneuvolassa</p> <p>Neuvolapäivien lapsikontaktit lkm</p> <p>Nuoret</p> <p>Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (THL)</p> <p>Ikäihmiset</p> <p>Kotona asuvat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)</p> <ul style="list-style-type: none"> - 75-84-vuotiaat - 75 vuotta täyttäneet - 80-vuotta täyttäneet - 85 vuotta täyttäneet <p>Mielenterveys- ja päihdetyö</p> <p>Tehdyt mini-interventiot, lkm</p>	<p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">33,2 (vuonna 2017)</p> <p style="text-align: center;">33,3</p> <p style="text-align: center;">12,5</p> <p style="text-align: center;">46,4</p> <p style="text-align: center;">41</p> <p style="text-align: center;">17</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p style="text-align: center;">28,1 (vuonna 2017)</p> <p style="text-align: center;">95,6</p> <p style="text-align: center;">89,1</p> <p style="text-align: center;">83,0</p> <p style="text-align: center;">70,5</p> <p style="text-align: center;">123</p>	<p style="text-align: center;">8</p> <p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;"><32</p> <p style="text-align: center;">35,7</p> <p style="text-align: center;">25</p> <p style="text-align: center;">37,1</p> <p style="text-align: center;">41,2</p> <p style="text-align: center;">19</p> <p style="text-align: center;">55</p> <p style="text-align: center;"><10</p> <p style="text-align: center;">95,6</p> <p style="text-align: center;">89,1</p> <p style="text-align: center;">83,0</p> <p style="text-align: center;">70,5</p> <p style="text-align: center;">150</p>	<p style="text-align: center;">8</p> <p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">28,4 (vuonna 2018)</p> <p style="text-align: center;">35</p> <p style="text-align: center;">38,9</p> <p style="text-align: center;">57,7</p> <p style="text-align: center;">44,8</p> <p style="text-align: center;">16</p> <p style="text-align: center;">32</p> <p style="text-align: center;">12,9</p> <p style="text-align: center;">94,1</p> <p style="text-align: center;">87,7</p> <p style="text-align: center;">82,1</p> <p style="text-align: center;">71,0</p> <p style="text-align: center;">135</p>

Hyödynnetään palveluiden kehittämisessä kehittäjä/kokemusasiantuntijoita.	Virtu –verkkoneuvonnan käyttö-määrät (Poske)	-	15	(vuonna 2018) 8
Jatketaan vapaaehtoistyön koordinoivia yhteistyössä vapaa-aikatoimen kanssa.	Palveluohjaamon tulleet yhteydenotot lkm	-	50	38
	Kehittäjä / kokemusasiantuntijat lkm	-	5	3
	Yhteistyötapaamiset kolmannen sektorin kanssa lkm	-	2	6

1.4.1.8 Perusturvatoimi yhteensä

Perusturva yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	599 705		599 705	1 211 062	-611 357
Maksutuotot	1 151 057		1 151 057	1 072 859	78 198
Tuet ja avustukset	80 000		80 000	107 929	-27 929
Muut toimintatuotot	295 598		295 598	261 631	33 967
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 126 360		2 126 360	2 653 482	-527 122
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-6 978 039		-6 978 039	-7 221 845	243 806
Palvelujen ostot	-9 105 558		-9 105 558	-9 687 401	581 843
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-688 110		-688 110	-680 116	-7 994
Avustukset	-2 407 619		-2 407 619	-2 199 923	-207 696
Vuokrat	-872 069		-872 069	-810 128	-61 941
Muut toimintakulut	-16 650		-16 650	-21 880	5 230
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-20 068 045		-20 068 045	-20 621 292	553 247
TOIMINTAKATE	-17 941 685		-17 941 685	-17 967 810	26 125
Suunn.mukaiset poistot	-10 000		-10 000	-12 876	2 876
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-17 951 685		-17 951 685	-17 980 686	29 001

1.4.1 Sivistystoimi

1.4.2.1 Sivistystoimen hallinto

TA500 Sivistystoimen hallinto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	447 665		447 665	433 790	13 875
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset				266	-266
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	447 665		447 665	434 056	13 609
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-319 876		-319 876	-285 623	-34 253
Palvelujen ostot	-30 287		-30 287	-48 859	18 572
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-149 600		-149 600	-140 884	-8 716
Avustukset					
Vuokrat	-15 098		-15 098	-38 530	23 432
Muut toimintakulut	-1 000		-1 000	-300	-700
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-515 861		-515 861	-514 195	-1 666
TOIMINTAKATE	-68 196		-68 196	-80 139	11 943
Suunn.mukaiset poistot	-8 108		-8 108		-8 108
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-76 304		-76 304	-80 139	3 835

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
<i>Ravitsemispalvelut:</i> Koulut:	Ateriasuoritteet €/suorite	141867 2,64	169285 2,64	167874 2,47
<i>Kysely</i>	<i>Arviointiasteikko (1-5):</i> <i>Ruoan riittävyys</i> <i>Ruoan maku</i> <i>Ulkonäkö</i> <i>Lämpötila</i> <i>Ruokailutilanteen sujuvuus</i> <i>Henkilökunnan palvelualttius</i>	Kyselyä ei toteutettu	>4 >3 >3 >4 >3 >3	Kyselyä ei toteutettu

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Henkilöstö:			
Sivistystoimenjohtaja	0,55	0,45	0,45
Toimistovirkailija	1,08	0,5	0,5
Ruokapalvelu:			
Ruokapalvelupäällikkö	1	1	1
Ruokapalvelutyöntekijä	7,5	7	5,5

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Sivistystoimi edistää suvaitsevaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. * Työkiertoa ja henkilöstön siirtämistä tehtävästä toiseen toteutetaan hyvinvoinnin ja tehokkuuden lisäämiseksi. Työssä jaksamista edistäviä toimia jatketaan. * Henkilökuntaa motivoidaan oman ammattitaidon ylläpitämiseen (mm. lisä- ja täydennyskoulutukset.) * Tehokasta johtamista tuetaan ja henkilöstöä kannustetaan kehittämistyöhön. * Palvelujen tuottamista arvioidaan monipuolisesti ja luotettavasti. * Toimintaa kehitetään laatuarvioinnin ja hyvinvointikertomuksen pohjalta. Toiminnan arviointi tehdään vuosittain * Uuden monitoimikeskuksen suunnittelu aloitetaan sivistystoimen palveluverkkoselvityksen ja toimitalojen kuntokartoituksen pohjalta. Projektiryhmä linjaa sivistystoimen tulevaisuuden toimintamallin pyrkimyksenään yhdistää toimintoja ja luopua mahdollisimman monesta erillistilasta. * Sivistystoimenjohtajan tehtäviä hoitaa lukion rehtori. * Sivistystoimen yksiköt toteuttavat nuorisotakuulain edellyttämiä tehtäviä. * Osallistutaan hankkeisiin ja haetaan rahoitusta toiminnan kehittämiseen itsenäisesti tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hankkeilla vahvistetaan yksiköiden kehittämistyötä ja koulutautumista. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sähköiset oppimateriaalit ovat entistä laajemmalla käytössä ja niiden käyttöä lisätään mahdollisuuksien mukaan. * Sivistystoimen alaisten yksikköjen esimiehet osallistuivat kunnan tarjoamaan esimieskoulutukseen keväällä. * Uuden koulu- ja monitoimikeskuksen paikaksi on päätetty Salmenniemi. Yksiköt ovat valmistelleet tilakortteja ja ehdotusta uuden keskuksen tilaohjelmaksi siten, että keskuksen sijoitetaan perusopetuksen vuosiluokat E-9 sekä lukio ja kirjasto. Myös päiväkotia päätettiin sijoittaa osaksi uutta keskusta. * Lokakuussa koulukeskushanke keskeytettiin ja suunnittelua on jatkettu siten, että keskuksen paikkana säilyy edelleen Salmenniemi ja päiväkotia pudotettiin pois hankkeesta. Hankkeen katohinnaksi on asetettu 8,5 milj. euroa. * Sivistystoimenjohtajan tehtävät on yhdistetty lukion rehtorin virkaan. * Ranua osallistuu kaikkien muiden Lapin kuntien kanssa #paraskoulu-hankkeeseen, jota koordinoi Lapin yliopiston harjoittelukoulu. * Lukuvuoden 2018-2019 arviointi esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta on käsitelty hyvinvointilautakunnassa.

1.4.2.2 Varhaiskasvatus

TA510 Varhaiskasvatus	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	25 000		25 000	33 199	-8 199
Maksutuotot	143 000		143 000	125 274	17 726
Tuet ja avustukset				1 595	-1 595
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	168 000		168 000	160 068	7 932
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-1 115 892		-1 115 892	-1 211 226	95 334
Palvelujen ostot	-186 347		-186 347	-217 808	31 461
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 570		-18 570	-19 538	968
Avustukset					
Vuokrat	-102 421		-102 421	-185 814	83 393
Muut toimintakulut	-100		-100	-6 615	6 515

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 423 330		-1 423 330	-1 641 001	217 671
TOIMINTAKATE	-1 255 330		-1 255 330	-1 480 933	225 603
Suunn.mukaiset poistot	-55 000		-55 000	-27 010	-27 990
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-1 310 330		-1 310 330	-1 507 943	197 613

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Varhaiskasvatus: Lasten sijoitukset järjestetään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti	Päiväkoti €/h/v Perhepv.hoito €/h/v Ryhmäperhepv.hoito €/h/v Esiopetus €/oppilas	46,90 57,77 61,55 6 105	50,97 44,15 62,07 4 027	62,64 73,60 67,02 5 323
Varhaiskasvatus ja esiopetus järjestetään asiakaskeskeisesti ja joustavasti	Paikan odotusaika pv Hoitomuoto toteutuu vanhempien ensisijaisen toiveen mukaan % Päiväkodin käyttöaste %	14 95 85	<14 95 85	14 95 85
Asiakastyytyväisyys	Päivähoitojärjestelmä kokonaisuutena TAK™ (asteikko (tydyttävä-hyvä))	hyvä	hyvä	hyvä

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2018	TA2019	TP2019
Varhaiskasvatus: 0-6 -vuotiaiden lkm	263	238	226
Päivähoitopaikkaa tarvitsevien lkm	123	100	126
Esiopetuksessa olevien lkm	56	46	46

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Varhaiskasvatus			
Päiväkoti	7		
Perhepäivähoito	15		
Vastaava hoitaja	3		
Varhaiskasv.avustaja	2		
Esiopetus	5		
Vast. lastentarhanopettaja		1	
Varhaiskasv. johtaja			1
Varhaiskasv. erit.opettaja		1	1
Lastentarhanopettaja		4	
Varhaiskasv. opettaja			4
Lastenhoitaja		4	
Varhaiskasv. lastenhoitaja			4
Perhepäivähoitaja		14	13
Vastaava hoitaja		3	3
Varhaiskasv.ohjaaja			
- vakinainen		2	2
- määräaikainen		2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Varhaiskasvatusta järjestetään varhaiskasvatustilain edellyttämällä tavalla kaikille tarvitseville ja tilapäishoitoa järjestetään vapaille varhaiskasvatuspaikoille päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. * Varhaiskasvatuksessa varaudutaan muutamiin ostopalvelusopimuksiin naapurikuntien kanssa. Varhaiskasvatuspalveluja myydään naapurikunnille resurssien mukaan. * Perheitä tukevaa avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan Kuhan kylällä. * Perhepäivähoidon sesonkiloontoisuuteen varaudutaan sijaismäärärahoihin. * Varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja esioppilaiden määrän alenemiseen vastataan kohdentamalla henkilöstöresursseja tarkoituksenmukaisesti. Henkilöstön eläköityessä toimia tarkastellaan sisäisesti. * Uusien kelpoisuusehtojen mukaista koulututtamista tuetaan. * Varhaiskasvatus ja esiopetus järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti. Toimintoja pyritään keskittämään mm. lomien aikana ja työvoiman joustavaa käyttöä eri yksiköissä ja yksiköiden välillä tehostetaan. Kahden esiopetuksen muuttamalla alakoululle yhteistyötä tehostetaan koulun ja esiopetusryhmien välillä. Karpalon ryhmiksen ja päiväkodin yhteistyötä tehostetaan ryhmien muuttamalla uuteen toimitilaan. * Varhaiskasvatuksen erityisopettaja opettaa, ohjaa ja konsultoi päivähoito- ja esiopetusryhmien lisäksi tarvittaessa myös kotihoidossa olevia, alle kouluikäisiä lapsia. 	<ul style="list-style-type: none"> * Varhaiskasvatus ja esiopetus on järjestynyt lain edellyttämällä tavalla. Varhaiskasvatus- henkilöstön nimikkeet on muutettu 1.8. alkaen uuden varhaiskasvatustilain mukaisiksi. * Kuudelle naapurikunnan lapselle on myyty varhaiskasvatuspaikka. (myyntituotot 132%) * Avoin kerho on toiminut Kuhan koululla 3-6-vuotiaille, kirjoilla 16 lasta * Sijaismäärärahat ovat ylittyneet koko varhaiskasvatuksessa. * Lapsimäärän lisääntyessä otettiin lokakuussa uudelleen käyttöön tyhjillään ollut Mustikan ryhmis (2 määräaikaista työntekijää ja 9 kasta) * Kaksi perhepäivähoitajaa on eläköitynyt; yksi perhepäivähoitajan toimi on vakinaistettu. * Kaksi perhepäivähoitajaa ja yksi varhaiskasvatuksen ohjaaja ovat koulututtuneet lastenhoitajiksi omin kustannuksin. * Päiväkoti, Mustikan ryhmis ja Karpalon ryhmis ovat muuttaneet osoitteeseen Keskustie 11. * Timontien ja Päiväkodin esiopetus on muuttanut alakoululle tammikuun alussa 2019. * Yhteistyötä uusissa toimintaympäristöissä on kehitetty mm. toimintojen yhdistäminen ääriaikoina. Heinäkuussa varhaiskasvatus järjestettiin päiväkodissa ja Karpalon ryhmiksessä. Varhaiskasvatuksen tiloja on käytetty joustavasti lapsiryhmien tarpeen mukaan. * Koko varhaiskasvatuksen budjetti on ylittynyt (sijaisten tarve + vuokramenojen kasvu, hoitopäivämaksut toteutuneet 87,6%= toteuma 118%) Lisätalousarviossa on osoitettu määräraha päiväkodin piha-alueen rakentamiseen.

1.4.2.3 Perusopetus

TA520 Perusopetus	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	52 000		52 000	96 186	-44 186
Maksutuotot	6 000		6 000	8 807	-2 807
Tuet ja avustukset	82 365		82 365	106 608	-24 243
Muut toimintatuotot	1 000		1 000	442	558
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	141 365		141 365	212 043	-70 678
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 309 125		-3 309 125	-3 331 406	22 281
Palvelujen ostot	-1 188 838		-1 188 838	-1 233 170	44 332
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-168 337		-168 337	-156 888	-11 449
Avustukset					
Vuokrat	-1 432 793		-1 432 793	-1 340 081	-92 712

Muut toimintakulut	-110		-110	-3 479	3 369
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-6 099 203		-6 099 203	-6 065 023	-34 180
TOIMINTAKATE	-5 957 838		-5 957 838	-5 852 981	-104 857
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-5 957 838		-5 957 838	-5 852 981	-104 857

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Laadukkaan perusopetuksen järjestäminen	<i>Oppilaista sijoittuu jatko-opintoihin, %</i>	100	100	100
	<i>Oppilaita sijoittuu oman kunnan lukioon, % (16/53)</i>	31,7	>27	30,2
	<i>Oppilaita etälukioon</i>			
Henkilöstön ammattitaito	<i>Pätevien opettajien osuus</i>	92	>91	86
Opetus järjestetään taloudellisesti, perusopetuksen kustannukset	<i>Euroa/oppilas</i>	10 580	11 457	11 191

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2018	TA2019	TP2019
	31.12.2018	20.9.2018	31.12.2019
Oppilaita yhteensä	580	575	547
Esioppilaat	54	55	45
1-6 vuosiluokat	342	342	330
7-9 vuosiluokat	184	178	172

Oppilaskohtaiset kustannukset	Oppilaita keskimäärin TP 2018	€/oppilas	Oppilaita keskimäärin TP 2019	€/oppilas
Impiö	26	12 577	24	8 705
Kirkonkylä	224	9 806	228	10 530
Kuha	45,5	9 549	57	9 603
Yläaste	226	11 324	215	12 365
Yhteensä	521,5	10 580	523	11 191

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Hallintopalvelut			
- rehtori	2	2	2
Opetuspalvelut			
- luokanopettaja	22	22	21
- lehtorit	15	14	14
- erityisopettaja	4	4	4
- erit.luokanop.	2	2	2

- tuntiopettaja	1	2	2
- valmistava opetus			
- aikuisten perusopetus	1	1	1
Avustajapalvelut			
- vakinaiset	18	18	16
- määräaikaiset	2		5
Koulukuraattori	0,95	0,95	0,95
Toimistos sihteeri	0,8	0,8	0,8

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Lisätään toimia oppilaiden osallisuuden, viihtyvyyden ja turvallisuuden edistämiseksi (oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta sekä Liikkuva Koulu). * Opetusjärjestelyitä (henkilöstön osaaminen, oppituntijärjestelyt ja varusteet) kehitetään niin, että oppilaiden liikkuminen lisääntyy (Liikkuva Koulu), osallisuus (oppilaskunnat, tukioppilaat yms.) vahvistuu ja yhteistyö kotien kanssa lisääntyy. * Vuonna 2019 kehitetään oppimisympäristöjä ja työtapoja, tv-taitoja, monipuolista arviointia sekä toteutetaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Kirkonkylän yhtenäiskoulun suunnittelu aloitetaan keväällä 2019. * Lisätään sähköisen oppimateriaalin ja opetusvälineiden käyttöä. * 1.8.2019 alkaen uusi opetussuunnitelma on käytössä kaikilla vuosiluokilla kun yhdeksäs luokkaste ottaa sen viimeisenä käyttöön. * Opetuksen kehittämisessä hyödynnetään hankerahoitusta ja projekteja sekä omalla toiminnalla (samanaikais-/rinnakkaisopetus, monipuolisten opiskelumenetelmien osaamisen lisääminen) sekä laaja-alaisella moniammatillisella yhteistyöllä muiden toimijoiden –erityisesti kotien- kanssa. * Koulujen kerhotoiminnalla edistetään oppilaiden hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä. * Aikuisten perusopetusta jatketaan kevätlukukausi 2019. * Impiön koulun lakkauttamista selvitetään tarkemmin siten, että lopullinen päätös asiasta tehdään kevään 2019 aikana. Mikäli koulunkäyntiä Impiössä päätetään tuolloin jatkaa vielä vuodella, valtuusto osoittaa talousarvion muutoksella tarvittavat määrärahat. 	<ul style="list-style-type: none"> * Opettajia on osallistunut arviointikoulutukseen (Tukea arviointiin, käsitteistä käytäntöön). * Yläasteella aloitettiin tammikuussa joustavan pienryhmän kokeilu hankerahoituksella. Kokeilu päättyi joulukuussa 2019, koska jatkorahoitusta ei ollut saatavilla. * Monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin on haettu uusia ideoita koulutuksesta (MOKKI – Tuotemuotoilua ja teknologiaa monialaisesti). MOK-teemoja on toteutettu kaikissa peruskouluissa. * OPH on myöntänyt rahoitusta kolme koulunkäynnin ohjaajan palkkaamiseen lukuvuodelle 2019-2020. Kirkonkylän koululle, Kuhan koululle ja yläasteelle on jokaiseen yksikköön palkattu yksi koulunkäynnin ohjaaja hankerahoituksella. * OPH on myöntänyt rahoitusta kerhotoiminnan kehittämisen jatkamiseen. Syksyllä kerhot käynnistyivät syyskuun alussa. * Aikuisten perusopetus päättyi yläasteella 1.6.2019. Kaikki oppilaat saivat päättötodistuksen ja sijoittuivat jatko-opintoihin. * Valtuuston päätöksen mukaisesti Impiön koulu lakkautettiin 31.7.2019 ja Impiön alueen oppilaat on siirretty Kuhan koulun oppilaiksi 1.8.2019 alkaen. Kuhan ja Impiön kouluilla on järjestetty keväällä yhteistä toimintaa koulujen yhdistymistä ennakoiden. Myös syksyllä on pidetty leirikoulua ryhmäytämisen edistämiseksi. Kirkonkylän koululle on muodostettu erityisluokanopettajan vetämä pienryhmä. Avoinna olevaa erityisopettajan virkaa ei ole kyetty täyttämään vakinaisesti. * Oppilaiden liikkumista on edistetty osallistamalla liikuntatahtumiin.

1.4.2.4 Lukio ja ammatillinen koulutus

TA530 Lukio- ja ammatillinen koulutus	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot	5 500		5 500	6 681	-1 181
Tuet ja avustukset	24 000		24 000	23 143	857
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	29 500		29 500	29 824	-324
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-520 454		-520 454	-514 261	-6 193
Palvelujen ostot	-137 877		-137 877	-115 331	-22 546
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 200		-25 200	-12 743	-12 457
Avustukset					
Vuokrat	-145 256		-145 256	-136 170	-9 086
Muut toimintakulut				-14	14
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-828 787		-828 787	-778 520	-50 267
TOIMINTAKATE	-799 287		-799 287	-748 697	-50 591
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-799 287		-799 287	-748 697	-50 591

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Laadukas opetus	Keskeyttäneiden osuus, % Ylioppilaskirjoitukset -arvosanojen keskiarvo	3,2 keskitasoa	<1,5 keskitasoa	10,9 keskitasoa
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien osuus, %	92	100	81
Opetus järjestetään taloudellisesti - lukion kustannukset	Euroa/oppilas	11 650	11 754	12 076

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2018 31.12.2018	TA2019 20.9.2018	TP2019 31.12.2019
Opiskelijat			
Lukio	64	66	62
Etälukio		2	
Kaksois/kolmoistutkinto			
Askel Ammattistartti/Askel I			
Telma BR16			

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Opetuspalvelut			
- rehtori	1	0,55	0,55
- lehtorit	6,5	6,5	6,5
- koulukuraattori	0,05	0,05	0,05
- toimistos sihteeri	0,35	0,30	0,30

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Lukio jatkaa monipuolista opetustarjontaa päivälukiona. Lukiolla on valmius järjestää lukio-opinnot ammatillisen kaksoistutkinnon opiskelijoille, aineopiskelijoille sekä ohjata aikuisten etälukio-opintoja. * Lukiossa noudatetaan 1.8.2016 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Aiemmin opintonsa aloittaneet opiskelijat suorittavat opintonsa loppuun vanhan opetussuunnitelman mukaan. * Valinnaiskursseja tarjotaan mahdollisimman paljon paikallisen sopimuksen puitteissa ja kurssitarjontaa laajennetaan etäopinnoilla. * Kaikki ylioppilaskokeet järjestetään sähköisesti keväästä 2019 alkaen. * Jatketaan toimia opiskelijoiden osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden lisäämiseksi. * Lukio tarjoaa jatkossakin lainattavia oppikirjoja, digitaalisia oppikirjoja ja opiskelumateriaalia opiskelijoille. Opetussuunnitelmamuutokseen varattua kirjaresurssia suunnataan jatkossa tv-hankintoihin siten, että laitteisto pidetään ajantasaisena. 	<ul style="list-style-type: none"> * Valinnaiskursseja on kyetty toteuttamaan monipuolisesti paikallissopimuksen turvin. Ammattiopisto Lappia on ostanut lukiolta kursseja yhdelle kaksoistutkinnon opiskelijalle kevätlukukaudella. * Lukio on siirtynyt noudattamaan vuoden 2016 opetussuunnitelmaa ja ensimmäiset ko. opetussuunnitelman mukaan opiskelleet ylioppilaat valmistuvat keväällä 2019. Viimeiset vanhan opetussuunnitelman mukaan opiskelleet opiskelijat ovat päättäneet opintonsa. * Kevään ja syksyn ylioppilaskokeet järjestettiin kokonaan sähköisesti ja kokeissa onnistuttiin ilman ongelmia. * Lukio tarjoaa opiskelijoille lainattavat oppikirjat sekä digitaalisia aineistoja opiskeluun. Lukiolle on hankittu 20 uutta tietokonetta opiskelijakäyttöön sekä 4 konetta opettajien koneiksi. Lisäksi on uusittu 3 videotykkiä ja hankittu uusia pistorasiapylviä. Lukiolla on nyt kolme luokkaa sähköisten kokeiden järjestämiseen. * Kevätlukukauden viimeisenä päivänä pidettiin koko opiskelijakunnan kokous, jossa ideoitiin tulevaa opiskelijakunnan toimintasuunnitelmaa ja ohjeita uusille ykkösille. Samalla tutustuttiin 2. vuosikurssin taideteoksiin ja käytiin yhdessä syömässä. * Lukion opetussuunnitelman 2019 perusteet julkaistiin marraskuussa ja paikallisen opetussuunnitelman 2021 laadinta aloitettiin joulukuussa.

1.4.2.5 Kansalaisopisto

TA540 Kansalaisopisto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot				3 752	-3 752
Maksutuotot	38 600		38 600	31 171	7 429
Tuet ja avustukset	5 000		5 000	9 549	-4 549
Muut toimintatuotot	150		150	12 726	-12 576
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	43 750		43 750	57 199	-13 449
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-194 595		-194 595	-197 926	3 331
Palvelujen ostot	-87 107		-87 107	-89 229	2 122
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 050		-4 050	-5 988	1 938
Avustukset	-40 938		-40 938	-54 425	13 487
Vuokrat	-40 938		-40 938	-54 425	13 487
Muut toimintakulut	-500		-500	-325	-175

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-327 190	-327 190	-347 893	20 703
TOIMINTAKATE	-283 440	-283 440	-290 694	7 254
Suunn.mukaiset poistot				
Arvonalentumiset				
Tilikauden tulos	-283 440	-283 440	-290 694	7 254

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Vaikuttavuus	<i>Opetustuntien määrä</i>	4 115	4 600	4 084
	<i>Opiskelijoiden osuus kunnan väestöstä. (3895/836 v. 2018) %</i>	21		
	<i>-ennuste 2019 (3895/870) %</i>		22	
	<i>-toteuma 2019 (3780/863) %</i>			22
	<i>Oppilasryhmien määrä</i>	184	180	190
	<i>-josta sivukylillä</i>	16	20	14
	<i>Opiskelijoiden määrä</i>	836	870	863
	<i>-naisia</i>	584	550	588
	<i>-miehiä</i>	252	320	275
Taloudellisuus	<i>Valtionapuun oikeuttavat tunnit</i>	3 379	3 300	3 371
	<i>Pidetyt valtionapuun oikeuttavat tunnit (ilman maksullisen palvelutoiminnan tunteja)</i>	4 107	4 500	3 956
	<i>-maksupalvelukoulutukset h/osall.</i>	2/18		128/176
	<i>Etäopetuksen opetustuntien määrät, josta maksupalvelukoulutusta h/os.</i>	6/10		
	<i>Taiteen perusopetuksen opetustuntien määrä</i>	194		208
	<i>Kansalaisopiston opetustunnit yht.</i>	4 115	4 600	4 084
	<i>Opetustunnin hinta €</i>			
	<i>-tp. 2018 (249 113/4115)</i>	60		
	<i>-ta 2019 (269 440/4600) brutto/netto</i>		58/66	
	<i>-tp 2019 (276 528/4084)</i>			67
Musiikkiopisto (14 000 €)	Toteuma 14 166 €	ka 9	9	ka 9

Toiminnan kysyntä/laajuustietojen toteutuma	TP2018	TA2019	TP2019
Kansalaisopiston opiskelijoita 7-70 vuotiaista kuntalaisista			
- oppivelvollisuusikäiset	29 %	20 %	31 %
- työkäiset	23 %	30 %	22 %
- työttömät	2 %	7 %	2 %
- eläkeläiset (yli 65 v.)	31 %	34 %	34 %
- muut (kotiäiti/-isä, alle kouluikäinen, varusmies yms.)	15 %	9 %	11 %
Opetus alle 16-vuotiaille:			
- opetustuntien määrä	1 130		854
- opiskelijoita kaikkiaan	302		327
- tyttöjä	189		190
- poikia	113		137

Toiminnan rahoitus	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Tulot			
Valtionosuus	157 277	161 344	162 652
Osallistumismaksut	36 305	36 841	30 750
Hankerahoitus			7 100
Muu rahoitus	9 761	12 315	18 019
Kuntarahoitus	98 081	87 769	115 206
Menot			
Henkilöstökulut	172 697	202 718	197 926
Matkat	22 337	23 736	18 340
Vuokrat	30 650	36 057	54 425
Muut kulut	75 740	35 758	63 036

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Hallintopalvelut			
- rehtori	0,25	0,25	0,25
- toimistos sihteeri	0,7	0,7	0,7
Opetuspalvelut			
- musiikinopett.	1	1	1
- pt.tuntiopett.	2	1	2
- st.tuntiopett.	45	40	44

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kuntalaisten osallisuutta ja kuulemisen areenoita järjestetään lukuvuosittain. * Aikuisten (16 v+) digitaalisten taitojen vahvistamiseen on haettu erillisrahoitus yhdessä Lapin opisto-piirin kanssa, yhteistyötä jatketaan myös muiden vapaan sivistystyön laitosten kanssa. * Monipuolinen musiikki ja muiden taidekasvatuksen alojen opintojen harrastetarjonta jatkuu ja uudistuu, huomioiden uuden Taiteen perusopetuksen opetus-suunnitelman. * Hyvinvointikertomus ja kuntastrategia toimivat työkaluina terveyden edistämisen kurssien kohdentamisessa. * Kädentaitojen ja yhdessä tekemisen tärkeys sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävien opintojen järjestäminen korostuu opetustarjonnassa. Erityisesti ikääntyviä ja työttömiä kuntalaisia aktivoidaan ter-veiden ja mieltä virkistävien harrastusten pariin. Huomioidaan myös kotouttamisen kurssitarjonta. * Kuunnellaan kuntalaisten toiveita kurssitarjontaan ja tutkitaan yhteistyömahdollisuudet alueen muiden toimijoiden kanssa ja tarvelähtöisesti järjestetään monipuolista täydennyskoulutusta lähi- ja etäope-tuksena. * Yhteistyö Koillismaan kansalaisopistojen kanssa kansalaisopistojen opettajien ja kurssilaisten koulu-tus- ja harrastetarjonnassa jatkuu. * Lapin Musiikkiopistolta sitoudutaan ostamaan yh-deksän kuntapaikkaa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tikittääkö digi –hanke, osatoteuttajana saatiin 7 000 €. Hankkeella kohdennettiin syksyn ajan ikäihmisille netti- ja laiteosaamisen opastusta mahdollistamalla henkilökohtainen ohjaus palkatun (4 kk 50%) hanke-työntekijän työpanoksella. - Digitupa toiminta ma klo 12 – 15, Monkkari 2.0 ja muu opastus tavoitti 176 osallistujaa. - Musiikin ja kädentaitojen opetuksessa on edetty suunnitelmien mukaisesti. Harrastamiseen on mah-dollisuuksia laajan tarjonnan myötä ja näin tuetaan ihmisten hyvinvointia ja torjutaan yksinäisyyttä. - Yhteistyö Koillismaan opistojen kanssa LAKE – hankkeessa erityisesti digikurssitarjonnan kehittämi-ssä sekä yhteisissä laajemmista opintomatkoissa. - Lapin Musiikkiopiston 9 kuntapaikkaa ovat olleet täy-tettyinä. - Kurssitarjonnassa liikuntaryhmien sekä musiikin opetuksen haasteena ovat olleet hyvien tilojen saata-vuus. Yksityiseltä on vuokrattu musiikin opetuksen tilat, kunnes uusi monitoimikeskus valmistuu. - Tilojen osalta myös iso haaste Niittyvillan päivätoi-minnan siirtyminen Toivolaan päiväkäyttäjäksi. Kurssi-tarjontaa on jouduttu sopeuttamaan ko. tilanteessa. - Kansalaisopiston toimistopalvelut ovat siirtyneet syyskuussa 2019 Monkkari 2.0 tiloihin. Sisäänkäynti päiväkodin sisäpihan puolelta.

1.4.2.6 Kirjasto

TA550 Kirjasto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3 000		3 000	19 768	-16 768
Maksutuotot	3 800		3 800	3 306	494
Tuet ja avustukset				5 133	-5 133
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 800		6 800	28 207	-21 407
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-169 349		-169 349	-173 441	4 092
Palvelujen ostot	-33 153		-33 153	-28 092	-5 061
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-71 609		-71 609	-68 326	-3 283
Avustukset	-70 615		-70 615	-62 290	-8 325
Vuokrat	-550		-550	-587	37
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-345 276		-345 276	-332 736	-12 540
TOIMINTAKATE	-338 476		-338 476	-304 529	-33 947
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-338 476		-338 476	-304 529	-33 947

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Kirjaston kokoelmien laadun ja määrän säilyttäminen	<i>Hankinnat (asukasluku/1000)</i>	930	>500	560
Laadukkaat ja asiakaskeskeiset kirjasto- ja tietopalvelut	<i>Lainaus/kokoelmat</i>	1,11	>1,2	1,10
Verkkopalvelujen tarjoaminen asiakkaiden käyttöön	<i>Kokonaislainaus/asukasluku</i>	18,36	>20	18,23
Palvelujen tuottaminen mahdollisimman taloudellisesti	<i>Kirjastokäynnit/asukas</i>	8,00	>9	7,89
	<i>Käyttäjäkoulutuksiin osall. Tapahtumiin osall. (molemmat as.luku/1000)</i>	560 1175	>150 >200	400 853
	<i>Internet koneita asiakkaille</i>	8	7	7
	<i>Lainan hinta (toimintakulut/kokonaislainaus) €</i>	4,71	3,50	4,69
	<i>Käynnin hinta (toimintakulut/fyysiset kirjastokäynnit) €</i>	10,83	10,00	10,84

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutumisen	TP2018	TA2019	TP2019
Lainojen määrä	72 968	>80 000	71 021
Fyysiset kirjastokäynnit	31 751	>35 000	30 722
- verkkokäynnit	13 387	>10 000	19 891

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
-kirjastotoimenjohtaja	1	1	1
-kirjastonhoitaja	1	1	1
-kirjastovirkailija	1	1	1
-kirjastoautonkuljettaja-virkailija	1	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kirjasto turvaa kuntalaisille tasapuoliset mahdollisuudet käyttää kulttuuri- ja tietopalveluja tarjoamalla aineistoa, laitteita ja asiantuntemusta asiakkaiden käytettäväksi sekä kirjastossa että kirjastoautossa. * Kirjastolla on yhteinen aineisto- ja asiakasrekisteri Lapin kirjastojen kanssa. * Kirjastolla on yhteiset käytösäännöt Lapin Kirjastojen kanssa. * Kirjastojärjestelmää kehitetään Koha Suomi Oy:n osakkaana. * Kirjasto osallistuu Lapin kirjaston hankkeisiin ja tekee yhteistyötä Lapin kirjastojen kanssa aineiston hankinnassa sekä kuljetuksissa. * Kirjaston omatoimiasiointi on mahdollista kaikille kirjastokortin omistaville kuntalaisille. Arkipäivisin omatoimiaika jatkuu klo 20 asti ja lauantaisin koko päivä (klo 8-15) on omatoimiaikaa, jolloin kirjastossa ei ole henkilökohtaista palvelua. * Tehdään yhteistyötä muiden hallintokuntien ja eri yhteistyötahojen kanssa. Palveluja kehitetään huomioiden myös kirjastoauton mahdollisuudet. * Kirjastoauton palveluja myydään Simon kunnalle. * Kirjastotoimenjohtajan palvelujen myynti Posion kunnalle lopetetaan ja päätetään joko seutukirjaston perustamisesta tai paluusta itsenäisiksi kirjastoiksi. * Kirjasto järjestää lapsille ja nuorille tiedonhallintotoimien opastusta ja kirjavinkkauksia tilauksesta. * Kehitetään lukemisesteisten sekä seniorikuntalaisten palveluja mm. välittämällä Celia-kirjaston aineistoja. * Japanitalon kirjaston kokoelmat ovat yhteisessä tietokannassa. Japanitalon kokoelman käyttöä kehitetään yhdessä Japanitaloa hoitavan tahon kanssa ja Japanitalon kokoelmat avataan varattaviksi ja lainattaviksi. * Kirjasto osallistuu erilaisiin tapahtumiin ja järjestää kirjastossa opastuksia ja käyttäjäkoulutuksia. * Kirjaston näyttelysalia tarjotaan erilaisten näyttelyiden pitopaikaksi. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pääkirjasto ja kirjastoauto tarjoavat palveluja, aineistoja, laitteita ja asiantuntemusta kuntalaisille. Kirjasto palveluaikojensa ja omatoimiaikojensa puitteissa. Kirjastoauto reittiakataulunsa mukaan. * Ranuan kunnankirjasto ja kirjastoauto ovat osa Lapin kirjastoja. * Kirjasto ja kirjastoauto toimivat yhteisesti hyväksytyjen Lapin kirjastojen käytösääntöjen mukaan. * Ranuan kunta on Koha Suomi Oy:n osakas. * Ranuan kirjasto on mukana Lapin kirjastojen yhteishankkeissa. * Kuntalaisten asiointi kirjastossa omatoimijalla lisääntyy jatkuvasti. Omatoimijalla kirjastoon kirjautumisia on 200-300 joka kuukausi, käytännössä kävijöitä on huomattavasti enemmän. * Kirjaston ja koulun yhteistyö on aktiivista, koululaisryhmät vierailevat usein kirjastossa. Kirjasto toimi eduskuntavaalien sekä ennakoäänestyspaikkana että vaalipäivän äänestyspaikkana. * Kirjastoautopalveluja myydään Simon kunnalle Ylikärpän alueelle. * Kirjastotoimenjohtajan palvelujen myynti Posion kunnalle loppui 31.8. Seutukirjastoasiaa ei viedä eteenpäin. * Kirjasto sai 5000 € ammattiliitto Jytyltä nuoren henkilön palkkaamiseen lukemista edistävään työhön lasten ja nuorten parissa. Tehtävään palkattiin henkilö, joka piti satutunteja päiväkodilla ja kirjastolla sekä kirjavinkkauksia kouluilla. Hankkeessa oli osittain mukana myös Posion kunta. * Lukemisesteisille tarjotaan palveluja ja aineistoja Celian avustuksella. Lukuilonjakajat –yhteisöön kaivataan lisää vapaaehtoisia, jotka voisivat käydä lukemassa kunnan ikäihmisille. * Japanitalon aineistot on avattu varattaviksi ja lainattaviksi koko Lapin laajuisesti. Lappstory on ottanut Japanitalon kirjastokokoelman hoidettavakseen. * Vuonna 2019 kirjastossa järjestettiin tai kirjasto oli mukana 28 tapahtuman järjestämisessä, joihin

* Kirjaston hankkeiden suunnittelussa pyritään edistämään kirjaston palveluajatusta kuntalaisten parhaaksi ja mahdollisuuksien mukaan eri yhteistyötoimien kanssa jopa kuntarajojen yli.

osallistui 853 henkilöä. Useita opastuksia on ollut sekä aikuisryhmille että koululaisille.
* Kirjastossa järjestettiin 8 näyttelyä.

1.4.2.7 Vapaa-aikatoimi

TA560 Vapaa-aikatoimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	500		500	10 296	-9 796
Maksutuotot	500		500		500
Tuet ja avustukset	221 082		221 082	235 164	-14 082
Muut toimintatuotot	37 223		37 223	46 861	-9 638
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	259 305		259 305	292 321	-33 016
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-273 838		-273 838	-243 409	-30 429
Palvelujen ostot	-123 940		-123 940	-127 226	3 286
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-33 967		-33 967	-52 438	18 471
Avustukset	-24 200		-24 200	-22 900	-1 300
Vuokrat	-170 541		-170 541	-208 304	37 763
Muut toimintakulut	-4 890		-4 890	-26 118	21 228
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-631 376		-631 376	-680 396	49 020
TOIMINTAKATE	-372 071		-372 071	-388 075	16 004
Suunn.mukaiset poistot	-8 036		-8 036	-24 630	16 594
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-380 107		-380 107	-412 705	32 598

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Avustukset, liikunta	Avustettavat liikuntajärjestöt/jäsenmäärät	6/880	6/700	5/564
Avustukset, nuoriso	Avustettavien nuorisojärjestöjen jäsenmäärä/avustukset /€	275/9 900	230	269/9 900
Vaikuttavuus -nuorisotyön ja sen toiminnanpiirissä olevat nuoret	Työntekijä tuntee nuoret ja on kasvatuksellisessa vuorovaikutuksessa heihin	198	210	249
Suunnitelmallisesti tuetut nuoret	Etsivä nuorisotyö Nuorten työpajatoiminta	45 26	48 31	64 23
Nuorten käyntikerrat -nuorisotila -tapahtumat, retket	Monipuolinen ja laadukas toiminta/nuorten määrä	4 111 607	6 500 1 200	4 806 1 106
www.lanuti.fi/ranua	Nuorisotiedotuksen kävijät	5 443	7 500	5 110

Avustukset, kulttuuri	Avustusmääräraha/€	3 300	3 000	3 000
	-yksityiset	7	6	7
	-yhteisöt, järjestöt	3	3	2

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutumisen	TP2018	TA2019	TP2019
- liikuntatapahtumat/osallistuja	15/1 511	7/700	7/290
- Liikuntaretket/osallistujat	3/115	4/160	3/129
- puulaakit/osall.	1/123	2/140	1/119
- kunnanmestaruus/osallistuja	1/22	2/50	1/15
- koulujen kisat/osallistujat	2/354	4/400	
- Liikkuva iltapäiväkerhot/osallistujat	10/195	10/200	9/211
Kuntovihkot			
- talvi	16 669	17 900	12 005
- kesä	17 950	18 500	16 478
Nuorisojärjestöt/jäsenmäärät	3/224	3/230	3/288
Kansainväliset toiminnot	8	7	8
- kv vaihdot/osallistujat	1/8	2	2/12
- vapaaehtoiset/osallistujat	3	4	3
- EU:n nuorisoviikko	1	1	1
Nuorisotoiminta			
- nuorisotilat osallistuja, Avoimet ovet (193 vrk)	4 111	6 000	4 806
- bänditilat (bändit)	1	1	0
- leirit/osallistujat	3/112	3/90	4/81
- valistus ja koulutus/osallistujat	10/689	8	9/911
- päihitteettömät tapahtumat/osallistujat	10/495	6	8/685
- osallisuus-tapahtuma	14	5	4
Kulttuuritilaisuudet ja tapahtumat kunta/vuosi			
- konsertit/osallistujat	5/284	4	3/281
- teatteri/kävijät	2/224	2	2/88
- Taiteiden Yö tapahtumat/osallistujat	19/799	12	15/981
- Lapin lastenkulttuuri/Taikalamppu –tapahtumat/osallistujat	45/3 125	30	43/3 743
Museo avoinna/kävijät	6 vko/221	6 vko/200	6 vko/114

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Vapaa-aikatoimenjohtaja	0,75	0,75	0,75
Vapaa-aikatoimenohjaaja	1	1	1
Kausi- ja tuntityöntekijät	4		
Tuntityöntekijä	1/4		0,4
Etsivä nuorisotyöntekijä	1	1	1
Nuorten työpajan ohjaaja	0,6	1	1,6
Stara/Hyvää Huomista! ESR hanke	2	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Vapaa-aikatoimen toimintoja ja suunnitelmaa ohjaa hyvinvointikertomus painopistealueineen. * Monkkari 2.0 uudet tilat, muutto sisäilmaongelmien vuoksi. Tilojen käyttöä mietitään mahdollisen rahoituksen saatuaamme palvelumuotoiluhankkeen kautta. Bänditiloista luovutaan vähäisen nuorisotyön kohderyhmän kysynnän ja budjettivaatimuksien vuoksi. * Kulttuuritarjonnassa vaihtelevuus ja elämyksellisyys, jotka luovat hyvinvointia, * Taiteiden Yö kokoaa ja tuo esille eri taidelajeja, 	<ul style="list-style-type: none"> - Toiminnoissa on huomioitu hyvinvointikertomuksen painopisteet; Monkkari 2.0:ssa on karkkioski avoinna vain perjantaisin, muulloin terveelliset välipalat. Hiihto- ja joululomien höntsät liikuttivat runsaasti kaiken ikäisiä jäähallissa. - Ennaltaehkäisevä työ on keskiössä ja olemme mukana Uskalla sanoa EI –koulutuksissa, ryhmätyksissä ja toteutamme yhteisölliset tapahtumat, kuten EU:n toukokuun Unelmien liikuntapäivässä ja syyskuun #BeActive –päivän. BeActive –päivään saimme jälleen OPH:n erillisrahoituksen.

<p>niiden harrastajia ja kokijoita (syyskuun 3. lauantai, 14.9.).</p> <ul style="list-style-type: none"> * Taikalampussa alle 18 v toiminnassa tärkeinä laatu, laaja-alaisuus ja saavutettavuus. Osallistutaan monipuolisesti Lapin lastenkulttuuriverkoston yhteistyöhön. * Pappila- ja pitäjämuseossa pitäjämuseon uusitun (v 2017) perusnäyttelyn esillä pito ja museopäivien sisällöllinen kehittäminen. Kesäaikainen aukiolo ostopalveluna 4H –yhdistykseltä. * Terveysliikunnan kuntalaisten aktiivointipäiviä kehitetään monialaisesti. (Kunnon Mummola, SuomiMies). Ulkoiluystävä –toimintaa ja kaikkien ikäryhmien toimintakykyä vahvistavaa terveystilun- taa/-tapahtumia toteutetaan määrärahojen puitteissa. Ravitsemusneuvonta otetaan osaksi liikunta- ja hyvinvointi-neuvontaa ja huomioidaan kouluruokailun trendit. * Kuntovihkojen käyttöä jatketaan ennaltaehkäisevän terveystyön muotona. * Liikkuva iltapäivän laatua ja ohjaajien motivaatiota kehitettyä ohjaajina parannetaan. Retkitoiminta on tärkeä osa sosiaalisen vahvistamisen työtä. * Rajalta Rajalle –hiihdon koordinaatio Pudasjärvellä, vastuuna säilyvät Ranuan osuuden tehtävät ja RR -toimikunta. * Nuorille tarjotaan sosiaalisen vahvistamisen välineitä kuulemalla nuoria, edistämällä nuorten omaa toimintaa/osallisuutta, tukemalla järjestöjä ja toimimalla yhteistyöverkostoissa yhteisöllisyyttä vahvistaen. * Etsivän nuorisotyön toiminnan nivominen osaksi kunnallista nuorisotyötä ja nuorten työpajaa, jatkorahoitusta haetaan AVI/OKM. Etsivä nuorisotyö nähdään osana kunnallista perusnuorisotyötä. * Nuorten työpajatoiminnassa käynnissä ollut ESR –hanke Stara ajalla 9/2016 – 9/2019 päättyy toimintavuonna. Hankkeella on kaksi työntekijää, ESR –rahoitus on 80 % kustannuksista. * Panostetaan LaNutin nuorisotiedotuksen esillä oloon sekä sosiaalisen median käyttöä. * 100% lisäaineeton, toimintaideologiaa toteutetaan kaikissa nuorisotyön muodoissa ja vapaa- aikatoimen sektorilla kokonaisvaltaisesti. * Kansainvälisyys nähdään monikulttuurisuuden kasvatuksen työkaluna ja osana perusnuorisotyötä eri hankkeiden ja tapahtumien kautta; kansainvälisiä harjoittelijoita haetaan niin Erasmus+ -ohjelman kuin Suomea Suomessa – stipendiaattiohjelmien kautta. * Kustannuspaikka Neuvo/kansainvälisyys nettobudjetoinnissa. * Kotouttamistyötä jatketaan nuorten maahanmuuttajien kanssa. * Nuorten hyvinvointia ja terveyttä edistetään mm. moniammatillisen yhteistyön, Silta –työryhmän keinoin ja hyvinvointikertomusta työvälineenä käyttäen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kulttuuritarjontaa on ollut erityisesti Taikalampun eli lastenkulttuurin kautta alle 18 v, haasteena ovat isompien esitysten osalta tilat. - InBody –mittaukset ja liikuntaneuvontaa hiihtolomalla, syksyllä ja Hillamarkkinoilla, 325 osallistujaa. - 102 –vuotias Ranua liikkuu –hanke sai 11 500 € AVI:n rahoitus. - RR –hihdossa mukana 230 osallistujaa 19 eri maasta - Etsivä nuorisotyö nähdään vahvana osana kunnan nuorisopalveluja, helposti lähestyttävänä palvelumuotona. AVI:n rahoitus 27 500 € - Nuorten työpajan toimintavuosi on ollut toimintarikas. Nuoret ovat osallistuneet Monkkari 2.0 suunnitteluun ja toteutukseen. AVI:n kehittämisrahoitus 4 000 €, kohdennettiin uusien tilojen sisustussuunnitteluun, sisustamiseen sekä palvelumuotoiluun. - ESR –hanke Starassa oma erillisrahoitus, kaksi työntekijää. Ranuan Rekryt toteutettiin 2. kertaa, helmikuussa tukien kouluihin hakemista. - Monkkari 2.0:n avajaiset 21. – 23.3.2019. Monkkari 2.0 logo uusittiin, sekä ennaltaehkäisevän kasvatuksen logo 100% lisäaineeton sai uuden ilmeen.. - Kansainvälisyys nähdään osana perustyötä. Nuorisotyössä Portugalista Catarina ja Meksikosta Cinthia perustyössä mukana. Lisäksi ohjaaja ja yksi nuori osallistuivat Erasmus+ -rahoituksella Espanjassa koulutusviikkoon ja nuorisovaihdossa ryhmä elokuussa Espanjassa. Syksyllä uudet kv –harjoittelijat Suomea Suomessa stipendiaattina 6 kk Hana Kalabowa Tsekkistä ja ESC vapaaehtoishjelman kautta Julian König Itävallest. - Ranuan vapaa-aikatoimi hallinnoi Hullun hyvä Islanti- hanketta, jossa toteutettiin 22 lappilaisen nuorisotyön esimiehen ja lastenkulttuuriverkoston ammattilaisen kanssa opintomatka Islantiin. AVI:n rahoitus 32 000 €. - Liikkuva Ranua –liikutti kesäkauden runsaasti - Stara –hankkeen päätösseminaari pidettiin 22.8., mukana 31 osallistujaa. Nuorten asemasta luennoivat tohtorit Anu Gretchel ja Varpu Wiens. - Hyvää huomista! uusi ESR –hanke ajalle 1.10.2019 – 31.3.2022 sai rahoituksen kahdelle työntekijälle. - Koulunuorisotyö käynnistetty ja toimintaan haettu koulun kanssa yhteistyömuotoja. - Etsivän liikuntatyön hankerahoitusta haettiin. Kuntovihkojen osalta tilastoinnissa laskua.
--	---

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Sivistystoimen palveluiden laadun kehittäminen	<u>Yksiköiden laatukäsikirjat kpl</u>	3		
Työssä jaksamista ja työhyvinvointia edistävät toimenpiteet	<u>-yksilötyönohjaukset</u>	2	2	2
	<u>-ryhmätyönohjaukset</u>	1		
	<u>-kuntoutukset</u>	11/3	12/6	10/2
	<u>-vertaismentorointi osallistujat/ryhmät</u>			
	<u>Henkilöstön koulutukset/ osallistujat</u>			
Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö	<u>-kunnassa järjestetyt</u>	167/56	21	5/57
	<u>-muualla järjestetyt</u>	159,5/65	69	118/58
	<u>Henkilöstön pätevyys %</u>	92	98	92
Varhaiskasvatus järjestetään asiakaskeskeisesti ja joustavasti ja lasten sijoitukset tehdään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti	<u>Paikan odotusaika, pv</u>	<14	<14	?
	<u>Hoitomuoto toteutuu vanhempien ensisijaisen toiveen mukaisesti, %</u>	95	95	?
Perusopetuksen päättäneiden jatkoopintokelpoisuus	<u>Ranualaisten oppilaiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin %</u>	100	100	100
Nuorten yksinäisyyden poistaminen ja sosiaalinen vahvistaminen: osallistuminen	<u>Järjestetty toiminta on monipuolista, laadukasta ja huomioi eri tahot; nuorten määrä</u>	4 111	6 500	4 806
Kansainvälisyys osana vapaa-aikatoimea ja nuorten osallisuus	<u>Nuorten kv-toiminnot vapaa-aikatoimessa</u>	7	6	8

1.4.2.8 Sivistystoimi yhteensä

Sivistystoimi yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	528 165		528 165	596 991	-68 826
Maksutuotot	197 400		197 400	175 239	22 161
Tuet ja avustukset	332 447		332 447	381 458	-49 011
Muut toimintatuotot	38 373		38 373	60 030	-21 657
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 096 385		1 096 385	1 213 717	-117 332
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-5 903 129		-5 903 129	-5 957 291	54 162
Palvelujen ostot	-1 787 549		-1 787 549	-1 859 717	72 168
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-471 333		-471 333	-456 805	-14 528
Avustukset	-24 200		-24 200	-22 900	-1 300
Vuokrat	-1 977 662		-1 977 662	-2 025 614	47 952
Muut toimintakulut	-7 150		-7 150	-37 439	30 289
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-10 171 023		-10 171 023	-10 359 765	188 742
TOIMINTAKATE	-9 074 638		-9 074 638	-9 146 047	71 409
Suunn.mukaiset poistot	-71 144		-71 144	-51 641	-19 503
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-9 145 782		-9 145 782	-9 197 688	51 906

Hyvinvointilautakunta yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	1 127 870		1 127 870	1 808 053	-680 183
Maksutuotot	1 348 457		1 348 457	1 248 098	100 359
Tuet ja avustukset	412 447		412 447	489 387	-76 940
Muut toimintatuotot	333 971		333 971	321 661	12 310
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 222 745		3 222 745	3 867 199	-644 454
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-12 881 168		-12 881 168	-13 179 136	297 968
Palvelujen ostot	-10 893 107		-10 893 107	-11 547 118	654 011
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 159 443		-1 159 443	-1 136 920	-22 523
Avustukset	-2 431 819		-2 431 819	-2 222 823	-208 996
Vuokrat	-2 849 731		-2 849 731	-2 835 742	-13 989
Muut toimintakulut	-23 800		-23 800	-59 318	35 518
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-30 239 068		-30 239 068	-30 981 057	741 989
TOIMINTAKATE	-27 016 323		-27 016 323	-27 113 858	97 535
Suunn.mukaiset poistot	-81 144		-81 144	-64 517	-16 627
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-27 097 467		-27 097 467	-27 178 374	80 907

1.5 Tekninen lautakunta

1.5 Tekninen toimi

TA600 Tekninen toimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	79 500		79 500	77 448	2 052
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	3 600		3 600	9 654	-6 054
Muut toimintatuotot	1 600		1 600	831	769
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	84 700		84 700	87 933	-3 233
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-265 567		-265 567	-310 892	45 325
Palvelujen ostot	-319 267	-155 000	-474 267	-359 216	-115 051
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-69 800		-69 800	-60 043	-9 757
Avustukset	-44 500	-15 000	-59 500	-28 151	-31 349
Vuokrat	-36 168		-36 168	-27 227	-8 941
Muut toimintakulut	-2 000		-2 000	-701	-1 299
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-737 302	-170 000	-907 302	-786 230	-121 072
TOIMINTAKATE	-652 602	-170 000	-822 602	-698 297	-124 305
Suunn.mukaiset poistot				-324 248	324 248
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-652 602	-170 000	-822 602	-1 022 545	199 943

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Liikenneväylät: Katuja ja kevyen liikenteen väylien sekä muiden kunnossa pidettävien teiden kunnossapito	€/km	4 573	4 478	5383

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Liikenneväylät: Kadut ja kevyenliikenteenväylät	km	28,9	28,9	54,6
Avustettavat yks.tiet	km	98	92	34
Puistot ja muut yleiset alueet: Rakennettuja puistoalueita	ha	2,5	2,5	2,5
Leikki- ja uimapaidat	kpl	9	9	9
Uimapaidat, sivukylät	kpl	6	6	6
Venelaskupaikat	kpl	5	6	6
Senioripuisto	kpl	1	1	1
Liikuntapaikat ja -alueet:				

Urheilukenttä	<i>kpl</i>	1	1	1
Tenniskenttä	<i>kpl</i>	2	2	2
Latupohjia kk-alue	<i>km</i>	27	30	70
Latupohjia, sivukylät	<i>km</i>	100	85	70
Jääalueet	<i>km</i>	2	1	2
Katettu jääkiekkokaukalo	<i>km</i>	1	0	1
Kuntosali	<i>kpl</i>	1	1	0
Lähiliikuntapaikka	<i>kpl</i>	6	9	6
Luontopolku	<i>kpl</i>	2	2	3
Skatepark	<i>kpl</i>	1	1	1
Frisbeegolf-rata	<i>kpl</i>	1	1	1
Maanmittaus:	<i>kpl</i>			
Asemakaava-alueet		2	2	2
Ranta-asemakaava-alue		14	14	14
Yleiskaava-alue	<i>kpl</i>	9	9	10
Kaivosalueen osayleiskaava	<i>kpl</i>	1	1	1
Kaivosalueen asema-kaava	<i>kpl</i>	1	1	1

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Tekninen johtaja			0,5
Kenttämestari	1	1	1
Hallintosihteeri	1	1	0,6
Koneenkuljettaja	1	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Hallinto:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Siirretään teknisen osaston osastopäällikkö yhdistettävään tekninen johtaja/rakennustarkastajan virkaan. * Lomarakennuspaikkojen myynti LKV-kiinteistöväliittäjän kautta. * Osallistutaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tukeviin prosesseihin. <p>Liikenneväylät:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Yksityisteiden avustaminen 380 eurolla/km (edellyttäen, että tiellä on tiekunta, tie on pysyvän asutuksen pääsytie ja tien pituus on vähintään 300 m). * Yksityisteiden peruskorjauksen avustaminen 8 800 euron määrärahalta/vuosi. Avustusta myönnetään vahvistetun määrärahan mukaan kuitenkin siten, että kunnan avustus tiekunnille on 10 – 50 % hyväksytyistä kustannuksista ja julkisen rahoituksen osuus on yhteensä enintään 80 %. * Hoidetaan Ristijärvi-Penämöntien ja Simontaipaaleentien talviauraukset. * Yksi paliskunta ja Metsähallitus osallistuvat Ristijärvi-Penämöntien auras-kustannuksiin. * Osallistutaan Lapin kuntien liikenneturvallisuuden yhteiseen toimijatyöhön. * Rantatien soraosuuden ja kevyenliikenteen väylän välillä Keskustie-Multilahdentie (n. 200 m) päällystäminen sekä Kolomaan alueella olevien Kesukakujan ja Kermikkätien päällystäminen. * Päivikintien ja Repotien rakentaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> * Teknisen osaston osastopäällikkö on siirretty yhdistettyyn tekninen johtaja/rakennustarkastajan virkaan (Valtuusto 18.3.2019 § 11) * Lomarakennuspaikkojen myynti on siirretty Laprim Oy:n tehtäväksi (khal 6.7.2018 § 156) * Valtuusto on 18.3.2019 § 8 hyväksynyt yksityisten teiden kunnossapidon uuden avustussäännön. Yksityisteiden kunnossapitoon tarkoitetut avustukset vuodelle 2019 on myönnetty 17.7.2019. * Valtuusto on 18.3.2019 § 8 hyväksynyt yksityisten peruskorjausavustusten uuden avustussäännön. Avustus yksityisten peruskorjaukseen on myönnetty 17.9.2019. * Ristijärvi-Penämöntien ja Simontaipaaleentien talviauraukset on hoidettu. * Niemelän paliskunta ja Metsähallitus ovat osallistuneet Ristijärvi-Penämöntien auras-kustannuksiin. * Lapin kuntien liikenneturvallisuuden yhteiseen toimijatyöhön on osallistuttu. * Kaavateiden päällystystyöt ovat tehty syksyn aikana. * Päivikintie on valmistunut syksyllä. Repotien vii-

<p>Haja-asutusalueiden vesihuolto:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kunta avustaa harkinnanvaraisesti yksityistalouksia ja yhteisöjä talousveden laitteiden ja putkien rakentamisessa (ei tueta liittymismaksuja). Avustuksista päättää kunnanhallitus tapauskohtaisesti. <p>Puistot ja muut yleiset alueet:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Matkailua ja safaritoimintaa palvelevien rakenteiden parantaminen ja korkealaatuinen ylläpito (kelkkareitit, ulkoilualueet yms.) * Ylläpidetään monipuolisia liikunta- ja vapaa-ajan harrastuspaikkoja. * Taajama-alueen puisto- ja viheralueiden hoito ja raivaukset. * Matkailureittien sekä moottorikelkkalähireittien kehittäminen. * Varikkoalueen aitaaminen * Lentokentän aidan kunnostus. * Korkiakummun alueen opasteiden ja luontopolun rakentaminen suunnitelmakaudella. * Elohopealamppujen uusiminen (latuvalot) suunnitelmakaudella. * Varastoalueiden kehittäminen suunnitelmakaudella. <p>Joukkoliikenne:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Asiointiliikenne kuudella taksilinjalla ajetaan kouluaikoina kerran viikossa ja muulloin kaksi kertaa viikossa. Matkustajamäärän tulee olla vähintään kaksi henkilöä/ajokerta. <p>Jätehuolto:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Jätehuollon viranomaistehtävät ovat siirtyneet isäntäkuntamallilla Rovaniemen kaupungin hoitettavaksi. Rovaniemen kaupungin teknisen lautakunnan jätehuoltojaostoon on nimetty edustaja Ranuan kunnasta. Jätehuollon järjestämisestä vastaa Napapiirin Residuum Oy. 	<p>meistely työt jäävät keväälle 2020.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Latuverkostoa ja moottorikelkkareittejä/-uria sekä jääalueita on hoidettu talvikaudella. * Kelkkareiteiltä on poistettu kaatuneita puita ja oksien raivausta talvikaudella. * Varastoalueen siivous ja kylmän varastohallin rakentaminen varastoalueelle. * Päiväkodin ja nuorisotilojen yhteinen varasto/jätekatos rakennettu. * Matkailureitit on merkattu maastoon eläinpuiston läheisyydessä. * Kelkkareiteille ja latupohjille rakennettu kaksi siltaa. * Korkiakummun kävelypolku on merkitty maastoon. * Eläinpuiston luontopolun laavulla tulipaikan kunnostus ja kodan korjaus. <ul style="list-style-type: none"> * Asiointiliikenne on ajettu kouluaikoina kerran viikossa ja muulloin kaksi kertaa viikossa. Matkustajamäärän tulee olla vähintään kaksi henkilöä/ajokerta. <ul style="list-style-type: none"> * Jätehuollon viranomaistehtävät hoitaa Rovaniemen kaupungin teknisen lautakunnan jätehuoltojaosto. Jätehuollon järjestämisestä vastaa Napapiirin Residuum Oy.
---	---

1.5.1 Toimitila- ja vuokrauspalvelu

TA610 Toimitila- ja vuokrauspalvelu	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	138 025		138 025	143 974	-5 949
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot	1 510 896		1 510 896	1 571 325	-60 429
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 648 921		1 648 921	1 715 298	-66 377
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-475 959		-475 959	-444 996	-30 963

Palvelujen ostot	-801 805	155 000	-646 805	-727 106	80 301
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-621 070		-621 070	-566 639	-54 431
Avustukset					
Vuokrat	-101 000		-101 000	-133 366	32 366
Muut toimintakulut	-3 150		-3 150	-173 947	170 797
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-2 002 984	155 000	-1 847 984	-2 046 053	198 069
TOIMINTAKATE	-354 063	155 000	-199 063	-330 755	131 692
Suunn.mukaiset poistot	-504 654		-504 654	-351 588	-153 066
Arvonalentumiset				-1 465 016	1 465 016
Tilikauden tulos	-858 717	155 000	-703 717	-2 147 359	1 443 642

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Kiinteistöjä hoidetaan taloudellisesti Laskennassa huomioitu v. 2019 aikana kunnan omistuksessa olleet kiinteistöt	bruttokustannukset euroa/m ³	17,76	16,81	18,90

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Kiinteistöjen ja tilojen käyttö	m ³			
Sivistystoimi		17 196	17 196	20 772
Perusturva		21 300	21 300	18 073
Vuokratut kiinteistöt		12 140	12 140	6 366
Tekninen toimi		1 505	1 505	1 929
Teollisuushallit ym.		-	-	-
Virastot		4 980	4 980	500
Liikunta/nuoriso		25 761	25 761	21 495
Tyhjät kiinteistöt		32 880	32 880	41 049
Määrä	kpl	32	32	21
Taulukossa näkyvät v. 2019 lopussa kunnan omistuksessa olevat kiinteistö				
(Toimitilojen muutosten vuoksi toimitilojen kysyntä ja laajuustiedot tullaan päivittämään vuoden 2020 aikana)				

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Kiinteistöpalvelut	13,2	11,5	11,5
Huoltopalvelut	2	1	1
Rakennuspalvelut	2	1	1
Kuljetuspalvelut	1	1	1
Käytössä olevat tilat:			
Kiinteistöt m ²	29 682	29 682	19 753
m ³	115 762	115 762	69 135

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Maa- ja metsätilat:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Huolehditaan tonttitarjonnan riittävydestä. * Kunnan metsien hoito uuden metsähoitosuunnitelman mukaisesti. * Varaudutaan työllistämään metsien hoidon kohteisiin työllistämisyksikön välittämiä työntekijöitä. <p>Toimitila- ja vuokrauspalvelu:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Varaudutaan työllistämään teknisen toimen kohteisiin työllistämisyksikön välittämiä työntekijöitä (esim. hillatorin esiintymislava omana työnä). * Täytetään rakennusmestarin virka määräaikaisena vuoden 2020 loppuun saakka. Selvitetään tehtävänjakoa kuntakonsernin kanssa. * Kohdennetaan kiinteistöjen siivouksen työntekijöiden työpanokset jäljelle jääviin kohteisiin tehokkaasti ja siirretään siivouksen ohjaus rakennusmestarille. Siivoustyönohjaajan toimi lakkautetaan 1.1.2019 lukien. * Uusissa ja saneerattavissa kohteissa huomioidaan esteetön tilasuunnittelu. * Terveyskeskuksen purkaminen. * Mikäli kirjastolle, monitoimitalolle, Impiön koululle, Timontien ryhmikselle ja Marjaniemen vanhainkodille ei ole jatkokäyttömahdollisuuksia, ne myydään. Mikäli myynti ei onnistu, rakennukset puretaan. * Kunnan kiinteistöjen tehokas ylläpito * Rakennusten peruskorjaukset investointisuunnitelman mukaan. * Kirkonkylän koulun purkaminen suunnitelma-kaudella. 	<ul style="list-style-type: none"> * Metsiä on hoidettu kesän aikana ja metsien hoidon kohteisiin on työllistetty työllistämisyksikön välittämiä työntekijöitä. * Työllistämisyksikön työntekijöitä on käytetty luontopolkujen kunnostukseen ja matkailureittien merkitsemiseen. * Rakennusmestarin määräaikainen virka on täytetty vuoden 2020 loppuun saakka. * Siivoustyönohjaajan toimi on lakkautettu 1.1.2019 alkaen ja siivouksen ohjaus on siirretty rakennusmestarille. * Vanha terveyskeskus on purettu. * Käytöstä poistuneita rakennuksia on laitettu kylmilleen ja haitta-ainekartoitukset on tilattu purkua varten. * Marjaniemen vanhainkoti, Timontien ryhmis ja Impiön koulu ovat myyty.

1.5.2 Pelastustoimi

TA620 Pelastustoimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-380 000		-380 000	-393 759	13 759
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-380 000		-380 000	-393 759	13 759
TOIMINTAKATE	-380 000		-380 000	-393 759	13 759
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-380 000		-380 000	-393 759	13 759

1.5.3 Rakennusvalvonta

TA630 Rakennusvalvonta	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeä	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot				165	-165
Maksutuotot	41 700		41 700	30 417	11 283
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	41 700		41 700	30 582	11 118
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-42 496		-42 496	-44 037	1 541
Palvelujen ostot	-32 660		-32 660	-28 199	-4 461
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 250		-2 250	-452	-1 798
Avustukset					
Vuokrat	-600		-600		-600
Muut toimintakulut	-2 000		-2 000	-20	-1 980
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-80 006		-80 006	-72 708	-7 298
TOIMINTAKATE	-38 306		-38 306	-42 126	3 820
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-38 306		-38 306	-42 126	3 820

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Rakennus- ja toimenpideluvut	<i>kpl</i>	114	120	81
Ilmoitukset	<i>kpl</i>	41	50	44
Lausunnot	<i>kpl</i>	10	20	5
Poikkeamisluvat	<i>kpl</i>	4	10	14
Katselmukset	<i>kpl</i>	250	250	250

Henkilöstö:	TP2018	TA2019	TP2019
Rakennusvalvonta	1	0,5	0,5

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Siirretään teknisen osaston osastopäällikkö yhdistettävään tekninen johtaja/rakennustarkastajan virkaan. * Lopputarkastusta vailla olevien rakennuslupakohteiden läpikäyminen – palkataan kesätyöntekijä tehtävään. * Sähköiseen asiointiin siirtyminen v. 2019. Rovaniemen kaupungilta ostetaan rakennustarkastajapalvelua rakennustarkastajan vuosilomien ajaksi ja kunnan rakennushankkeiden luvituksen käsittelyyn. * Suunnitelmakaudella varaudutaan Suhangon kaivoshankkeen mahdolliseen käynnistymiseen ja mahdollisiin lisäresurssitarpeisiin rakennusvalvonnassa ja asiantuntijatehtävissä. 	<ul style="list-style-type: none"> * Teknisen osaston osastopäällikkö on siirretty yhdistettyyn tekninen johtaja/rakennustarkastajan virkaan (Valtuusto 18.3.2019 § 11) * Lopputarkastusta vailla olevien rakennuslupakohteiden läpikäymiseen on palkattu kesätyöntekijä 25.4.-31.8.2019 väliseksi ajaksi. Lopputarkastusta vailla olevat rakennusluvut on käyty läpi. * Rovaniemen kaupungilta ostetaan rakennustarkastajapalveluita yhteistoiminta-sopimuksen mukaisesti vuoden 2019 loppuun saakka. * Sähköisestä asioinnista on käynnistetty neuvottelut Rovaniemen kaupungin rakennusvalvonnan kanssa.

1.5.4 Ympäristöhuolto

TA640 Ympäristöhuolto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-1 614		-1 614	-2 188	574
Palvelujen ostot	-30 386		-30 386	-33 810	3 424
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-241	241
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-32 000		-32 000	-36 240	4 240
TOIMINTAKATE	-32 000		-32 000	-36 240	4 240
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-32 000		-32 000	-36 240	4 240

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
* Ympäristönsuojelun yhteistyösopimusta jatketaan Rovaniemen kaupungin kanssa ja palvelutaso säilytetään hyvällä tasolla.	* Rovaniemen kaupungin kanssa on pidetty yhteistyöneuvottelu 8.5.2019.

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2018	TA2019	TP2019
Kiinteistöjen hoito on taloudellista ja tehokasta	<u>euroa/m³</u>	17,76	16,81	18,90
Simontaipaleen lomatonttien myynti	<u>myydyt tontit/v</u>	-	5	1
Viranomaistoimenpiteet ovat laadultaan vaikuttavia ja tehokkaita ja ne suoritetaan nopeasti	<u>käsittelyaika/toimenpide/vko</u>	2	2	2
Rakennus- ja toimenpidelupien käsittely	<u>Lupien käsittelyaika/vko</u>	4	4	4
Kaavateiden toimivuuden ja turvallisuuden parantaminen	<u>Asiakaspalaute/valituksia max/vuosi</u>	-	-	3
<ul style="list-style-type: none"> - päällystetään vuosittain - kunnossapito on hyvää ja laadukasta 				

1.5.5 Tekninen lautakunta yhteensä

LT60 Tekninen lautakunta yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	217 525		217 525	221 586	-4 061
Maksutuotot	41 700		41 700	30 417	11 283
Tuet ja avustukset	3 600		3 600	9 654	-6 054
Muut toimintatuotot	1 512 496		1 512 496	1 572 156	-59 660
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 775 321		1 775 321	1 833 814	-58 493
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-785 636		-785 636	-802 114	16 478
Palvelujen ostot	-1 564 118		-1 564 118	-1 542 091	-22 027
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-693 120		-693 120	-627 374	-65 746
Avustukset	-44 500	-15 000	-59 500	-28 151	-31 349
Vuokrat	-137 768		-137 768	-160 592	22 824
Muut toimintakulut	-7 150		-7 150	-174 668	167 518
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 232 292	-15 000	-3 247 292	-3 334 990	87 698
TOIMINTAKATE	-1 456 971	-15 000	-1 471 971	-1 501 176	29 205
Suunn.mukaiset poistot	-504 654		-504 654	-675 836	171 182
Arvonalentumiset				-1 465 016	1 465 016
Tilikauden tulos	-1 961 625	-15 000	-1 976 625	-3 642 029	1 665 404

1.6 Koko kunnan käyttötalousosan toteutumisvertailu

Koko kunta yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	1 999 530		1 999 530	2 848 147	-848 617
Maksutuotot	1 390 357		1 390 357	1 278 616	111 741
Tuet ja avustukset	426 047		426 047	556 601	-130 554
Muut toimintatuotot	1 846 467		1 846 467	1 895 338	-48 871
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	5 662 401		5 662 401	6 578 701	-916 300
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-14 263 346		-14 263 346	-14 624 610	361 264
Palvelujen ostot	-13 322 441		-13 322 441	-13 935 038	612 597
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 869 087		-1 869 087	-1 814 580	-54 507
Avustukset	-2 557 819	-85 000	-2 642 819	-2 397 739	-245 080
Vuokrat	-3 086 027		-3 086 027	-3 099 869	13 842
Muut toimintakulut	-132 850		-132 850	-324 069	191 219
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-35 231 570	-85 000	-35 316 570	-36 195 905	879 335
TOIMINTAKATE	-29 569 169	-85 000	-29 654 169	-29 617 204	-36 965
Suunn.mukaiset poistot	-585 798		-585 798	-779 194	193 396
Arvonalentumiset				-1 465 016	1 465 016
Tilikauden tulos	-30 154 967	-85 000	-30 239 967	-31 861 414	1 621 447

2

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Sisäinen/ulkoinen	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 999 530,00		1 999 530,00	2 848 146,94	-848 616,94
Maksutuotot	1 390 357,00		1 390 357,00	1 278 615,87	111 741,13
Tuet ja avustukset	426 047,00		426 047,00	556 600,69	-130 553,69
Muut toimintatulot	1 846 467,00		1 846 467,00	1 895 337,69	-48 870,69
Toimintatulot	5 662 401,00		5 662 401,00	6 578 701,19	-916 300,19
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-11 130 038,00		-11 130 038,00	-11 552 318,37	422 280,37
Eläkekulut	-2 745 261,00		-2 745 261,00	-2 728 528,38	-16 732,62
Muut henkilösivukulut	-388 047,00		-388 047,00	-343 762,87	-44 284,13
Henkilöstökulut	-14 263 346,00		-14 263 346,00	-14 624 609,62	361 263,62
Palvelujen ostot	-13 322 441,00		-13 322 441,00	-13 935 038,13	612 597,13
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-1 869 087,00		-1 814 579,54	-1 814 579,54	
Avustukset	-2 557 819,00	-85 000,00	-2 642 819,00	-2 397 739,42	-245 079,58
Muut toimintakulut	-3 218 877,00		-3 218 877,00	-3 423 938,39	205 061,39
Toimintakulut	-35 231 570,00	-85 000,00	-35 262 062,54	-36 195 905,10	933 842,56
TOIMINTAKATE	-29 569 169,00	-85 000,00	-29 654 169,00	-29 617 203,91	-36 965,09
Verotulot	9 800 000,00		9 800 000,00	9 772 403,98	27 596,02
Valtionosuudet	20 300 000,00		20 300 000,00	20 679 949,00	-379 949,00
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	63 000,00		63 000,00	50 754,71	12 245,29
Muut rahoitustuotot	150 000,00		150 000,00	291 077,04	-141 077,04
Korkokulut	-95 000,00		-95 000,00	-62 008,33	-32 991,67
Muut rahoituskulut	-55 000,00		-55 000,00	370,41	-55 370,41
Rahoitustuotot ja kulut	63 000,00		63 000,00	280 193,83	-217 193,83
VUOSIKATE	593 831,00	-85 000,00	508 831,00	1 115 342,90	-606 511,90
Suunnitelman mukaiset pois- tot	-585 798,00		-585 798,00	-779 193,81	193 395,81
Arvonalentumiset				-1 465 016,43	1 465 016,43
TILIKAUDEN TULOS	8 033,00	-85 000,00	-76 967,00	-1 128 867,34	1 051 900,34
Poistoeron muutos				392 707,59	-392 707,59
Varausten muutos					
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	8 033,00	-85 000,00	-76 967,00	-736 159,75	659 192,75

2.5 Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot					
Kunnan tulovero	8 300 000,00		8 300 000,00	8 100 257,89	199 742,11
Osuus yhteisöveron tuotosta	550 000,00		550 000,00	645 907,68	-95 907,68
Kiinteistövero	950 000,00		950 000,00	1 026 238,41	-76 238,41
Yhteensä	9 800 000,00		9 800 000,00	9 772 403,98	27 596,02

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj. euroa	Muutos %
Verovuosi 2014	19,25	48 383	1,5
Verovuosi 2015	19,75	47 230	-2,4
Verovuosi 2016	19,75	47 897	1,4
Verovuosi 2017	19,75	46 379	-3,2
Verovuosi 2018	19,75	47 312	0,8
Verovuosi 2019	19,75		

	Kiinteistöveroprosentit			
	Yleinen	Vak.asuinrak.	Muut asuinrak.	Yhd-seurantat
Verovuosi 2014	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2015	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2016	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2017	0,93	0,41	1,00	0,00
Verovuosi 2018	1,00	0,45	1,10	0,00
Verovuosi 2019	1,10	0,50	1,15	0,00

2.6 Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalvelujen valti- onosuus, ml. tasaukset	20 300 000,00		20 300 000,00	20 284 129,00	15 871,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet				224 230,00	-224 230,00
Verotulomen..kompensaatio				171 590,00	-171 590,00
Yhteensä	20 300 000,00		20 300 000,00	20 679 949,00	-379 949,00

3

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Pitkävaikutteiset menot					
Varhaiskasv.tilojen muutostyöt					
Menot	-170 000		-170 000	-168 390,00	-1 610,00
Netto	-170 000		-170 000	-168 390,00	-1 610,00
Nuorisotilojen muutostyöt					
Menot	-40 000	-35 000	-75 000	-71 575,00	-3 425,00
Netto	-40 000	-35 000	-75 000	-71 575,00	-3 425,00
Pesulan muutostyöt					
Menot	-50 000		-50 000	-14 061,80	-35 938,20
Netto	-50 000		-50 000	-14 061,80	-35 938,20
Kanta-arkisto					
Menot	-50 000		-50 000		-50 000,00
Netto	-50 000		-50 000		-50 000,00
Kylien liikuntapaikkojen tukeminen					
Menot	-15 000	15 000			
Netto	-15 000	15 000			
Ranuan Vuokra-asunnot Oy					
Menot	-70 000	70 000			
Netto	-70 000	70 000			
Elinkeinot./ICT tilamuutokset					
Menot		-100 000	-100 000	-107 611,42	7 611,42
Netto		-100 000	-100 000	-107 611,42	7 611,42
Hillamarketin vuokratilat					
Menot		-100 000	-100 000	-40 422,53	-59 577,47
Netto		-100 000	-100 000	-40 422,53	-59 577,47
Rantakodin keittiö					
Menot		-50 000	-50 000	-48 942,14	-1 057,86
Netto		-50 000	-50 000	-48 942,14	-1 057,86
Päiväkodin piha (Infra)					
Menot		-55 000	-55 000	-56 398,62	1 398,62
Netto		-55 000	-55 000	-56 398,62	1 398,62
Pitkävaikutteiset menot yhteensä					
<i>Menot</i>	<i>-395 000</i>	<i>-255 000</i>	<i>-650 000</i>	<i>-507 401,51</i>	<i>-142 598,49</i>
<i>Netto</i>	<i>-395 000</i>	<i>-255 000</i>	<i>-650 000</i>	<i>-507 401,51</i>	<i>-142 598,49</i>
Maa-ja vesialueet yhteensä					
<i>Menot</i>	<i>-25 000</i>		<i>-25 000</i>		<i>-25 000,00</i>
<i>Tulot</i>				<i>4 722,52</i>	<i>-4 722,52</i>
<i>Netto</i>	<i>-25 000</i>		<i>-25 000</i>	<i>4 722,52</i>	<i>-29 722,52</i>
Rakennukset					
Rakennusten peruskorjaukset					
Menot	-150 000	50 000	-100 000		-100 000,00
Netto	-150 000	50 000	-100 000		-100 000,00
Myynnit/Rakennukset					
Tulot				160 153,17	-160 153,17
Investointien netto				160 153,17	-160 153,17
Koulu/monitoimikeskus					
Menot	-300 000		-300 000	-79 562,56	-220 437,44

Netto	-300 000		-300 000	-79 562,56	-220 437,44
Sosiaalitoimen uudisrakennus					
Menot		-200 000	-200 000	-9 773,10	-190 226,90
Netto		-200 000	-200 000	-9 773,10	-190 226,90
Rakennukset yhteensä					
Menot	-450 000	-150 000	-600 000	-89 335,66	-510 664,34
Tulot				160 153,17	-160 153,17
Netto	-450 000	-150 000	-600 000	70 817,51	-670 817,51
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Kaavateiden rak., asf. ja kev.					
Menot				-1 755,00	1 755,00
Netto				-1 755,00	1 755,00
Kaavatiet/Kermikäntie,Rantatie					
Menot	-60 000		-60 000	-53 709,23	-6 290,77
Netto	-60 000		-60 000	-53 709,23	-6 290,77
Repotien rakentaminen					
Menot	-270 000		-270 000	-205 392,19	-64 607,81
Netto	-270 000		-270 000	-205 392,19	-64 607,81
Päivikintien rak.ja asfaltointi					
Menot	-200 000		-200 000	-210 967,87	10 967,87
Netto	-200 000		-200 000	-210 967,87	10 967,87
Koivutien kunnostus					
Menot	-15 000		-15 000	-4 195,00	-10 805,00
Netto	-15 000		-15 000	-4 195,00	-10 805,00
Marjukan/Marjan.aidan siirto					
Menot	-30 000		-30 000		-30 000,00
Netto	-30 000		-30 000		-30 000,00
Matkailureittien kehittäminen					
Menot	-40 000		-40 000	-21 233,44	-18 766,56
Netto	-40 000		-40 000	-21 233,44	-18 766,56
Piha-alueiden asfaltointi					
Menot		-50 000	-50 000	-16 392,50	-33 607,50
Netto		-50 000	-50 000	-16 392,50	-33 607,50
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä					
Menot	-615 000	-50 000	-665 000	-513 645,23	-151 354,77
Netto	-615 000	-50 000	-665 000	-513 645,23	-151 354,77
Osakkeet ja osuudet yhteensä					
Menot				-1 648,12	1 648,12
Tulot				10 000,00	-10 000,00
Netto				8 351,88	-8 351,88
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Menot	-1 485 000	-455 000	-1 940 000	-1 112 030,52	-827 969,48
Tulot				174 875,69	-174 875,69
Netto	-1 485 000	-455 000	-1 940 000	-937 154,83	-1 002 845,17

4

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	593 831,00	-85 000,00	508 831,00	1 115 342,90	-606 511,90
Tulorahoituksen korjaukset				115 048,69	-115 048,69
	593 831,00	-85 000,00	508 831,00	1 230 391,59	-721 560,59
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 485 000,00	-455 000,00	-1 940 000,00	-1 112 030,52	-827 969,48
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus- tulot				59 327,00	-59 327,00
Toiminta ja investoinnit, netto	-891 169,00	-540 000,00	-1 431 169,00	177 688,07	-1 608 857,07
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset				-1 321,23	1 321,23
Antolainasaamisten vähennykset	25 000,00		25 000,00	14 994,22	10 005,78
Antolainauksen muutokset	25 000,00		25 000,00	13 672,99	11 327,01
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-376 402,00		-376 402,00	-360 622,00	-15 780,00
Lainakannan muutokset	-376 402,00		-376 402,00	-360 622,00	-15 780,00
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 242 571,00	-540 000,00	-1 782 571,00	-169 260,94	-1 613 310,06

5 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIE SITOVIEŒ MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTMISESTA

5.1 Määrärahojen toteutuminen

	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Vaalit Vaalit	-23 887,00		-23 887,00	-13 487,59	-10 399,41
<i>Vaalit YHTEENSÄ</i>	<i>-23 887,00</i>		<i>-23 887,00</i>	<i>-13 487,59</i>	<i>-10 399,41</i>
Tarkastustoimi Tarkastustoimi	-18 000,00		-18 000,00	-34 438,05	16 438,05
<i>Tarkastustoimi YHTEENSÄ</i>	<i>-18 000,00</i>		<i>-18 000,00</i>	<i>-34 438,05</i>	<i>16 438,05</i>
Kunnanhallitus Yleishallinto	-404 438,00		-474 438,00	-513 281,36	38 843,36
Toimisto-, IT- ja sisäiset pal	-738 062,00		-738 062,00	-736 003,88	-2 058,12
Maankäytön suunnittelu	-60 687,00		-60 687,00	-48 136,20	-12 550,80
Elinkeinojen kehitt./Matkailu	-380 756,00		-380 756,00	-405 915,89	25 159,89
Maaseututoimi	-134 380,00		-134 380,00	-128 475,40	-5 904,60
<i>Kunnanhallitus YHTEENSÄ</i>	<i>-1 718 323,00</i>		<i>-1 788 323,00</i>	<i>-1 831 812,73</i>	<i>43 489,73</i>
Perusturvatoimi Perusturvan hallinto	-317 685,00		-317 685,00	-317 570,09	-114,91
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	-802 221,00		-802 221,00	-947 883,82	145 662,82
Vanhusten ja vammaisten palvelut	-7 170 240,00		-7 170 240,00	-7 392 012,64	221 772,64
Perusterveydenhuolto	-5 247 830,00		-5 247 830,00	-5 515 649,55	267 819,55
Erikoissairaanhoido	-5 360 642,00		-5 360 642,00	-5 270 424,08	-90 217,92
Ympäristöterveydenhuolto	-131 488,00		-131 488,00	-138 158,00	6 670,00
Muu perusturva	-1 047 939,00		-1 047 939,00	-1 039 593,89	-8 345,11
<i>Perusturvatoimi YHTEENSÄ</i>	<i>-20 078 045,00</i>		<i>-20 078 045,00</i>	<i>-20 621 292,07</i>	<i>543 247,07</i>
Sivistystoimi Sivistystoimen hallinto	-523 969,00		-523 969,00	-514 314,88	-9 654,12

Varhaiskasvatus	-1 478 330,00		-1 478 330,00	-1 641 001,00	162 671,00
Perusopetus	-6 099 203,00		-6 099 203,00	-6 065 023,35	-34 179,65
Lukio- ja ammatillinen koulu- tu	-828 787,00		-828 787,00	-778 520,33	-50 266,67
Kansalaisopisto	-327 190,00		-327 190,00	-347 893,03	20 703,03
Kirjasto	-345 276,00		-345 276,00	-332 736,44	-12 539,56
Vapaa-aikatoimi	-639 412,00		-639 412,00	-680 395,62	40 983,62
Sivistystoimi YHTEENSÄ	-10 242 167,00		-10 242 167,00	-10 359 884,65	117 717,65
Tekninen lautakunta Tekninen toimi	-737 302,00		-907 302,00	-786 230,18	-121 071,82
Toimitila- ja vuokrauspalvelu	-2 507 638,00		-2 352 638,00	-2 046 052,92	-306 585,08
Pelastustoimi	-380 000,00		-380 000,00	-393 759,30	13 759,30
Rakennusvalvonta	-80 006,00		-80 006,00	-72 708,02	-7 297,98
Ympäristöhuolto	-32 000,00		-32 000,00	-36 239,59	4 239,59
Tekninen lautakunta YHTEENSÄ	-3 736 946,00		-3 751 946,00	-3 334 990,01	-416 955,99
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ	-35 817 368,00		-35 902 368,00	-36 195 905,10	293 537,10
INVESTOINTIOSA	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Pitkävaikutteiset menot yhteensä					
Varhaiskasv.tilojen muutostyöt	-170000		-170000	-168390	-1610
Nuorisotilojen muutostyöt	-40000	-35 000	-75 000	-71575	-3425
Pesulan muutostyöt	-50000		-50 000	-14061,8	-35938,2
Kanta-arkisto	-50 000		-50 000		-50000
Kylien liikuntapaikkojen tukemi- nen	-15000	15 000			
Ranuan vuokra- asunnot/avustus	-70 000	70 000			
Elinkeinot/ICT tilamuutokset		-100000	-100 000	-107611,42	7611,42
Hillamarketin vuokratilat		-100 000	-100 000	-40422,53	-59577,47
Rantakodin keittiö		-50000	-50000	-48942,14	-1057,86
Päiväkodin piha (Infra)		-55 000	-55 000	-56398,62	1398,62
Pitkävaikutteiset menot yh- teensä	-395 000	-255 000	-650 000	-507 401,51	-142 598,49
Maa- ja vesialueet yhteensä					
Maa- ja vesialueet	-25000		-25000		-25000
Maa- ja vesialueet yhteensä	-25 000		-25 000		-25 000,00
Rakennukset					
Rakennusten peruskorjaukset	-150 000	50 000	-100 000		-100000

Koulukeskus/monitoimitalo	-300 000		-300 000	-79562,56	-220437,44
Sosiaalitoimen uudisrakennus		-200000	-200 000	-9773,1	-190226,9
Rakennukset yhteensä	-450 000	-150 000	-600 000	-89 335,66	-510 664,34
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Kaavateiden rak., asf. ja kev.				-1 755,00	1 755,00
Kaavatiet/Kermikäntie, Rantatie	-60000		-60 000	-53709,23	-6 290,77
Repotien rakentaminen	-270000		-270 000	-205392,19	-64 607,81
Päivikintien rakentaminen	-200 000		-200 000	-210 967,87	10 967,87
Koivutien kunnostus	-15 000		-15 000	-4 195,00	-10 805,00
Marjukan/Marjan. aidan siirto	-30 000		-30 000		-30 000,00
Matkailureittien kehittäminen	-40 000		-40 000	-21 233,44	-18 766,56
Piha-alueiden asfaltointi		-50 000	-50 000	-16 392,50	-33 607,50
Kiinteät rak. ja laitteet yht	-615 000	-50 000	-665 000	-513 645,23	-151 354,77
Käyttöomaisuusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet				-1 648,12	1 648,12
Käyttöomaisuusarvopaperit yht				-1 648,12	1 648,12
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-1 485 000,00	-455 000	-1 940 000,00	-1 112 030,52	-827 969,48

TULOSLASKELMAOSA	TA	Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Korkokulut	-95 000,00		-95 000,00	-62 008,33	-32 991,67
Muut rahoituskulut	-55 000,00		-55 000,00	370,41	-55 370,41
TULOSLASKELMAOSA YHTEENSÄ	-150 000,00		-150 000,00	-61 637,92	-88 362,08

RAHOITUSOSA	TA	Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys				-1 321,23	1 321,23
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen vähennys	-376 402,00		-376 402,00	-360 622,00	-15 780,00
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	-376 402,00		-376 402,00	-361 943,23	-14 458,77

5.2 Tuloarvioiden toteutuminen

	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Vaalit					
Vaalit	10 000,00		10 000,00	12 991,00	-2 991,00
<i>Vaalit YHTEENSÄ</i>	<i>10 000,00</i>		<i>10 000,00</i>	<i>12 991,00</i>	<i>-2 991,00</i>
Kunnanhallitus					
Yleishallinto	200,00		200,00	1 620,86	-1 420,86
Toimisto-, IT- ja sisäiset pal	654 135,00		654 135,00	818 786,91	-164 651,91
Elinkeinojen kehitt./Matkailu				44 169,68	-44 169,68
<i>Kunnanhallitus YHTEENSÄ</i>	<i>654 335,00</i>		<i>654 335,00</i>	<i>864 577,45</i>	<i>-210 242,45</i>
Hyvinvointilautakunta					
Lasten, nuorten ja perh. palv.	11 500,00		11 500,00	41 893,48	-30 393,48
Vanhusten ja vammaisten palv.	1 379 851,00		1 379 851,00	1 421 536,31	-41 685,31
Perusterveydenhuolto	621 000,00		621 000,00	1 053 321,56	-432 321,56
Muu perusturva	114 009,00		114 009,00	136 730,30	-22 721,30
<i>Perusturvatoimi YHTEENSÄ</i>	<i>2 126 360,00</i>		<i>2 126 360,00</i>	<i>2 653 481,65</i>	<i>-527 121,65</i>
Sivistystoimi					
Sivistystoimen hallinto	447 665,00		447 665,00	434 175,70	13 489,30
Varhaiskasvatus	168 000,00		168 000,00	160 067,91	7 932,09
Perusopetus	141 365,00		141 365,00	212 042,72	-70 677,72
Lukio- ja ammatill. koulutus	29 500,00		29 500,00	29 823,83	-323,83
Kansalaisopisto	43 750,00		43 750,00	57 199,15	-13 449,15
Kirjasto	6 800,00		6 800,00	28 207,11	-21 407,11
Vapaa-aikatoimi	259 305,00		259 305,00	292 320,91	-33 015,91
<i>Sivistystoimi YHTEENSÄ</i>	<i>1 096 385,00</i>		<i>1 096 385,00</i>	<i>1 213 837,33</i>	<i>-117 452,33</i>
Tekninen lautakunta					
Tekninen toimi	84 700,00		84 700,00	87 933,05	-3 233,05
Toimitila- ja vuokrauspalvelu	1 648 921,00		1 648 921,00	1 715 298,22	-66 377,22
Rakennusvalvonta	41 700,00		41 700,00	30 582,49	11 117,51
<i>Tekninen lautakunta YHTEENSÄ</i>	<i>1 775 321,00</i>		<i>1 775 321,00</i>	<i>1 833 813,76</i>	<i>-58 492,76</i>
KAIKKI YHTEENSÄ	5 662 401,00		5 662 401,00	6 578 701,19	-916 300,19

TULOSLASKELMAOSA	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	9 800 000,00		9 800 000,00	9 772 403,98	27 596,02
Valtionosuudet	20 300 000,00		20 300 000,00	20 649 949,00	-379 949,00
Korkotuotot	63 000,00		63 000,00	50 754,71	12 245,29
Muut rahoitustuotot	150 000,00		150 000,00	291 077,04	-141 077,04
TULOSLASKELMAOSA YHTEENSÄ	30 313 000,00		30 313 000,00	30 539 648,56	-226 648,56
RAHOITUSOSA	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennys	25 000,00		25 000,00	14 994,22	10 005,78
Lainakannan muutokset					
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	25 000,00		25 000,00	14 994,22	10 005,78

III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

1 KUNNAN TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018	
Toimintatuotot			
Myyntituotot	1 335 021,06	1 150 402,05	
Maksutuotot	1 278 615,87	1 634 164,32	
Tuet ja avustukset	556 600,69	345 499,51	
Muut toimintatuotot	552 822,77	3 723 060,39	691 118,67
			<u>3 821 184,55</u>
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-11 552 318,37	-12 260 134,24	
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-2 728 528,38	-2 684 773,01	
Muut henkilösivukulut	-343 762,87	-445 597,43	
Palvelujen ostot	-12 422 021,63	-11 342 969,31	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 814 470,16	-2 333 352,02	
Avustukset	-2 397 739,42	-1 517 579,50	
Muut toimintakulut	-2 081 423,47	-33 340 264,30	-1 418 059,85
Toimintakate		-29 617 203,91	-28 181 280,81
Verotulot		9 772 403,98	9 296 837,39
Valtionosuudet		20 679 949,00	20 519 441,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	50 754,71	35 759,27	
Muut rahoitustuotot	291 077,04	128 220,54	
Korkokulut	-62 008,33	-69 637,31	
Muut rahoituskulut	370,41	280 193,83	-84 054,96
Vuosikate		1 115 342,90	1 645 285,12
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot		-779 193,81	-954 305,74
Arvonalentumiset		-1 465 016,43	-6 695 564,41
Tilikauden tulos		-1 128 867,34	-6 004 585,03
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)		392 707,59	364 991,58
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)			4 600 000,00
Tilikauden ylijäämä		-736 159,75	-1 039 593,45

2

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 115 342,90	1 645 285,12
Tulorahoituksen korjauserät	115 048,69	-13 610,68
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 112 030,52	-897 482,80
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	59 327,00	15 092,64
Toiminnan ja investointien rahavirta	177 688,07	749 284,28
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-1 321,23	
Antolainasaamisten vähennykset	14 994,22	21 479,76
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-360 622,00	-420 238,00
Oman pääoman muutokset	-163 260,30	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2 447,44	-60 079,99
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	323,75
Saamisten muutos	806 600,35	439 735,60
Korottomien velkojen muutos	-1 103 650,50	1 014 265,95
Rahoituksen rahavirta	-809 706,90	995 487,07
Rahavarojen muutos	-632 018,83	1 744 771,35
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 360 781,73	11 992 800,56
Rahavarat 1.1.	11 992 800,56	10 248 029,21
	632 018,83	-1 744 771,35

3

KUNNAN TASE

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	20 417 983,30	21 725 038,71
Aineettomat hyödykkeet	651 275,93	323 622,97
Aineettomat oikeudet		13 348,74
Muut pitkävaikutteiset menot	651 275,93	310 274,23
Aineelliset hyödykkeet	10 506 489,35	12 082 511,84
Maa- ja vesialueet	1 890 975,84	1 895 698,36
Rakennukset	3 806 100,83	5 710 454,06
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 411 545,41	4 378 759,67
Koneet ja kalusto	18 394,24	31 211,32
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	379 473,03	66 388,43
Sijoitukset	9 260 218,02	9 318 903,90
Osakkeet ja osuudet	9 132 924,09	9 141 275,97
Muut saamiset	127 293,93	177 627,93
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	38 733,54	43 869,02
Valtion toimeksiannot	38 733,54	42 435,46
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet		1 433,56
VAIHTUVAT VASTAAVAT	13 716 271,24	15 168 563,41
Vaihto-omaisuus		
Muu vaihto-omaisuus		
Saamiset	2 355 489,51	3 175 762,85
Pitkäaikaiset saamiset	1 520 837,50	1 534 510,49
Lainasaamiset	1 520 837,50	1 534 510,49
Lyhytaikaiset saamiset	834 652,01	1 641 252,36
Myyntisaamiset	331 286,78	345 658,73
Lainasaamiset	26 000,00	52 000,00
Muut saamiset	146 867,88	388 633,22
Siirtosaamiset	330 497,35	854 960,41
Rahoitusarvopaperit	5 399 175,43	5 202 108,11
Osakkeet ja osuudet	996 731,71	994 911,09
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 026 141,20	1 738 837,97
Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 376 302,52	2 468 359,05
Rahat ja pankkisaamiset	5 961 606,30	6 790 692,45
VASTAAVAA YHTEENSÄ	34 172 988,08	36 937 471,14

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	25 725 968,16	26 625 388,21
Peruspääoma	14 298 857,52	14 298 857,52
Edellisten tilikausien ylijäämä	12 163 270,39	13 366 124,14
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-736 159,75	-1 039 593,45
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	858 964,42	1 251 672,01
Poistoero	258 964,42	651 672,01
Vapaaehtoiset varaukset	600 000,00	600 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET	25 314,25	25 814,25
Muut pakolliset varaukset	25 314,25	25 814,25
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 529,47	9 112,39
Valtion toimeksiannot	176,91	3 878,83
Lahjoitusrahastojen pääomat	950,00	5 233,56
Muut toimeksiantojen pääomat	402,56	
VIERAS PÄÄOMA	7 561 211,78	9 025 484,28
Pitkäaikainen	3 034 502,00	3 379 326,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 034 502,00	3 379 326,00
Lyhytaikainen	4 526 709,78	5 646 158,28
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	344 824,00	360 622,00
Saadut ennakot	66 120,32	259 377,24
Ostovelat	1 939 257,30	2 185 045,87
Muut velat	418 781,27	224 120,71
Siirtovelat	1 757 726,89	2 616 992,46
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	34 172 988,08	36 937 471,14

4

KONSERNILASKELMAT

4.1 Konsernituloslaskelma

	2019	2018
Toimintatuotot	22 420 961,48	21 020 957,48
Toimintakulut	-52 499 155,14	-49 719 666,30
Toimintakate	-30 078 193,66	-28 698 708,82
Verotulot	9 761 647,84	9 287 125,96
Valtionosuudet	23 124 816,6	22 947 112,80
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	54 475,00	36 369,11
Muut rahoitustuotot	298 349,95	133 628,23
Korkokulut	-254 544,62	-275 871,13
Muut rahoituskulut	-14 965,91	-97 135,89
Vuosikate	2 891 585,20	3 332 520,26
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 576.499,28	-2 729 357,12
Omistuksen eliminointierot		256 161,68
Arvon alentumiset	-1 414 682,43	-6 695 564,41
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	-1 099 596,51	-5 836 239,59
Tilinpäätössiirrot	-40 792,28	-93 792,79
Tilikauden verot	-45 646,55	-52 583,62
Laskennalliset verot	6 271,71	-8 804,40
Vähemmistöosuudet	-2 853,83	-345,21
Tilikauden yli/alijäämä	-1 182 617,46	-5 991 765,61

4.2 Konsernin rahoituslaskelma

	2019 1000 EUR	2018 1000 EUR
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 891 585,20	3 332 520,25
Satunnaiset erät, netto		
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-45 646,55	-52 583,62
Tulorahoituksen korjauserät	116 148,93	121 382,91
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 463 663,23	-2 464 038,21
Rahoitusosuudet investointeihin	14 622,06	-911 736,60
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	-371 055,38	8 382,54
Toiminnan ja investointien rahavirta	141 991,03	33 927,27
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		11 250,00
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 211 123,00	1 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 117 625,61	-417 469,46
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-560 273,69	-616 346,46
Oman pääoman muutokset	-163 784,65	-1 908,46
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	16 637,63	-64 336,66
Vaihto-omaisuuden muutos	57 433,46	-12 041,06
Saamisten muutokset	866 461,63	231 204,50
Korottomien velkojen muutokset	-909 761,62	907 907,30
Rahoituksen rahavirta	-599 789,85	1 538 259,70
Rahavarojen muutos	-457 798,82	1 572 186,97
Rahavarat 31.12.	13 771 875,93	14 229 674,75
Rahavarat 1.1.	14 229 674,75	12 641 165,25
Yritysjärjestelyssä tulleet rahavarat		16 322,53
Rahavarojen muutos	-457 798,82	1 572 186,97

4.3

Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	42 461 685,87	43 748 319,70
Aineettomat hyödykkeet	1 175 916,01	837 467,51
Aineettomat oikeudet	512 211,88	512 211,88
Muut pitkävaikutteiset menot	660 684,39	314 624,03
Ennakkomaksut	0,53	10 631,60
Aineelliset hyödykkeet	40 772 158,75	42 401 650,54
Maa- ja vesialueet	2 712 307,29	2 582 459,86
Rakennukset	26 236 509,5	29 053 771,18
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 039 290,37	9 187 072,71
Koneet ja kalusto	784 725,79	793 545,56
Muut aineelliset hyödykkeet	634 820,02	589 001,10
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 364 505,77	195 800,13
Sijoitukset	513 611,11	509 201,65
Osakkeet ja osuudet	502 305,79	497 896,33
Muut saamiset	11 305,32	11 305,32
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	411 026,61	363 126,61
Valtion toimeksiannot	84 842,80	352 503,39
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	9 324,83	10 623,22
Muut toimeksiantojen varat	316 858,97	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 940 537,49	19 322 221,40
Vaihto-omaisuus	287 088,41	344 521,87
Aineet ja tarvikkeet	284 748,25	300 471,76
Muu vaihto-omaisuus	2 340,16	44 050,11
Ennakkomaksut		
Saamiset	3 881 573,15	4 748 034,78
Pitkäaikaiset saamiset	864 805,88	866 075,00
Lainasaamiset	864 805,88	866 075,00
Muut saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	3 016 767,27	3 881 959,78
Myyntisaamiset	2 033 027,74	2 088 478,66
Lainasaamiset	26 028,31	52 045,28
Muut saamiset	421 227,20	693 522,29
Siirtosaamiset	536 484,02	1 047 913,55
Rahoitusarvopaperit	5 542 808,06	5 275 421,93
Osakkeet ja osuudet	997 695,48	995 874,86
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 167 796,58	1 810 183,35
Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 376 302,52	2 468 359,05
Muut arvopaperit	1 013,48	1 004,67
Rahat ja pankkisaamiset	8 229 067,87	8 954 242,82
VASTAAVAA YHTEENSÄ	60 813 249,97	63 433 667,71

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	33 865 259,08	35 158 011,99
Peruspääoma	14 298 857,52	14 298 857,52
Muut omat rahastot	1 471 269,28	1 431 001,35
Edellisten tilikausien ylijäämä	19 277 749,74	25 419 918,74
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 182 617,46	-5 991 765,62
VÄHEMMISTÖOSUUDET	43 035,38	40 181,55
PAKOLLISET VARAUKSET	396 991,43	409 248,11
Eläkevaraukset	1 795,28	15 312,66
Muut pakolliset varaukset	395 196,15	393 935,45
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	396 323,8	331 786,17
Valtion toimeksiannot	68 355,85	316 565,58
Lahjoitusrahastojen pääomat	10 281,81	14 446,73
Muut toimeksiantojen pääomat	317 686,14	773,86
VIERAS PÄÄOMA	26 111 640,28	27 494 449,91
Pitkäaikainen	16 362 924,62	16 130 767,36
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 500 874,81	15 616 322,67
Lainat julkisyhteisöiltä	49 721,92	52 182,42
Muut velat	536 052,01	462 262,27
Laskennalliset verovelat	276 275,88	282 547,59
Lyhytaikainen	9 748 715,66	11 363 682,55
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 645 141,31	1 991 548,75
Lainat julkisyhteisöiltä		2 460,50
Saadut ennakot	819 525,07	1 013 456,81
Ostovelat	3 235 684,46	3 566 893,66
Muut velat	838 966,02	601 472,37
Siirtovelat	3 209 398,79	3 905 302,87
Laskennalliset verovelat		
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	60 813 249,97	63 433 677,73

IV TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO –periaatteen mukaisesti hankintameno tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätöksen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olenneiset pysyviin vastaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisut

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

2 TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

2.1 Toimintatuotot tulosalueittain

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Keskusvaalilautakunta			12 991,00	6 700,40
Vaalit			12 991,00	6 700,40
Kunnanhallitus	1 415 081,90	1 320 523,65	179 409,54	89 989,31
Yleishallinto	1 415 081,90	1 320 523,65	1 620,86	7 774,55
Toimisto- ja sisäiset palvelut			133 619,00	82 214,76
Maankäytön suunnittelu				
Elinkeinoelämän kehittäminen			44 169,68	
Maaseututoimi				
Perusturvatoimi	9 569 501,12	9 704 039,42	2 382 841,72	2 487 073,39
Hallinto				
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut			41 893,48	19 191,31
Vanhusten ja vammaisten palvelut			1 151 090,08	1 499 365,39
Perusterveydenhuolto			1 053 192,86	752 992,28
Erikoissairaanhoido	9 569 501,12	9 704 039,42		
Ympäristöterveydenhuolto				
Muu perusturva			136 665,30	215 524,41
Sivistystoimi	1 361 359,08	1 321 536,89	761 898,26	662 723,22
Hallinto			12 960,78	0,00
Varhaiskasvatus			159 402,28	153 813,95
Perusopetus			207 610,72	189 069,42
Lukio- ja ammatillinen koulutus	1 361 359,08	1 321 536,89	29 823,83	32 337,14
Kansalaisopisto			42 134,77	47 544,55
Kirjasto			28 207,11	50 819,12
Vapaa-aikatoimi			281 758,77	189 139,04
Tekninen lautakunta	10 075 019,38	8 674 857,52	385 919,87	574 698,23
Tekninen toimi	8 980 375,97	7 643 076,93	36 333,26	44 232,02
Toimitila- ja vuokrauspalvelu	1 094 643,41	1 031 780,59	319 004,12	481 231,33
Pelastustoimi				
Rakennusvalvonta			30 582,49	47 460,68
Ympäristöhuolto				1 774,20
Kunnan toimintatuotot yhteensä	22 420 961,48	21 020 957,48	3 723 060,39	3 821 184,55

2.2 Verotulot

Verotulojen erittely		
	2019	2018
Kunnan tulovero	8 100 257,89	7 829 095,44
Osuus yhteisöveron tuotosta	645 907,68	589 360,72
Kiinteistövero	1 026 238,41	878 381,23
Verotulot yhteensä	9 772 403,98	9 296 837,39

2.3 Valtionosuudet

Valtionosuuksien erittely		
	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	20 284 129,00	20 431 853,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 862 117,00	4 671 405,00
Verotulomenetyksen kompensatio	171 590,00	
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	224 230,00	87 588,00
Valtionosuudet yhteensä	20 679 949,00	20 519 441,00

2.4 Palveluiden ostot

Palvelujen ostojen erittely		
	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	7 146 888,95	6 403 466,17
Muiden palvelujen ostot	5 275 132,68	4 939 503,14
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	12 422 021,63	11 342 969,31

2.5 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät:

	<u>Poistomenetelmä</u>	<u>Poistoaika (v tai %)</u>
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	tasapoisto	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaik. menot	tasapoisto	5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitusrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	tasapoisto	10 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	15 vuotta
Vedenjakeluverkosto	menojäännöspoisto	7 %
Viemäriverkko	menojäännöspoisto	7 %
Kaukolämpöverkko	tasapoisto	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 vuotta
Maakaasuverkko	tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	tasapoisto	15 vuotta
Vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	menojäännöspoisto	15 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	5 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto. yms. laitteet	tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 15.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

2.6 Pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Kaatopaikan kunnostus 1.1.	25 814,25	28 567,39	25 814,25	28 567,39
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-500,00	-2 753,14	-500,00	-2 753,14
Kaatopaikan kunnostus 31.12.	25 314,25	25 814,25	25 314,25	25 814,25
Eläkevaraus 1.1.	15 312,66	12 856,92		
Lisäykset tilikaudella		2 455,74		
Vähennykset tilikaudella	-13 517,38			
Eläkevaraus 3.12.	1 795,28	15 312,66		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	368 121,20	282 639,00		
Lisäykset tilikaudella	1 760,70	85 482,20		
Vähennykset tilikaudella				
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	369 881,90	368 121,20		

2.7 Olennaiset muihin toimintatuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	21 948,11	10 857,54	16 350,11	10 857,54
Rakennusten myyntivoitot			5 500,00	
Muut myyntivoitot			98,00	
Myyntivoitot yhteensä	21 948,11	10 857,54	21 948,11	10 857,54
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot			843,63	
Rakennusten myyntitappiot	137 496,80		136 653,17	
Muut myyntitappiot		50 162,40		
Myyntitappiot yhteensä	137 496,80	50 162,40	137 496,80	

2.8 Rahoitustuotot ja -kulut

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2019	2018
Osinkotuotot muista yhteisöistä	41 373,89	50 936,95
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	17 482,41	17 482,41
Yhteensä	58 856,30	68 419,36

2.9 Erittely poistoeron muutoksista

Erittely poistoeroista		
	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	258 964,42	651 672,01
EVL-poistoihin liittyvä poistoero		
Poistoero yhteensä	258 964,42	651 672,01

3

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

3.5 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

3.5.1 Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	13 348,74	310 274,23	323 622,97
Lisäykset tilikauden aikana			
Rahoitusosuudet tilikaudella			
Vähennykset tilikauden aikana			
Siirrot erien välillä		436 841,14	436 841,14
Tilikauden poisto	-13 348,74	-95 839,44	-109 188,18
Arvonlennukset ja niiden palautukset			
Poistamaton hankintameno 31.12.		651 275,93	651 275,93
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.		651 275,93	651 275,93

Aineelliset hyödykkeet	Maa-alueet ja kiint.liittymismaksut	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 895 698,36	5 710 454,06	4 378 759,67	31 211,32	66 388,43	12 082 511,84
Lisäykset tilikauden aikana					1 110 382,40	1 110 382,40
Rahoitusosuudet tilikaudella						0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-4 722,52	-160 153,17				-164 875,69
Siirrot erien välillä			360 456,66		-797 297,80	-436 841,14
Tilikauden poisto		-329 517,63	-327 670,92	-12 817,08		-670 005,63
Arvonlennukset ja niiden palautukset		-1 414 682,43				-1 414 682,43
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 890 975,84	3 806 100,83	4 411 545,41	18 394,24	379 473,03	10 506 489,35
Arvonkorotukset						
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 890 975,84	3 806 100,83	4 411 545,41	18 394,24	379 473,03	10 506 489,35

3.5.2 Sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Muut saamiset	
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	7 900 662,48	1 072 700,41	167 913,08	9 141 275,97	177 627,93	9 318 903,90
Lisäykset			1 648,12	1 648,12		1 648,12
Rahoitusosuudet tilikaudella						
Vähennykset tilikauden aikana			-10 000,00	-10 000,00		-10 000,00
Siirrot erien välillä						
Hankintameno 31.12.	7 900 662,48	1 072 700,41	159 561,20	9 132 924,09	177 627,93	9 310 552,02
Arvonlennukset ja niiden palautukset					-50 334,00	-50 334,00
Arvonkorotukset						
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 900 662,48	1 072 700,41	159 561,20	9 132 924,09	127 293,93	9 260 218,02

3.5.3 Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pää-omasta	vieraasta pää-omasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Ranuan Vuokra-asunnot Oy	Ranuan kunta	100 %	100 %	871	4 475	125
Ranuan Infra Oy	Ranuan kunta	100,00 %	100,00 %	4 489	6 108	- 36
Ranuan Seudun Matkailu Oy	Ranuan kunta	99,16 %	99,16 %	3 829	5 175	105
Kiinteistö Oy Ranuan Kanervikko	Ranuan kunta	0 %	100 %	448	13	- 12
			Yhteensä	9 637	15 771	182
Kuntayhtymät						
Kolpeneen palvelukeskuksen ky	Rovaniemen kaupunki	4,63 %	4,63 %	175	345	- 7
Lapin liitto	Rovaniemen kaupunki	1,52 %	1,52 %	21	66	-1
Lapin sairaanhoitopiirin ky	Rovaniemen kaupunki	3,32 %	3,32 %	1 157	1 174	28
Rovaniemen ammattikoul.ky	Rovaniemen kaupunki	7,03 %	7,03 %	2 213	1 892	107
			Yhteensä	3 567	3 477	126

3.5.4 Saamisten erittely

Saamisten erittely				
	2019		2018	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		15 479,12		61 053,57
Lainasaamiset	656 031,62		668 435,49	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		3 744,87		37 136,27
Yhteensä	656 031,62	19 223,99	668 435,49	98 189,84
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		11 010,28		218 223,28
Yhteensä		11 010,28		218 223,28
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		315 807,66		284 605,16
Lainasaamiset	864 805,88	26 000,00	866 075,00	52 000,00
Muut saamiset		146 867,88		388 633,22
Siirtosaamiset		315 742,20		599 600,86
Yhteensä	864 805,88	804 417,74	866 075,00	1 324 839,24
Saamiset yhteensä	1 520 837,50	834 652,01	1 534 510,49	1 641 252,36

3.5.5 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot	0,00	0,00	0,00	0,00
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	0,00	11 010,28	0,00	0,00
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	21 147,42	21 804,90	0,00	0,00
EU-tuet ja avustukset	792,49	1 641,96	0,00	0,00
Muut tulojäämät	514 544,11	1 013 456,41	330 497,35	854 960,41
Tulojäämät yhteensä	536 484,02	1 047 913,55	330 497,35	854 960,41
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	536 484,02	1 047 913,55	330 497,35	854 960,41

3.5.6 Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopaperit	2019	2018
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	1 435 011,54	1 290 885,44
Kirjanpitoarvo 31.12.	996 731,71	994 911,09
Erotus	438 279,83	295 974,35
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	1 033 931,71	1 752 553,10
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 026 141,20	1 738 837,97
Erotus	7 790,51	13 715,13
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta	3 410 581,31	2 490 245,96
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 376 302,52	2 468 359,05
Erotus	34 278,79	21 886,91
Yhteensä rahoitusarvopaperit	5 399 175,43	5 202 108,11

3.6 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

3.6.1 Oman pääoman erittely

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52
Muut omat rahastot 1.1.	1 431 001,35	1 335 967,72		
Siirrot rahastoon	45 622,85	103 695,15		
Siirrot rahastosta	-5 354,92	-8 661,52		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 471 269,28	1 431 001,35		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	25 419 918,74	22 438 066,63	13 366 124,14	11 388 877,07
Siirto edell. tilikauden yli-/alijäämä	-5 991 765,62	2 441 416,89	-1 039 593,45	1 893 059,25
Edell.tilik. oikaisut	-150 403,38	540 435,22	-163 260,30	84 187,82
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	19 277 749,74	25 419 918,74	12 163 270,39	13 366 124,14
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 182 617,46	-5 991 765,62	-736 159,75	-1 039 593,45
Oma pääoma yhteensä	33 865 259,08	35 158 011,99	25 725 968,16	26 625 388,21

3.6.2 Erittely poistoerosta

Erittely poistoeroista		
	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	258 964,42	651 672,01
EVL-poistoihin liittyvä poistoero		
Poistoero yhteensä	258 964,42	651 672,01

3.6.3 Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat, jotka eräännyvät 1.1.2025 tai sen jälkeen		
Pitkäaikaiset velat, jotka eräännyvät 1.1.2025 tai sen jälkeen	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 586 241,00	1 931 065,00
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	1 586 241,00	1 931 065,00

3.6.4 Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset				
Ympäristövastuut	25 314,25	25 814,25	25 314,25	25 814,25
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	369 881,90	368 121,20		
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset yhteensä	395 196,15	393 935,45	25 314,25	25 814,25

3.6.5 Vieras pääoma

Vieras pääoma				
	2019		2018	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		56 328,57		150 446,32
Muut velat				
Siirtovelat		6 452,17		239,05
Yhteensä		62 780,74		150 685,37
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		290 378,44		392 550,53
Muut velat				
Siirtovelat				963,49
Yhteensä		290 378,44		393 514,02
Velat muille				
Saadut ennakot		66 120,32		259 377,24
Ostovelat		1 592 550,29		1 642 049,02
Muut velat		418 781,27		224 120,71
Siirtovelat		1 751 274,72		2 615 789,92
Yhteensä		3 828 726,60		4 741 336,89
Vieras pääoma yhteensä		4 181 885,78		5 285 536,28

3.6.6 Muiden velkojen erittely

Muiden velkojen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut velat				
Liittymismaksut				
Muut velat	838 966,02	601 472,37	418 781,27	224 120,71
Muut velat yhteensä	838 966,02	601 472,37	418 781,27	224 120,71

3.6.7 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 973 863,29	2 834 559,43	1 694 084,69	1 492 657,62
Korkojaksotukset	40 235,09	32 876,01	17 150,30	18 943,15
Muut menojäämät	195 300,41	1 037 867,43	46 491,90	1 105 391,69
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 209 398,79	3 905 302,87	1 757 726,89	2 616 992,46

3.7 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

3.7.1 Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 458 928,55	3 669 642,85		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	8 822 347,29	8 822 347,29		
Lainat julkisyhteisöiltä	2 766 758,99	2 929 770,15		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	9 467 943,93	9 424 435,77		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	18 290 291,22	18 246 783,06		

3.7.2 Leasingvastuiden yhteismäärä

Leasing- ja vuokravastuut yhteismäärä				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Danske Finance Oy				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	24 279,93	43 450,20	24 279,93	43 450,20
Myöhemmin maksettavat	8 175,89	29 844,38	8 175,89	29 844,38
Yhteensä	32 455,82	73 294,58	32 455,82	73 294,58
Leasingvastuut konserni				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	68 977,39	1 543,60		
Myöhemmin maksettavat	121 025,86	3 421,31		
Yhteensä	190 003,25	4 964,91		
Kuntarahoitus Oyj, voimassa 31.12.2039 asti				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	807 917,72	501 120,56	807 917,72	501 120,56
Myöhemmin maksettavat	7 595 537,27	3 055 726,64	7 595 537,27	3 055 726,64
Yhteensä	8 403 454,99	3 556 847,20	8 403 454,99	3 556 847,20
Leasingvastuut yhteensä				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	901 175,04	546 114,36	832 197,65	544 570,76
Myöhemmin maksettavat	7 724 739,02	3 088 992,33	7 603 713,16	3 085 571,02
Leasingvastuut yhteensä	8 625 914,06	3 635 106,69	8 435 910,81	3 630 141,78
Vuokravastuut konserni				
Muut vuokravastuut	154 161,32			
Vuokravastuut yhteensä	154 161,32			

3.7.3 Vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset				
	Konserni	Konserni	Kunta	Kunta
	2019	2018	2019	2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta:				
Alkuperäinen pääoma			9 812 772,55	9 812 772,55
Jäljellä oleva pääoma			5 387 416,00	5 639 997,79
Takaukset muiden puolesta:				
Alkuperäinen pääoma	4 791 883,44	4 791 883,44	4 791 883,44	4 791 883,44
Jäljellä oleva pääoma	2 173 653,72	2 363 913,04	2 173 653,72	2 363 913,04
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta:				
Ranuan Seudun Matkailu Oy				
Alkuperäinen pääoma			1 500 000,00	1 500 000,00
Jäljellä oleva pääoma			937 500,00	1 012 500,00
Ranuan Infra Oy				
Alkuperäinen pääoma			6 933 631,56	6 933 631,56
Jäljellä oleva pääoma			3 791 953,00	3 947 383,00
Ranuan Vuokra-asunnot Oy				
Alkuperäinen pääoma			1 379 140,99	1 379 140,99
Jäljellä oleva pääoma			657 963,00	680 114,79
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta:				
Alkuperäinen pääoma			9 812 772,55	9 812 772,55
Jäljellä oleva pääoma			5 387 416,00	5 639 997,79
Takaukset muiden puolesta:				
Ranuan Vanhusten ja Eläkeläisten Tukiyhdistys ry				
Alkuperäinen pääoma	2 461 883,44	2 461 883,44	2 461 883,44	2 461 883,44
Jäljellä oleva pääoma	1 444 706,80	1 505 978,00	1 444 706,80	1 505 978,00
Ranuan Kristillinen Kansanopisto r.y.				
Alkuperäinen pääoma	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
Jäljellä oleva pääoma	503 426,92	611 535,04	503 426,92	611 535,04
Ranuan Peura ry				
Alkuperäinen pääoma	330 000,00	330 000,00	330 000,00	330 000,00
Jäljellä oleva pääoma	225 520,00	246 400,00	225 520,00	246 400,00
Takaukset muiden puolesta:				
Alkuperäinen pääoma	4 791 883,44	4 791 883,44	4 791 883,44	4 791 883,44
Jäljellä oleva pääoma	2 173 653,72	2 363 913,04	2 173 653,72	2 363 913,04

3.7.4 Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	23 455 068,00	22 675 856,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	15 432,00	14 568,00

4

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12.2019

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain		
Sisältää vakinaiset, sijaiset ja määräaikaiset sekä palkkatuella palkatut		
	2019	2018
Kunnanhallitus	12	20
Perusturvalautakunta	137	154
Sivistyslautakunta	123	124
Tekninen lautakunta	16	24
Yhteensä	288	322

4.2 Henkilöstökulut ja palkkiot

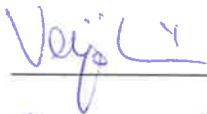
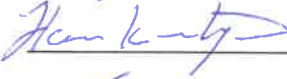

Henkilöstökulut	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	14 624 609,62	15 390 504,68
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	20 398,36	51 102,33
Henkilöstökulut yhteensä	14 645 007,98	15 441 607,01

Tilintarkastajan palkkiot		
	2019	2018
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	21 937,50	10 484,05
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	7 496,00	10 755,33
Muut palkkiot		1800,00
Palkkiot yhteensä	29 433,50	23 039,38

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilökorvaukset		
	2019	2018
Keskustapuolue	969,00	1 205,00
Parempi Ranaa	60,00	57,00
Sosiaalidemokraattinen puolue	96,50	79,50
Vasemmistoliitto	0,00	6,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 125,50	1 347,50

V**ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT**

Ranualla 23.3.2020

_____

_____

_____

_____

_____
_____

_____

_____

_____
_____
_____
_____

Tilintarkastusmerkintä:

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Ranualla 25.5 2020

BDO Audiator Oy
KHT- ja JHTT -yhteisö

Rauno Lohi
HT, JHT
vastuullinen tilintarkastaja

VI LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpito kirjat:

		Säilytys aika	paikka
Tasekirja	sidottu	pysyvästi	Kunnanviraston ala-arkisto
Päiväkirja	atk-tuloste	6 v.	
Pääkirja	atk-tuloste	6 v.	
Ostoreskontra	atk-tuloste	6 v.	
Myyntireskontra	atk-tuloste	6 v.	
Käyttöomaisuuskirjanpito	atk-tuloste	6 v.	
Palkkakortisto	atk-tuloste	50 v.	

Käytössä olevat tosittelajit:

ProEconomica ajalla 1.1.-31.3.2018:

001 Tilietositteet
 005 Muistiotositteet
 009 Käyttöomaisuusviennit
 090 Konsernitositteet
 105 Ostolaskut/Rondo
 110 Ostolaskut, suoritukset
 112 Yleislaskutus
 154 Proconsona
 157 Terveyskeskus, laskutus

 201 Päivähoito/Pro Consona
 203 Antolainalaskut
 300 Vanhainkodin hoitomaksut
 333 Mediatriin laskut

 301 Sosiaalipalvelut
 315 Kotipalvelulaskut
 350 Kaamoskoti-laskut
 351 Kanervakoti-laskut

 360 Perhehoitolaskut
 36 Palvelutalo Marjukka
 400 Myyntireskontra, suoritukset
 403 Sivistystoimen laskut
 404 Lukio/yläaste
 500 Palkkasuoritteiden tositteet
 603 Huoneistojen vuokrat
 604 Tonttien vuokrat
 010 Matkalaskutositteet

Intime 1.4.2018 alkaen:

30 Pankkitositteet
 31 Salaiset ostolaskut P2P
 32 Ostolaskut P2P
 34 Hyvitysten kohdistus OSRE
 35 Ostolaskujen maksut
 36 Ostolaskut käsin tallennetut
 38 Toimeentulotuella maks.laskut
 39 Proconsona/Sosiaalityö
 40 Myren viitesuoritukset
 41 Myre käsintallennetut suoritukset
 42 Intime yleislaskutus
 44 Intime Web-laskutus hefilasku
 46 Viitesuoritukset/Perintätsto
 47 Myre enn.ja maksumäär.kohd.
 48 Sopimuslaskutus
 49 Korkolaskut
 51 Mediatri-laskutus
 52 Päivähoidon laskut Proconsona
 55 Hellewi
 56 Vuokralaskutus
 59 Konvertoidut avoimet laskut
 5A Mediatri, Kotihoito
 5B Mediatri, tk-maksut
 5C Mediatri, hammashuolto
 5D Mediatri, fysioterapia
 5E Mediatri, hoitopäivämaksut

 5T Mediatri, työterveyslaskutus
 63 eMemo Payments
 70 Sisäiset laskut
 77 SIS Web-muistiotositteet
 78 Sis.laskutus Intime/P2P
 80 Web-muistiotositteet
 81 Käsinkirjatut muistiotositteet
 82 Matkalaskut M2
 83 Yleismuistiot MYRE
 84 Palkkatositteet
 85 Luottotappiot
 86 Hyvitysten kohdistus MYRE
 87 Sumu-poistot
 88 Käyttöomaisuuden luovutukset
 89 Poistoeron muutokset
 90 Vyörytykset
 91 KP laskennalliset
 92 Kp automaattikirjaukset
 93 SL laskennalliset
 94 SL automaattikirjaukset
 95 Jaksotukset
 96 KP tulos
 97 KP tulos laskennallinen
 98 SL tulos
 99 SL tulos laskennallinen

Tositteiden säilytysaika on 6 vuotta, paitsi Eu-projektien 15 vuotta.

Säilytyspaikka: kunnanviraston ala-arkisto.

Rondon ostolaskut Lapit Oy:ssä Rovaniemellä 15 vuotta.

